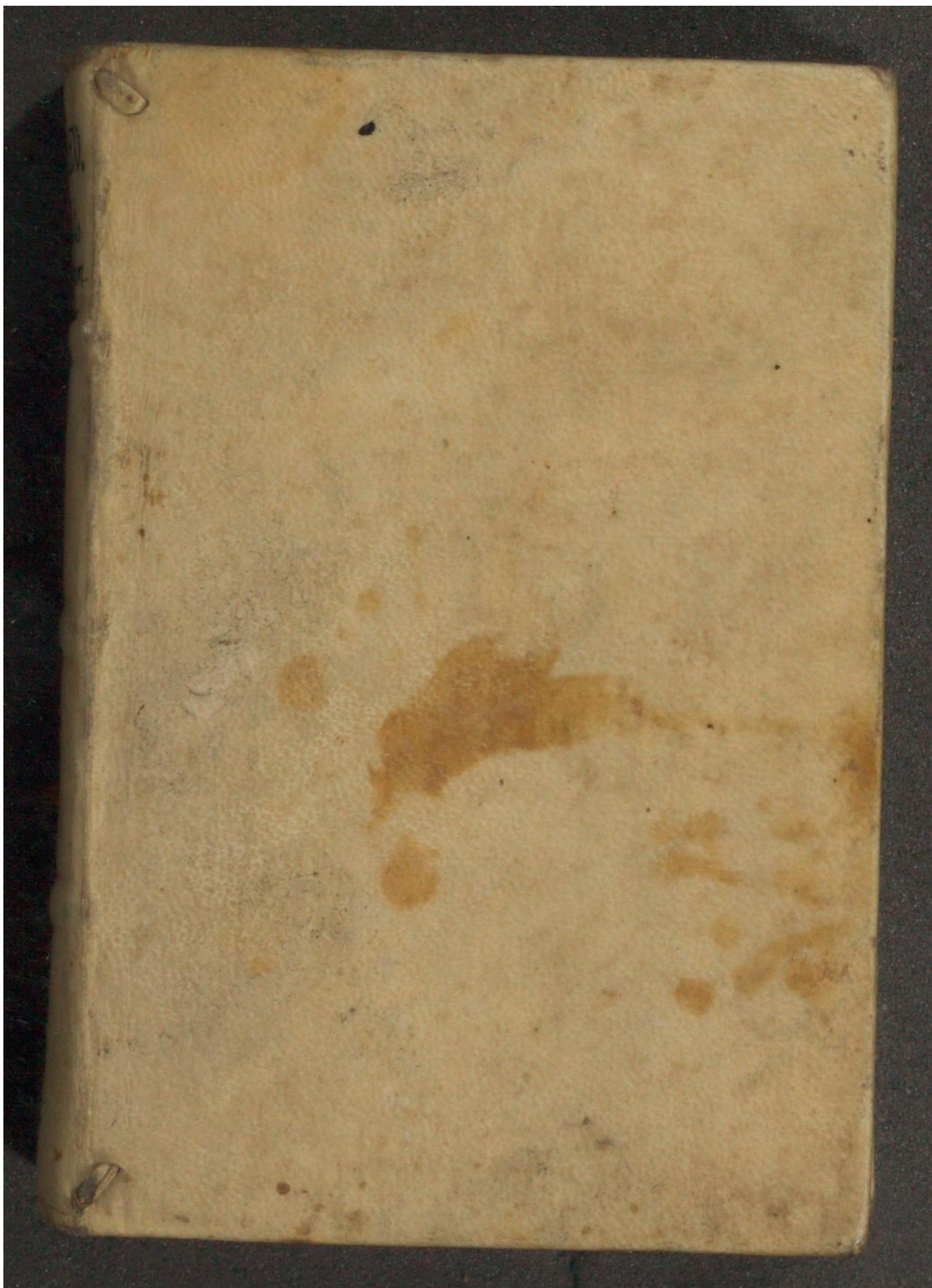
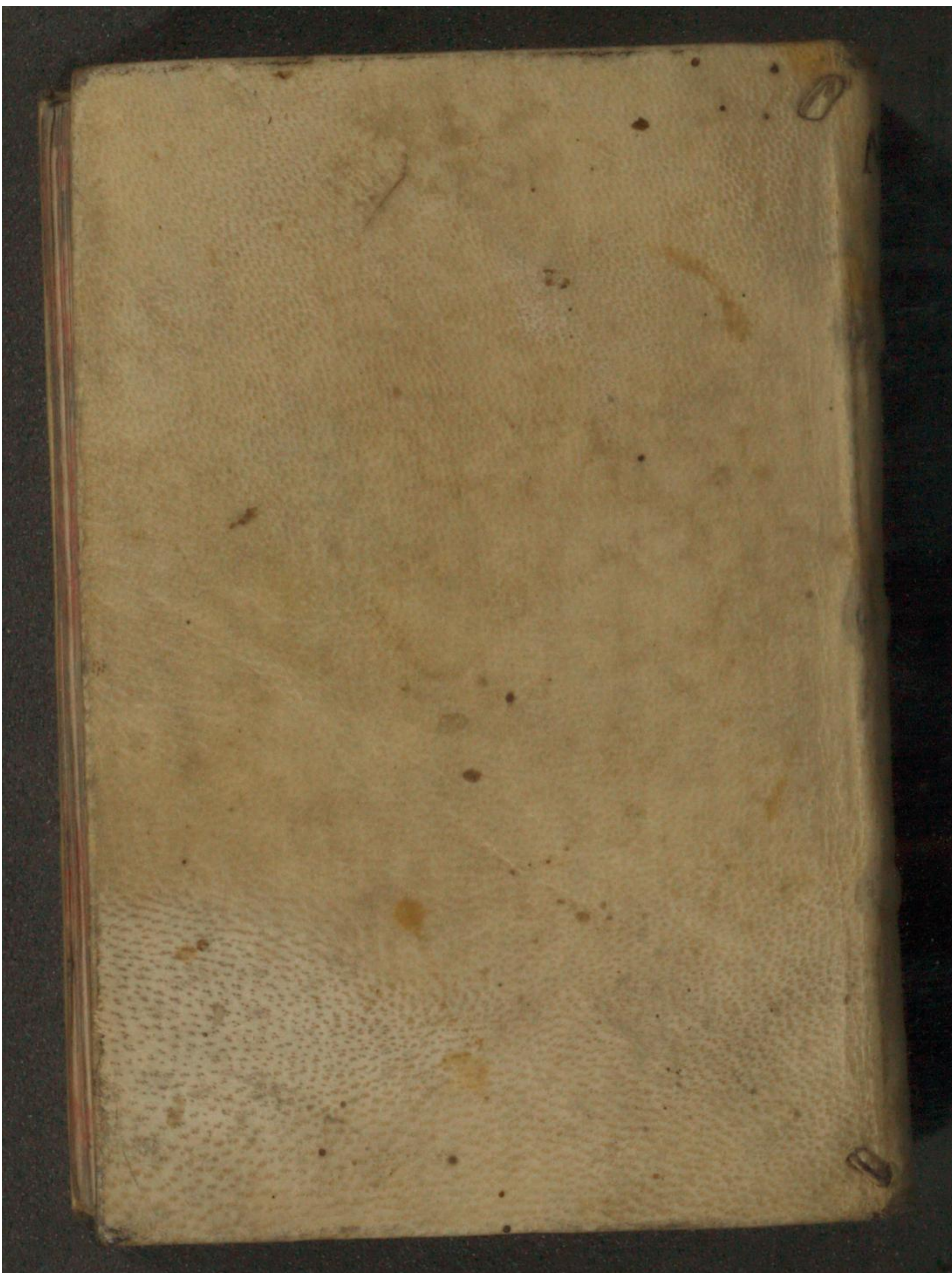

N. ROCHEO.
De Morbis Mulierum
1542

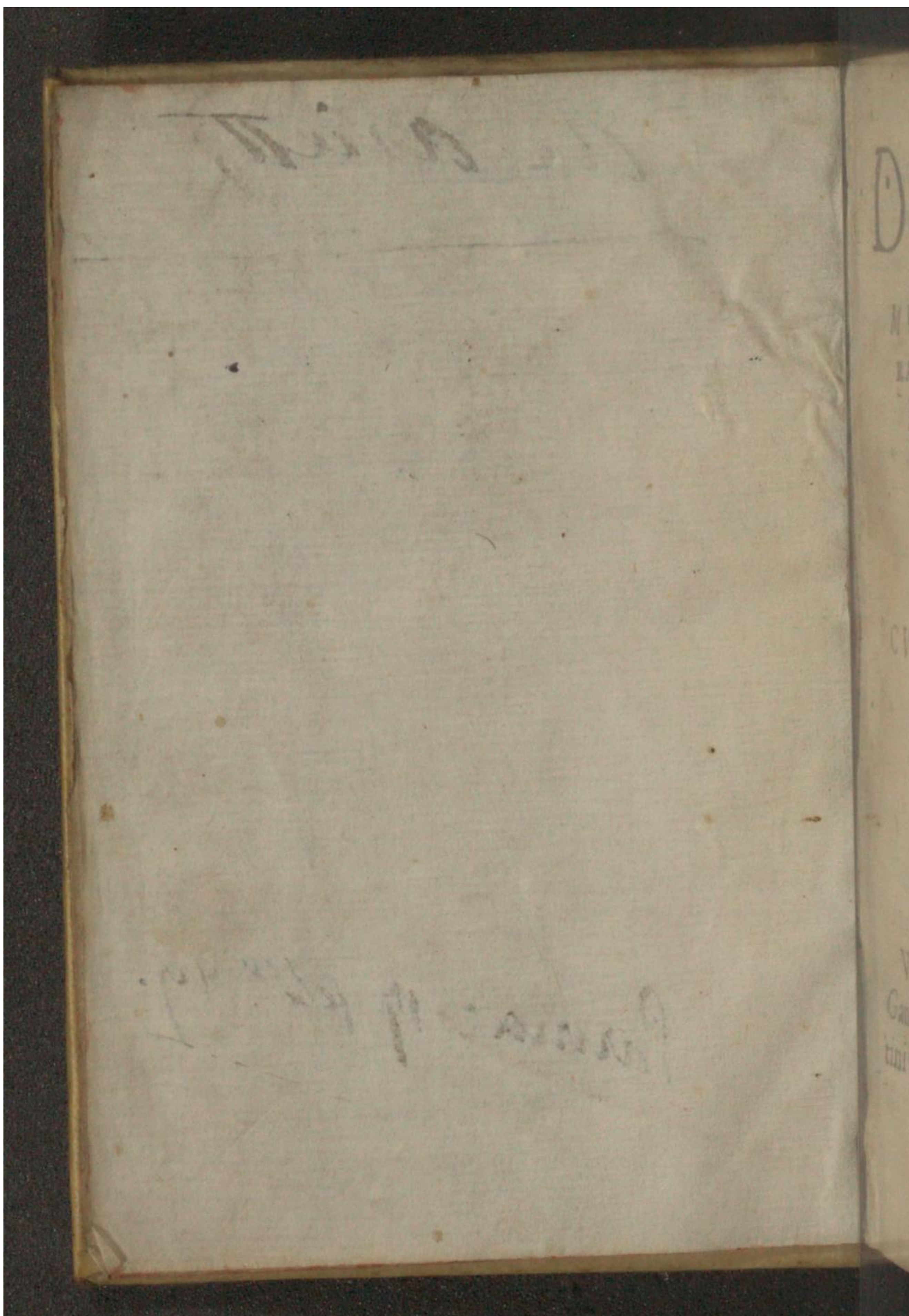

+ De Cristofori Malachia
Le malattie della Donna — Milano, 1881.

J. V. Rose

A. Arietti

Parma: 17 febb.o 89.

De morbis

MVLIERVM CVRANDIS, AVTHORE Nicolao Rocheo doctore medico.

CVM PRIVILEGIO.

1542

Venundantur apud Viuantium Gaultherot sub intersignio. S. Martini in via Iacobea.

IL eſt permis à Denys Ia
not d'imprimer & met-
tre en vente ce preſent
liure, & deffenſes faictes
à tous aultres libraires & impri-
meurs, iuſques à deux ans de ne
l'imprimer ou faire imprimer, ven-
dre ou faire vendre, d'aultres que
ceulx que ledict ſuppliant aura im-
primez, ſur peine de cõfiſcation des
liures qu'ilz auroient imprimez &
d'amende arbitraire, comme plus à
plain eſt cõtenu en ſa requeſte reſ-
pondue du xxiii. iour de Iuing mil
cinq cens quarante deux.

Ainſi ſigné. I. I. de Meſmes.

ILLVTRISSIMAE SErenissimæque principi D. katharinæ ab Ambasia comiti cortisanæ apud insubres, baronissæ linneriensi, miglani, charantonii, trenollii. &c. Dominæ calmōtis, marigniaci cheuagniaci, tisiaci, sancti bricii ad ligerim, ampli putei. &c. Nicolaus Rocheus. S. D.

Vũ luteciam mẽse octobri peteres, à te accersitus, vt in via è domo tua morbum, si quis occurreret, profligarem, veni clarissima princeps, prosperam item valetudinem tuam seruaturus. Nec defuerunt in itinere, quibus aduersa valetudine correptis suppetias tuli, nihilò tamẽ minus ego aliquot ho-

ras ſelegi pro ſcribendo libro, quem tibi lutetiæ excuſſum dicarem, quo mulierum morbis facilè mederi poterit, qui hunc in promptu habuerit, qui & ſi latinus ſit: non propterea indignum duxi dicandum mulieri gallicæ, quam penes hoſpitantur, ne dicam charites, ſed & ipſæ Iouis nouem filiæ: quod teſtantur, venuſta verborum cõcinnitas, facundia, modeſtia, mores probatiſſimi, prudentia, caſtitas, chriſtianiſmus, omnium hiſtoriarum tenax memoria, pietatis in pauperes opera, precationes aſſiduæ, & cætera id genus. Nec mirum, quum nemo eorum à quibus originẽ traxiſti otio deditus fuerit, at potius, quotquot fuêre, virtutes gratiáſq; citiſſimo greſſu proſequuti sũt. Quis precor, Aenea troiano in rebus gerendis cõſultior. Quis Aſ-

canio ipſo (nam ab eo natales tuos accepiſti) inter Duces ſtrennuior. Quis Cæſare Iulio vigilantior. Tandem (ne hiſtoriam texere videar) ab ipſo Iulio dictatore vſque ad auum & patrem, patruóſque tuos ingenuoſiſſimos principes (relinquēdo, regum gallorum & imperatorum, adde & proauorum & tritauorum hiſtorias) finem imponō. Nec eſt qui me mendacem aut paraſitum dicere poſſit, quum id ſatis notum ſit ex tum gallorum tum latinorum hiſtoriis. Quid paſſim dicitur de Georgio illo Ambaſiano à pontifice romano ad gallos cum omni ipſius poteſtate miſſo. Is certè ad romani pontificii dignitatem perueniſſet, niſi gladio enſibúſque abſtinere iuſſiſſet, animæ propriæ probus conſultor pietatíſque fraternæ amator, Il-

lo tempore ex patruis tuæ germanæ ſex variis in cœnobiis virginibus præerant, ſilentio tranſeo patruos tuos pontifices, quorum acta breuitati ſtudens, hic deſcribere nolo. Nouit gallia, nouit & italia karolum illum illuſtriſſimum generoſiſſimúmque fratrẽ tuũ Ludouici duodecimi gallorum regis omnem italiam ãnis duodecim ita ditioni ſubieciſſe, quòd rex italiæ tunc potius cenſendus erat quàm dux: cuius memoria nunquam delebitur. Vale princeps optima, faxit Deus optimus maximus annos viuas Adamicos, & demum ſpiritus ſedes petat beatas. E Lutecia. 26. die ianuarii. 1542.

NICOLAVS ROCHEVS lectori beneuolo.
S.

N lector candide libellus de mulierum morbis quem partim ex græcorum Arabúmque monumentis decerpsi, partim ex ea quam experientia didici arte medica, descripsi, in vnoquoque capite ordinem obseruaui, quem probatiorem iudicaui, incipiendo scilicet à definitione, causas, notas, prædictiones, nutricatum & tandem curandi rectam rationem prosequutus sum. Hunc dicaui nomini dominæ meæ Katharinæ ambasinæ, ne acephalos in lucem prodiret, quanquam liber de semine genitali, & meatuum, membrorúmque seminariorum morbis istum præcedere debeat.

Tertium tenet ordinem libellus de natorum & educatione, & eorũ mor bis. Quartus liber capillorũ affectus ipſorũque infectiones ãplectitur. In quinto narrantur cerebri neruorũq; pathemata, hos quatuor propediem prelo mandandos curabo, modò bono gratóque animo hunc ſuſcipias. Vale fœliciter.

TRACTATVS MORBORVM IN MVLIERE CVrandorũ Index copiosissimus.

ẽ

RECEPTIONES AD ſterilitatem.

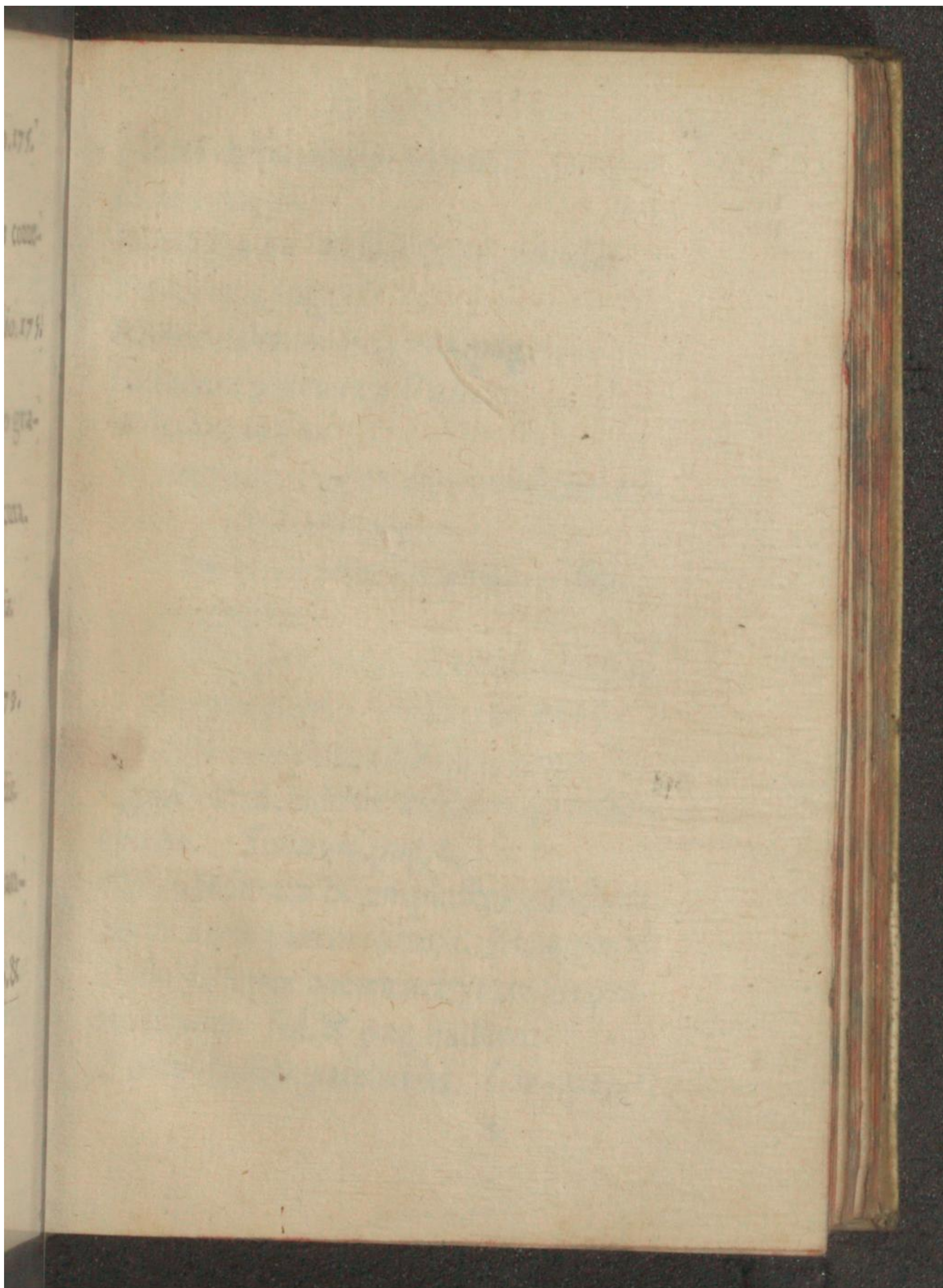
℞. pro pituita, ſi parens ſterilitatis.

POTIONES PVRgantes.

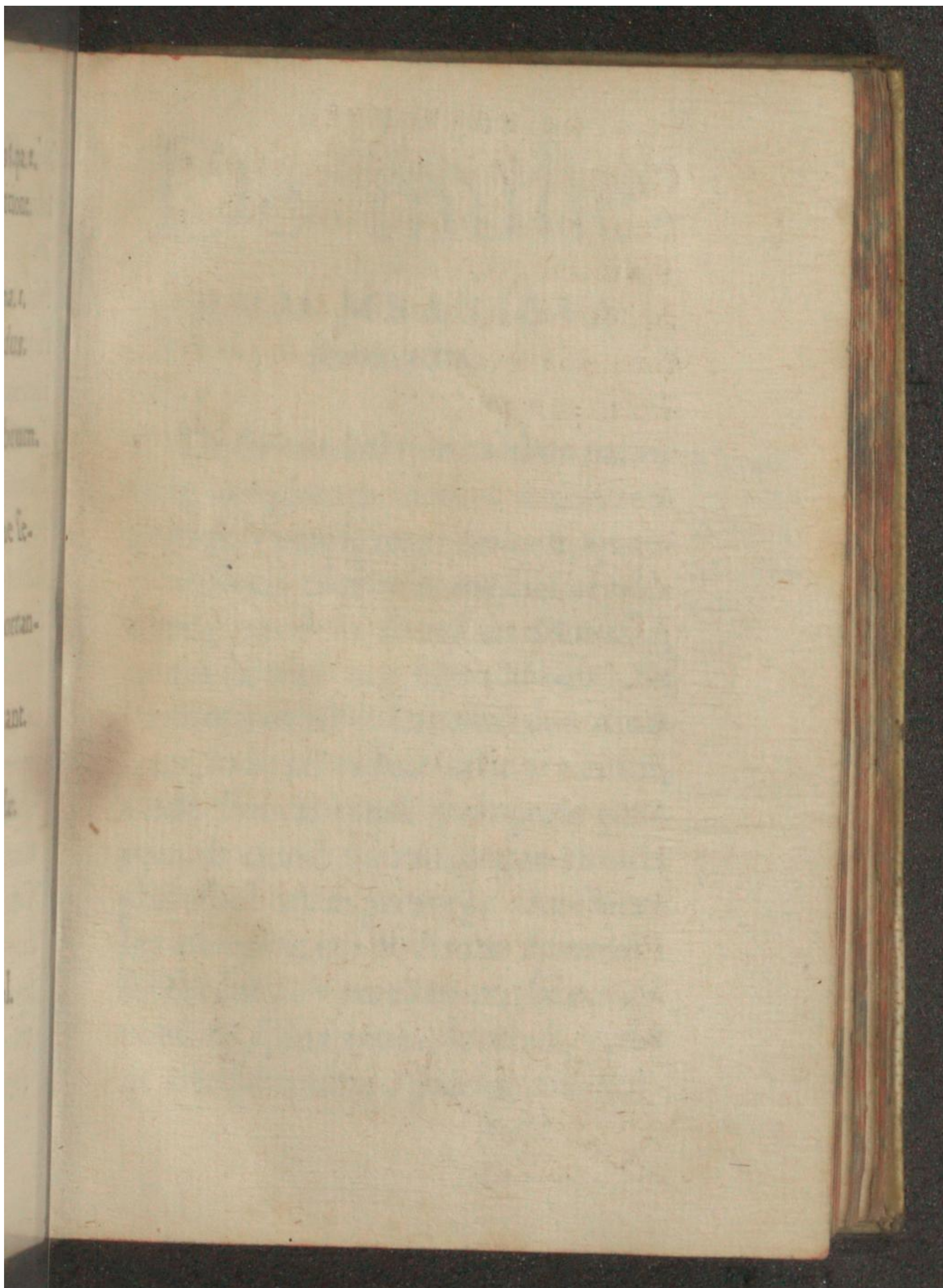
RECEPTIONES AD sterilitatem.

℞. pro pituita, si parens sterilitatis.

POTIONES PVR-gantes.

FIN.

De mulie-RVM MEATIBVS seminariis.

De fœminarũ genitalibus membris, ac ipſorum morbis deſcribere par eſt. Venæ igitur humoris, quam prolificun plerique medici prædicant, eandem fermé in fœmella, quam in viris originem habent, ac flexuoſis orbibus in teſticulos deriuant, inde ad vuluæ oſtium tẽdunt, vnde ſemen tanta voluptate prorumpit quod vanum atque inutile philoſophorum princeps Ariſtoteles aſſeuerat, cui & Arabs Auerroës ſubſcribit. Veruntamen (fateor) ex renibus, ſpina, coxis, lumbis, venæ ac arteriæ multæ, quæ ſparſim fun-

Alexander benedictus, li. 20. anat. c. 23.

dũtur in fibras per vuluam tenuissi-
mas) tendunt, ex quibus genitalis
humor, crassus, albus, oui albori si-
milis intus colligitur (vt bilis quo-
tidie in stomacho) ad conceptum ne
cessarius: quod in ouis contigit, in
quibus quod candidũ est ac luteum
à fœmina prodit, semine maris tan-
tũ constituente: ex ea materia mẽ-
bra quæ spermatica vocamus gene-
rantur, at ex mensibus rubentia, qua
lis caro est nutrienti similis, fiunt.
Aristoteles de piscibus hæc refert.
Arist. lib. 6. de historia animalium c. 13.
Que autem rupto, fœtus veluti nu-
cleus constat, qui primum nullum
accipit cibum, sed oui humore iam
hausto increscunt, pòst nutriuntur
aquis dulcibus fluuiorũ, vsque dum
satis augeantur. Idem author. An id
verum, non dicitur, alimentum om-
ne esse extrinsecus, sed protinus vt

in plantarũ ſeminibus ineſt aliquid tale primum quod lacteum vocatur, ſic in animalium materia excrementum conſtitutionis alimentum eſt, incrementum verò fœtui per vmbilicum contingit, eodem quo plantas modo per radices, atque etiam animalibus ipſis, vbi abſoluta iam ſunt, ex eo(quod continetur)alimento idẽ accidit. At quod fœminis in venere prorumpit, non per ſaltus exit ſicut virile: quoniam inutile eſt & vitiato ſimile, omnino differens ab eo, quod intra vuluam ſine libidine quãdoque reſtagnat. Ex vtriſque itaque maris & fœminæ fœtus membra figurantur, ac ſpiritalis vita producitur: verùm ex virili ſemine principalia membra, ex fœmineo cætera ignobiliora conſtituuntur, ex puriori veluti materia, ſicut &

ſpiritalis vigor. Maris enim ſemen in medio genitalis fœminei alboris colligitur, vt generandi poteſtatem in materiam vniuerſam diffundat, ex Galeni ſententia, atque ita membra formantur menſtrui ſauguinis nõ indiga, donec exhauſta materia, maiori corpus indigeat nutrimento, quod ex vmbilico poſtea quæritur. A conceptu enim ad ſeptimum vſque diem ſeminis prolifici fluxiones ſimplices apparẽt, quo tempore & vmbilicus inchoari & ſecũdæ videntur. Decimo die cordis bulla tumet, ſpiritu intus ebulliente & calore extrinſecus exſiccante, ſecundarum materia firmatur: quoniam & planta, & cortex eodem, generantur tempore. Poſt eos dies cætera membra deſcribuntur, nec vno tempore principalia gerantur membra, quo-

niã diuerſæ ſunt naturæ. Cor enim primùm progeneratur, exinde reliqua deſcribuntur membra, poſtremò replentur pictoris imitatione, circiter diem. 30. maſculina figurantur membra ex Hippocrate. Alii tamen (inter quos Ariſtoteles) mari 40. diem ſtatutum pronuntiant, fœminæ trium menſium vel poſt, quoniam figura in humido poſt abortum non permanet, ſed ſtatim diſſoluitur. Mas ſi in aquam frigidam diffunditur, cogitur conſiſtítque in membranula, qua rupta, fœtus ipſe apparet magnitudine formicæ maiuſculæ, & mẽbra iam inde diſcreta tum cætera omnia, tum genitalia conſtant, & oculi (vt in cæteris animantibus) prægrandes.

TESTES FOEMInarum.

Testes in fœminis ab vtraq; parte resimi sunt, leporinis similis, ex quibus (vt alii arbitrantur) meatus, alii ad vuluæ cauum exeunt generationi apti, quæ sententia refectione ipsa facilè ostenditur. Habet & mulier (inquit Melancthon opinione Galeni) testiculos sitos iuxta cornua matricis vtrinque, minores virilibus & frigidiores, sed tamen semen quoddam generantes, quod est quidem tenuius virili & subaquosum, sed tamen in procreatione fœtus miscetur virili semini, eique velut alimentum est, vt augeat virile semen, & fœtus ex vtroque procreetur. Nam vtrumque semen & actiuè & passiuè se habet, in generatione fœtus, multum in vtroque spirituum inest, sed virile quũ sit calidius & minûs rarum, magis se actiuè ha-

Alex be.

Melancthon in commentario de Anima.

bet. Quum autem mulieris teſticuli ſint extra matricem, & tamen ab ipſis muliebre ſemen in matricem tranſmitti oporteat, vt inũgatur virili, ſciendum eſt, vt in viris vaſa ſpermatica vehunt ſeminis materiã ad teſtes, deinde teſtes trãſmittũt per quaſdã ãbages in paraſtatas, ita propemodũ fit in mulieribus. Nã vaſa ſpermatica materiam ſeminis muliebris vndiq; ex corpore muliebri attrahũt, deinde teſtes excipiũt, exceptum & coctum traſmittunt in paraſtatas, quæ ſunt vaſa amplectentia matricem, quæ quum à teſticulis recedunt, incipiunt fieri paulò latiora, donec ingrediuntur matricem. Per hos ramos (quia in concubitu aperiuntur propter motum) illabitur muliebre ſemen in cauum matricis. Differunt autem viriles paraſtatæ à muliebribus, quia viriles

per longas ambages perueniunt ad virgam, ſed in muliere amplectun-ctur matricem non longo ductu.

DE MVLIERVM locis.

Lib. 11. c. 37 Vterus in fœminis (inquit Plinius) loci vocatur, in reliquis animalibus vulua.

Gal. lib. defi. Loci ex duabus venis, totidémque arteriis conſtant.

Alex. be. Oſtium vuluæ in muliere ac in cæteris animalibus naturam, atque genitale vocari vidimus: In medio tunicula vtrinque apparẽs nympha νύμφη & cletoris κλητορις dicitur. Ea intus natura ita cuſtoditur, vt in maribus glans præputii tegore, vt hoc primo munimento aër arceatur. Interior pars ceruix voca-

tur, in cuius medio ferè neruoſa exi
litas eſt, venulis diſperſa tenuibus,
virginitatis teſtimonium affert. Eu-
giō vel Hymē vocatur, primo enim
coitu ſcinditur. Naturalia interdũ
adeo cōpacta ſũt à natura, vt chirur
gi opera indigeãt. Partem interiorē
matricem locóſque appellamus, qui
deſiderio coitus ſæpe deſcēdunt in
iis, quæ acetabula κοτυληδόνες ſũt,
vocantur, quibus per vmbilicũ fœ-
tus augetur. Vulua nullã vim immu
tãdi ſeminis, ſed cōſeruatricē tãtum
poſſidet. Locorũ oſtium internũ na-
tura glandulosũm eſt, ad glãdis viri
lis ſimilitudinem mucronatũ, foras
in ceruicem prominēs ſuo turbine.
In ceruis triplex oſtiũ eſt, ob eã cau
ſam grauidæ (quia dolent) coitum
refugiunt, mulieres verò adamant,
vnde & quandoque ſuperfœtant.

Vuluæ acetabula non omnia perfecta animalia possident, sed cornigera & vna parte dentata, dum partum gerunt: ex vtraque parte dentatis lepus, mus, vespertilio, habent acetabula. Sus vuluam leuem habet, & conceptus vuluæ non acetabulis adhæret. Semen itaque trahi à locis vteri, atque ob eam rem multa generari pro numero locorum & acetabulorum: sæpe enim eodem in loco vteri, gemini consistunt.

Acetabulis vuluæ ex secundis robustior adhæret ea parte, qua confusa quædam fibrarum multitudo est.

Vmbilici orificia acetabulorum orificiis respondent, vnde ali dicimus. Asperitas enim vtrinque fibrarum orificiorúmque tenacitatem facit, vt in parietibus fieri solet. Scalpunt enim prius, vt cementum

ſuperinductum magis hæreat aſperitati. Vmbilicus cum inuolucro hoc eſt ſecundis, functus officio, ab acetabulis abſcedit, veluti pomi pediculus iam maturi à ramo ſponte cadentis. Ex iis acetabulis à partu menſtrua profluunt: ſimilis in maribus materia eſt, quæ in ſemen genitale per concoctionem vertitur.
Locorum oſtium in cõceptu aperitur, & exinde clauditur, nec amplius recluditur, niſi mulier ſuperfœtet, vel fluxionibus laboret, vel ſi mẽſes fluãt, os id adeo occluſum eſt, vt aër ſubire nequeat. Loci ipſi poſituram habent inter ſpinæ imæ partem, quã os ſacrum vocamus, ſupra veſicam, contra mediam poſiti aluum, inde paulum ad dexteriorem coxam conuertuntur, poſtea ſuper rectum inteſtinum progreſſi, iliis feminibúſque

latera ſua annectunt, rectam cũ veſica continuatámque ceruicem habent, quem Canalẽ vocant, qui ceruici veſicæ ſuppoſitus, carnoſus cartillaginoſúſque admodum eſt: is in prægnante contrahitur.

Alex. benedict. Ex celſo. lib. 4. c. 1.

Vulua in virgine exigua eſt, in muliere (niſi vbi grauida eſt) non multo maior, quàm manu comprehendi poſſit. Ea cordi, arteriis, neruis, cerebro, ſpinǽque medullæ cõmittitur, præcordiis item, mãmis, renibus, ventri, iliis, coxis, pubi, quæ omnia in vuluæ ſtrangulationibus percipiuntur: quibus anima ſubducitur, vertigines ſentiunt, capillos in vertice vel occipitio conuelli arbitrantur, lumbos præterea, fœmora, inguina & ſtomachum dolent, quædam obmuteſcunt, aliquibus mentes ſoluuntur. Iliis præſertim

adalligatur neruulis quibuſdam retortis, qui grauidis protenduntur. Nulla vena de maiore, recta via ad vuluam pertinet, de aorta verò multæ frequentéſque veniunt. Eius materia neruoſa eſt, rugoſa, pelliculoſa, pollicaris craſſitudinis, quæ ad conceptus magnitudinem extendi poſſit. Qui eo tempore acetabula vuluæ inquirunt ad magnum vulgi deſiderium, digna fruſtratione fruſtrantur: videri enim minimè poſſunt, nec primo conceptus tempore cum inuolucra (quæ ſecundas vocant) robuſtius vuluæ adhærēt: tum enim euidentius membrana valētior per vmbilici radices acetabulis (quæ κοτυληδόνας Græci vocant) cōmittitur, quales in polyporum ſirrhis videmus, qui ſuctu cum aliquid capiunt, continent. Hæc accreſcen

te fœtu conſpicua ſunt cum vtero, cauo autem ad fœtum conuerſa ex Ariſtotele. In ipſo inuolucro ex ſecundis quædam carnoſa extãtia fibris referta minimis acetabulis affixa, quæ ſanguinem & ſpiritum velu ti radicum fibræ exſugũt, digerúntque per venas, & ad vmbilicum vſque defertur ſanguis, ſpiritúſque per quem alimentum haurit fœtus.

Melãcthõ lib. de aĩa

Matrix μήτρα, partes duas habet, Receptaculum, factum vt fœtũ cõtinere poſſit, idque vocatur ὑστέρα. Altera pars eſt anguſtior, quæ eſt aditus longiuſculus, ideóque Collum matricis dicitur. Et quoniam receptaculum amplius eſt, qua parte verſus collum tendit, ſunt addita cornua, vt quaſi lunæ creſcentis figuram referat. Nam hæc cornua ſũt ligamenta, quæ matricem alligant

toxis. Eſt & matrix intus vndique conſperſa tanquam punctis. Sunt autem hæc puncta, orificia venarum vndique tendentium ad matricem, & hæc orificia vocantur ideo κοτυληδόνες, quia vt amplecti poſſint fibras, quibus fœtum in vtero & retinent & alunt, ſunt ſimiles extremis polypi pedibus, qui appellantur cotyledones, propter cauã figuram & aptam ad prehendendum.

Triplex vtilitas eſt cotyledonum. Sunt enim canales, per quos ſanguis menſtruus effluit: ſuppeditant etiam ſanguinem puriorem alendæ matrici & alẽdo fœtui, & figura ſua fibras apprehendunt, vt retineri in vtero fœtus poſſit. Oriri autem Cotyledones alii putant à vaſis ſeminariis, Galenus etiam à caua vena, Aliquæ haud dubiè rami ſunt vena

rum,quæ à mamillis ad vterum tendunt: attrahunt enim mamillæ partem aliquam ſanguinis ex vtero, quæ mutatur in lac, quemadmodũ Hippocrates ait lac menſtruo fraternum eſſe. Gemini matrici Sinus ſunt ab vtraque laterum parte leuiter diſcreti (in dextra maſculinum, in ſiniſtra fœmininum cõcipi volunt) geminis in mare teſtibus reſpondentes, in vacca veluti cornua plurimùm diſcreta ſunt.

Fœminis vulua ſcorti conuerſi ſimilitudinẽ refert, extrinſecus neruoſa, intrinſecus autem carnoſior, & eſt receptaculũ fœtus. Muliebris pudendi ſinus pilis decoratus, Græcum nomen κτεὶς obtinet. At quæ ſinum ambiúnt Alæ vocantur. Inter has autem caruncula, quæ bifariam excreuit Græcorum lingua

νύμφην, noſtra colliculum appellare licet, quem quòd multo promineat, Aegyptii in virginibus excidere conſueuerunt. Porrò in ipſius naturalis collo muſculus eſt, quo vrinam cum lubet retinemus, Anulus à figura, ab officio Fibula vocatus eſt. Venæ in partem eius inferiorem plurimùm aperiuntur, per quas ſanguis expurgatur, qui grauidis retinetur, cæditque in alimentum fœtus & formationem. Nam à venis quæ ſecundas implicant, binæ aliæ prodeuntes venæ, ab arteriis indidem ſitis binæ arteriæ, & à neruis vnus neruus mutuo in vnũ congreſſu, meatum quendã ab anatomicis græcis ὀυαχον appellatum abſoluunt, qui infantis vmbilico inſeritur, ex quo & enaſcitur & ſuſpẽſus eſt, vel alueus eſt fœtus, lo-

cus cui pòst ſuppeditat nutrimentũ.

DE MENSIBVS.

Alexan. bened.

Menſtrua quum plurimum lunæ motu ſingulis menſibus profluunt, quo profluuio virginibus vox mutatur, vt in maribus primo coitu, mãmæ inde tumeſcant. Hæc non niſi ſemen incoctum ab Ariſtotele appellantur, ex partibus quæ ſupra infráque renes ſunt, & à lumbis, minimis venis prodeũt ad vuluæ acetabula, quibus fœtus in vtero alitur, (vt dictum eſt) vel à puerperio iuxta naturalium ora: ex venis quoque duabus ſecundũ os pubis iuxta vrinæ exitum erumpunt. Ex ea parte & fœminarum non prolificum ſemen in coitu (vt dictum eſt) effunditur, tanto in plæriſque impetu, vt maſculorum more longius exiliat, diuer-

ſæ quidem naturæ ab eo, quod in vuluæ cauo prolificum reſtagnat. Menſtrua cõtingunt mulieri, vt ſanitatem tueantur. Retenta enim in conceptione fœtui fomẽtum miniſtrant: facta quidem ad conceptionem & lactis generationem. Alterũ (inquit Galenus) noſtræ generationis principium, ſanguis menſtruus videlicet, humidum natura eſt. Gal. in comment. 1. lib. aph. ſententia. 14. Qui creſcunt. &c. Gal. lib. defi.

DE PVRGATIONE menſtruorum.

Plæriſque ſane puellis anno. 14. menſium expurgatio primùm incipit, paucis admodum ante annum tertium & decimũ, aut duodecimũ muliebria proueniunt: plurimis ve- Aegineta lib. 3.

rò poſt annum decimum quartum tandem prorumpunt. Tempus autem vnicuique purgationi ſtatum non eſt: pleriſque etenim per biduũ aut triduũ, maximæ verò parti quinque dierum ſpatio menſes excernũtur, aliæ vſque ad ſeptimum: paucæ raræque ſunt, quæ ad duodecimum vſque diem huic profluuio iugiter obnoxiæ expurgantur. Siſtuntur autem huiuſmodi muliebres denique expurgationes, partim quidem anno ætatis ſuæ quinquageſimo, partim verò, quanquam ea rara ſit auis, non ante annum ſexageſimum, nõnullis à ſeptimo ſtatim ætatis, (vt ita dicam) luſtro, & potiſſimè bene curata cute, ac præpinguibus deſinere atque õnino ceſſare mẽſes cœperũt. Quando igitur lẽtè ægréque ea purgatio procedit, circa protheſmiam

certum menſtruorum terminũ laua, potionatóque vel ſiſanno, aut porro capitato, cũ pipere & ruta in hoc ipſum decoctis, reliquus potus ex paſſo fiat cretico: bibens autem huius potionis ea affectione oppreſſa cotylam, deambulando commouebit menſtrua. Manducet verò loligines, ſepias, polypodas, & quæcumque id genus ſunt: nam ſanguinem turbandi proliciendique potentiam habent.

DE MENSIVM FACVLtate, Ex plinio.

Iam primum abigi grandines turbinéſque, contrà fulgura ipſa in mẽſe connudata, ſic auerti violentiam cæli, in nauigando quidem tempeſtates etiam ſine menſtruis. Ex ipſis verò menſibus monſtrificis, alia dira & infanda vaticinantur: ė qui- Plinius lib. 28. c. 7.

bus dixisse non pudeat. Si in defe-ctu lunæ solísve congruat vis illa, irremediabilem fieri. Non segnius & in silente luna coitus suos maribus exitiales esse atque pestiferos. Purpuram quoque ab his eo tempore pollui, tanto vim esse maiorem. Quocunque autem alio menstruo, si nudatæ segetem ambiant, erucas ac vermiculos scarabeósque ac noxia alia decidere. Metrodorus Scepsius in cappadocia inuētum prodit, ob multitudinem cantharidum illas ire per media arua, rectetis super clunes vestibus. Alibi seruatur, vt nudis pedibus eant, capillo cinctúque dissoluto. Cauendum verò ne id oriente sole faciant, sementem enim arescere. Item nouella vitis eius tactu in perpetuum læditur. Vt ad noxiam res medicatissima trans-

feratur, rutam & ederas illico mori. Sed præter hæc certum eſt, tactis aluearijs apes fugere, lináque quum coquãtur nigreſcere. Aciem in cultris tonſorum hebetari, æs contactũ graue virus odoris accipere, & æruginem magis, ſi decreſcente luna id accidat. Equas, ſi ſint grauidæ, tactas abortum pati. Quin & aſpectu omnino, quamuis procul viſas, ſi purgatio illa poſt virginitatem prima ſit, aut in virginea ætate ſpontanea. Nam bitumen in iudæa naſcẽs, ſola hac vi ſponte ſuperari. Et fila veſtis contactæ, ne igne quidẽ vincuntur, quo cuncta.Ciniſque etiam ille, ſi quis aſpergat eum lauandis veſtibus, purpuras mutat, floribus colorem adimit, ne ipſis quidẽ fœminis malo ſuo immunibus. Abortum facit illitus, aut ſi omnino prægnans ſupergrediatur. Que lais &

Cleophātus inter ſe contraria prodidêre de abortiuis, carbone è radice braſſicæ vel myrtæ, vel tamaricis in eo ſanguine extincto: item aſinas non concipere tot annis, quot grana hordei contacta ederint: quæque alia nuncupauêre monſtrifica, aut inter ſe pugnantia, quum hic fœcunditatē fieri iiſdem modis, quibus illa ſterilitatem pronuntiaret, melius eſt non credere. Bythus dyrrhachinus hebetari aſpectu ſpeculorum nitorem tradit. Iiſdem aduerſa rurſus contuentibus, omnem talem vim reſolui, ſi nullum piſcem habeant ſecum. Multi verò ineſſe etiam remedia tanto malo aiunt, podagras illini, ſtrumas & parotidas, panos, ſacros ignes, furunculos, epiphoras, tractatu earum mulierum leniri, lais

& ſalpa, canum rabioſorum morſus, & tertianas quartanáſque febres, menſtruo in lana arietis nigri, argenteo brachiali incluſo. Diotinus thebanus, veſtis omnino ita infectæ portiuncula acu, vel pelliceo brachiali inſerta. Sortica obſtetrix tertianis quartaníſque efficaciſſimum dixit plantas ægri ſubterlini, multóque efficacius ab ipſa muliere, etiam ignoranti. Sic & comitiales excitari, morbóſque ſanari Icethidas, aliâs icacidas, medicus quartanas coitu finiri, incipientibus duntaxat menſtruis, ſpopondit. Inter omnes verò conuenit, ſi aqua potúſque formidetur à morſu canis, ſuppoſita tantum calici lacinia menſtruo tincta tali, ſtatim metum eum diſcuti, videlicet præualẽte ſympathia illa Græ-

corum, quum rabiem canum, eius ſanguinis guſtatum incipere dixerimus.

Cinere enim eo iumentorum omnium vlcera ſanari certum eſt, addita caminorum farina & cera, maculas autem è veſte eas, non niſi & eiuſdem farina ablui volumus. Cinerem verò per ſe roſaceo miſtum, fœminarum præcipuè, capitis ſedare dolores, illitum fronti, aſperrimámque vim profluuii eius eſſe primis annis, virginitate reſoluta. Id quoque conuenit, quo nihil equidem libentius crediderim, tactis omnino menſtruo poſtibus, irritas fieri magorum artes, generis vaniſſimi vt æſtimare licet.

Solum animal menſtruale mulier eſt.

Nihil facilè reperitur mulierum profluuio magis mõſtrificum. Areſcunt ſuperuentu muſta, ſterileſcunt tactæ fruges, moriuntur inſita, exurũtur hortorum germina, & fructus arborum quibus inſidêre, decidunt Speculorum fulgor aſpectu ipſo hebetatur, acies ferri præſtringitur, eboríſque nitor, aluei apum emoriuntur, æs etiam ac ferrum rubigo protinus corripit, odórque dirus aëra, & in rabiem aguntur guſtato eo canes, atque inſanabili veneno morſus inficitur. Quum & bituminum ſequax alioquin & lenta natura, in lacu Iudææ (qui uocatur Aſphaltites) certo tẽpore anni ſupernatans, nequit ſibi auelli, ad omnem contactum adhærens, præterquam filo quod tale virus infecerit. Etiam formicis animali minimo,

Plinius. lib. 7. c. 15

inesse sensum eius ferunt, abiicitque gustatas fruges, nec post eam repetit. Et hoc tale tantúmque omnibus tricenis diebus malum in muliere existit, & trimestri spatio largius. Quibusdã verò sæpius mẽse, sicut alíquibus numquam, sed tales non gignunt, quando hæc est generando homini materia, semine è maribus coaguli modo hoc in sese glomerante, quod deinde tempore ipso animatur, corporatúrque. Ergo cum grauidis fluxit, inualidi aut non vitales partus æduntur, aut saniosi, vt author est Nigidius.

MENSIVM MORA.

CAVSAE.

Quæ singulis qubusque mensibus mulieres repetit purgatio, supprimitur quãdoque vniuerso quidem corpore incommoda valetudine affecto, interdũ verò locellis modo earumdem priuata ægritudine vexatis, propter loci illius frigiditatem, aut plagam, aut distẽperantiam oborta, vel acquisititiã afflictionẽ, vt plurimũ verò ex abortionibus, & propter principem aliquam corporis partem, propria passione afflictam, verbi caussa, iecur, aut vẽtriculum, aut pectus quẽ græci θώρακα dicũt, aut aliquid huiusmodi, quæ in diuturno accidunt Aegineta lib.3.c.61

morbo.

Gal.lib.3 de symptomatũ causis.

Neque mensium suppressionem, neque prauas expulsiones, omnium quæ ex vtero profluere solent, difficile fuerit inuenire, si similes tibi scopos proposueris. Etenim nonnũquam vteri ipsius corpus, si solidum fuerit aut durum, causa est cur mẽses supprimãtur: detinentur etiam nonnunquam ob materiam ipsam, quũ vel crassum fuerit excremẽtũ, vel viscosum, supprimuntur etiam nõnunquã, licet vtile fuerit excrementũ, obstructis ob huiusmodi humores vasis, quæ ad vterum descẽdunt. Præterea vniuersi corporis occasione, mulier interdum nihil excasione, mulier interdum nihil expurgat, interdũ plus iustò, interdũ minus, nõnũquã etiam deprauatũ. Nihil omnino excernit, ob multas exercitationes, & victum tenuẽ, &

quum ad alias partes repunt humo
res. Minus excernit, eaſdem ob cau
ſas, ſed remiſſiores quàm pro natu-
rali cõſuetudine. Plus autẽ ob diu-
turnum otium, & victũ opiparum.
Cæterum deprauatæ per vterũ flu-
xiones (nominatur verò quicquid
huiuſmodi eſt fluxus muliebris) fiũt
expurgato per hanc partem vniuer-
ſo corpore. Atque talẽ ſemper re-
fert ſpeciẽ id quod excernitur, qua-
le eſt id quod in animante redun-
dat: quippe rubrum excrementum
ſanguinis ſaniem declarat, album
pituitam, pallidum bilem amaram.
Præter iam dicta, eſt aliud ex vtero
deprauatum profluuium, ob affectũ
aliquem ipſum infeſtantẽ eueniens.
Inſuper menſes interdum ſupprimũ
tur, nõ ob ſanguinis penuriam, quã
vel multa exercitatio (vt dictũ eſt)

vel tenuis victus induxit, neque ob affectum in vtero cõſiſtentem, ſed propter robuſtas vires, ſanguine ad alias partes irruente. Etenim nemi-nem latet, quòd nõnunquã aut maior menſium copia fluit quã antea, aut omnino nihil fluit: aut minor, aut prauum eſt quod affluit, ob proprios vteri morbos, ſiue ipſius corpus, ſiue ceruix, ſiue totum ſpatium afficiatur, atque ſub hac diuiſione ſteriles quoque cõprehẽdi poſſunt.

Gal. in 5. aph. 57. ſi mẽſtrua plura. &c.

Menſtrua poſſunt fieri pauciora, vel quia venæ ferentes ad vterum menſtruam purgationem cõprimũtur, vel obſtruuntur ob craſſitudinẽ ſanguinis vel frigiditatem, & robur ipſorum quæ ſunt in vtero vaſorũ, adeo, vt quod influit non admittãt.

Fuchſius ex paulo & ætio.

Mulieribus quibuſdã menſes ſupprimuntur, vel naturaliter, vel præ-

ter naturã. Si naturaliter, hinc colligere licebit, quòd mulier nulla inde molestia vel totius corporis, vel vteri afficiatur. Aetatis itaque rationem iam descripsimus. Steriles etiã mulieres in vtero habentes & saltatrices, naturaliter non purgantur. Nam quicquid in eis recremẽti est, nimia exercitationis vehemẽtia absumitur, & vt summatin dicam, mulieres calidioris temperaturæ, validísque exercitiis vtẽtes & agrẽstes, parum aut nihil per menstrua purgantur. Nonnunquam autẽ præter naturam menses nimia vel pinguedine, vel gracilitate supprimi solẽt. Pingues enim exanguiores reliquis sunt, minimásque venulas habent: quique illis inest paucissimus sanguis, fere in pinguedinem transit. Graciliores verò ob diuturnum ali-

quem morbũ extenuatæ, nihil prorſus ſuperuacui ſanguinis continẽt. Præterea menſes non defluunt, quibus ſanguis vel craſſus, vel lentus, vel per alia loca delatus fuerit: ſicuti per nares, aut ſedẽ, aliis etiã quòd è thorace ſanguinem eiectauerint, aliis quòd è diſſecta vena vltimam ſanguinis inanitionẽ tolerauerint, mẽſes ſuppreſſi ſunt: ſed & reliqua excretionum genera idẽ effecerũt, vt ſudoris multitudo, aſſidui vomitus, alui profluuia, ac puſtularũ omne genus, quæ in cute effloreſcunt. Sic præter has omnes cauſas mẽſes ſupprimuntur ob acutos maximóſque morbos, & ob alimẽta quæ vel paucitate, vel multitudine ſua exceſſerint. A pauco enim alimento paululum quidpiam confeſtim expirat, à multo verò meatus obſtruuntur,

& exiretio intercipitur: sœpe etiam in ore vteri calli obtorti, aut carnis excreſcentiæ, aut pinguedinis copia purgationem menſtruam impediunt. Quibuſdam etiam cicatrices vlcerum quæ in vtero præceſſerũt, vaſorum ora â quibus ſanguis in vterum ferebatur, obſtruxerunt. Nõnullis poſt abortum vteri ore exulcerato, ac deinceps ad cicatricem ducto, obſtructio ac compactio ſuperuenit, quæ ſanguinis per vterum excretionẽ aufert: curæ quoque pertinaces, formidóque immodica, & ingens mœror menſes intercipiunt, frigida denique aut alia vteri intemperies menſes remoratur.

NOTAE.

Gal. lib. 6 de locis affectis.

Accidentia quæ ob aſtricta menſtrua infeſtare ſolent, nunc enarrare aggredior, ſumpto initio ab his quæ ab Hippocrate in Aphoriſmis ſcripta ſunt, præcipuè verò quum dicit: Si mulier neque prægnãs, neque puerpera lac habet, menſtrua eius defecerunt. At nullo in mammis apparente lacte, menſtrua ſuppreſſa hiſce notis deprehenduntur. Grauitas totũ corpus moleſtat, item faſtidiũ quoque vt nulla ſit cibi cupiditas, horror inæqualis, quòd ſi citra horrorem inæqualitas aliquá fuerit, atque faſtidium, cupiâtque mulier quædã aliena, iube vt obſtetrix vteri ceruicem tangat. Nã ſi citra duritiem clauſa inueniatur, eã prægnãtem eſſe coniicies. Nõnullæ cibum præterea euomũt, ac terrã, aut extinctos carbones, aut alia quædã huiuſ-

cemodi ædũt. Si verò clauſũ fuerit
os ceruicis vteri, ac duritiẽ quoque
habeat, affectũ aliquem in vtero eſſe
portendit. Oportet itaque ſpeculari
obſtetricẽ ad quã partem, vel decli-
net, vel retrahatur: nã in ea parte af-
fectam vteri ſedem eſſe coniicien-
dum eſt. Atque in quibuſdam fœmi
nis, eius partis dolor cum grauitate
nõnihil ſignificare poteſt: quin etiã
in coxam dolor tranſit, ac crus ipſũ
quod è regione eſt, per inceſſũ clau
dicat. Quod ſi lõgiori tẽpore ſuppri-
mãtur menſtrua, nullãque medicus
mulieri vacuationẽ promoueat, tu-
mor aliquis præter naturã in ilibus
interdũ exoritur, oſtendẽs nimirum
ex internis partibus quampiam eſſe
inflammatam. Nonnullis panus in
extrema ilium parte excitatur: ve-
luti viris quoque eodem in loco

nonnũquam oriri ſolet, qui vbi ſup puratus aliquando fuerit, longo tẽporis ſpatio vix finitur. Huiuſmodi accidentia ſuppreſſa menſtrua ſequi conſueuerũt, ac præterea lumborũ, & colli, & ſincipitis dolor, qui etiam oculorum fundamenta infeſtat: itẽ febres ardentes, & vrinæ nigricantes, cum rubra quadã ſanie, perinde ac ſi aquæ ex qua nuper mactatæ carnes ablutæ fuerunt, fuliginem quis immiſcuiſſet, quibuſdã vrina, aut difficulter redditur, aut omnino ſupprimitur. Quum ergo horum aliquid in muliere conſpexeris, vterum veluti radicem ipſorum conijcere oportet. Quòd ſi per alium quempiam corporis locum ſanguis effluxerit, aut inflammatio, aut Eryſipelas excitatur, an menſtrua purgentur interrogare debes: ſiqui-

dem nihil horum accidere ſolet integrè purgatis,

Frigidioris autem temperaturæ fœminas ex iis potiſſimùm dignoſcemus, quòd ſomnolentiores, ad omnémque motum ſegniores ſunt, ac colore candidiores, ſeu plumbeæ, vrina aquoſa, pituitam quoque iugiter excreant, & interdum etiam pituitoſos humores euomunt. Fuchſ.

Calidioris autem temperaturæ notæ, iam commemoratis prorſus contrariæ ſunt.

PRAEDICTIONES.

Mulieri ſanguinem euomenti, menſtruis erumpentibus ſolutio fit. 5.Aph.32

Menſtruis deficientibus, ſanguis ex naribus fluens, bonum. 5.Aph. 5.Aph.36

Mulieri menſes decolores, nec

per idem ſemper tempus venientes, purgationem indicant eſſe neceſſariam.

5.Aph. 39 Si mulier neque grauida eſt, neque peperit, lac habet, huic menſtrua defecerunt.

5.Aph. 57 Si menſtrua plura fiant accidunt morbi, & ſi non fiant, ex vtero morbi contingunt.

Menſtruorum retentio ſequentes morbos gignit, conceptum impedit, corpus calefacit, venas implet atque diſtendit, veſicam premit, vrinam prohibet, dolorem lumborum & ſuffocationem excitat, coxendicem moleſtat, interdum putreſcit & ſuppurat.

Hipocrates libro de fœtu.

Dictis addunt Arabes, deliria, comitiales, locorum ſtrangulationem, eorundem abſceſſus, corporis grauitatem, inappetentiam, con-

coctricis facultatis debilitatem, nauseam, ructus, tusses, anhelationes, aquas cutem subeuntes, febres, morbos articulares, animi angustias, capitis & radicis oculorum dolores, oletulorum exitum inhibet.

Suppressa muliebris purgatio multarum & diuturnarum ægritudinũ causa fieri consueuit. Aegineta lib.3.c.61

Vrina lactis modo alba & densa, aut obscura liuénsque, mensium suppressorum, aut locellorum affectorum argumento est.

Vrina albescens, ruffescénsve cum squammosis resolutionibus nigricantibus eadem arguit, modò mensium suppressorum reliquæ adsint notæ.

NVTRICATVS.

Fuchſ. Si à frigidis ac craſſis humoribus menſes ſupprimuntur, cibös calidos & extenuantes exhibebimus. Vinum etiam fuluum, odoratum & antiquum vt bibant præcipiemus. Exercitia quoque & alia quæ corpus calefacere, craſſóſque ac lentos humores incidere & extenuare poſſunt, præſcribemus.

Fuchſ. Cæterum calidiores & plurimũ exſiccatæ mulieres curãtur, ſi quàm maxime humectentur huberiore humidioréque cibo & potu, quales ſunt qui è carnibus agni, hædi, è piſcibus teneras carnes habentibus, auibüs altilibus, & ſimilibus parantur.

Vino vtendum candido non admodum antiquo & diluto, Balneis item dulcium aquarum, & vt in paucis rem cõtraham, victus ratio-

ne ea vtendum, quæ hecticis adhibetur.

Alimenta porrò congruunt bellè instructa, ritéque disposita, & humida holera, ac dulciora cuncta. Pisces saxatiles, aues teneriores, & lactis potatio, confectiones ex melle quæ μελιττώματα græcè dicũtur. Aegineta

Vinum tenue, colore candido, non admodum vetus.

Non probantur carnes, neque legumina, excepta ptisana.

Vbi autem præfinitum purgationis tempus pro foribus iam constiterit, desquamatos pisces marinos, & ceu dictum est, molliores, quæ μαλάχια vocantur, & quæ cutis modo teguntur testa, vnde illis græcè nomẽ ὀστρακόδερμα est inditum, necnon porra capitata, cum ruta ac pipere elixa sumant, ius

quoque eorundem bibant.

REGVLAE CVRANDI MENSES SVPPRESSOS.

Quibus ex corporis ariditate menſes ſuppreſſi ſunt, denegabis ea quæ calefaciendo ſiccant.

Aperientibus medicamentis leuioribus in curæ aggreſſu vtendum, ſubinde ſenſim exhibenda ſunt quæ validius aperiunt.

Hippocratis ſententia eſt, calefactione ex aromatis muliebria educi.

5. Aph. 28

Hæc emplaſtri modo vmbilico admoueri debere aſſerit Haly.

Lib. 8. de regali diſpoſitiõe.

Intentio ſanationis in ipſis eſt, ora quidem aperire vaſorũ quæ pertingunt ad vterum, ſanguinem verò extenuare. Gal. in. 5. aph. 36. Mulieri mẽſes deco. &c.

SECTIO VENAE.

Quum igitur ob aliquam interaneorum primariam affectionem abſcinditur aut remoratur muliebris purgatio, nihil neque præſtantius neque vtilius, quàm membri ſtatim peculiari vitio mederi, atque poſt hæc vuluam ſui muneris admonere per potiones. At vbi nihil horum quidem adfuerit, perſpicuum eſt per ſe, & non per conſenſum matricem affici. Si itaque neque ætas, neque habitudo corporis, neque aliud id genus prohibue- Aegineta

rint, ſanguis per venam detrahendus eſt, non ante tamen præſcriptum menſium diem.

Progreſſu verò temporis adiiciantur dies decem.

Auferatur verò non plus duabus libris cũ dimidia, neque etiam minus vna, ſiue venam ſecabimus.

Aeginetæ & Galeni tempore fiebat.

Quod ſi febris pariter infeſtarit, in primis ſtatim diebus febris ſanguinem detrahere opertet.

Si plenitudine laborauerit mulier, & nihil aliud prohibeat, à ſanguinis miſſione curandi ratio inchoanda erit.

Fuchſius.

Secunda verò vena malleoli aut poplitis, idque non ante ſtatum menſium tempus.

Quæ ex cubito fiunt euacuationes, purgationes menſtruas comprimunt, ſanguinémque ad ſupe-

Gal.lib. de ratiõe curandi per ſang. miſſ.

riores corporis partes retrahunt.

Que verò fiunt ex cruribus, tantum abest vt retrahant, vt etiam menses promoueant, ac vbi id facere volueris, tempus consueti mulieris circuitus tribus quatuórve diebus anteuertas, aut vena incisa, aut scarificatis talis cruris vnius pauculum euacuato: deinde postero die similiter facito in crure altero, vt tamen etiam istis diebus in quibus vacuas, & ante eos quatuor aut quinque extenuantem victum procures.

POTVS.

Epotandæ medicinæ quæ incidunt, & humorum craſſitudinem extenuant, quale eſt quod ex Calamento fit, quo nos aſſiduè vtimur, ſæpius enim ciere ſolent tardantes menſium purgationes. Mulieribus menſes abunde prouocant & nepita & pulegium. Exhibebis ea in melicrato cocta, ſed antea contuſa, arida, cribróque ſubtili diſcreta, ac rurſum trita vſque dum pollinem tenuitate referant, ita denique melicrato inſperge. Porro conuenientiſſimum potui tempus eſt à balneo inuolutis adhuc linteo. Atque hæc quidem medicamenta mitia ſunt. Valentiora ſunt ſauina, & dictamum, cæterum vſus antedictis ſimilis.

Gal.in.5. apho.36. Nu.menſes deco. &c. Gal.lib. de curandi rõne per ſang. miſſioné.

Auſpicante iam ſtata muliebrium hora adimat quidem cõpedes,

Aegineta

& potetur myrrhæ obolus, aut fabæ quātitas aut caſtorium ex paſſo, vel melicrato, artemiſiæve decoctū:aut ſaluiæ poſt balneū ex paſſo & abſinthio. Vinum verò abſinthile ad omnem curationem propinetur. Verùm ſi validiora vehementioráque res ipſa poſtulat remedia, hæc fuerit eorundē materia: Iris illyrica (quam vulgò Romani gladiolum dicunt) pota cum vino, cyperi radix, græcè cyperis nuncupata, ari radix, & caſia, rotundi odorati iunci (quem græci σχοίνου dicunt) flos, nardus, heleniique radicis decoctum, & myrrhæ fabuly græci magnitudo, cum paſſo in dimidiato cyatho poſcæ, & dictanni elixationis cyathi duo, & gutta ammoniaca, & ſagapenum. Cæterum quæ nimia anxietate ſtomachi torquentur, opopanacis exi-

guum in pilulas redactū,& in cocto melle irrigatum & eliquatum. Consueta quædam nobis ſemina muliebria ciere nata ſunt. Cæterum inferiora & minoris efficaciæ ſunt, fœniculum,cyminum, apium, daucus Creticus, ſeſeli, aniſum, ciceres & cercides,& omnia quæ ad mingendum cient.

Potui dentur radices circa tertium ordinem aperientes ex vino albo aut decocto quopiā mēſes ciēte, verbi gratia: Radices apii,graminis, fœniculi,oreoſelini,aſparagi rubiæ paſſiuæ pentaphyllon,raſci.

Artemiſia,nepeta, calamentum, ſcolopēdriom,ſemen ruſci,acorum, abſinthium, perpenſa, radix iridis, Lupini,ſemina apii, oreoſelini ſatini,& macedonici,origanum, mentaſtrum,meum,valeriana, ſiler mon

tanum, ammi, ſeſeli cuminum, dictamnum, caſia, Inula, ſatureia, abrotonum, allium, ſmyrnium,

Fortiora prædictis ſunt ruta, gitti, ſinapi, caſtorium, Veratrum atrum, colocynthis, aſtaphis, agria, myrrha, ãmoniacum, fel tauri, ſuccus cucumeris ſyueſtris, fel gallinæ, opopanax, piper, pyretthrum, papauer luteum, aſphodelus

QVAE MENSESCIent ſimplicia ex plinio.

Apii & oreoſelini ſemen. li.20.c 21. Cuminum Aethiopicum ſiue regium.lib.20. Gith. lib.20.c.17. Sinapi ſatinum.lib.20.c.22. Narrubiũ. lib.20.c.22. Hippomarathri ſemen & radix.lib.22.c.23. Lilii radices in vino decoctæ.lib.21.c.19. Centumcapita herba.lib.22.c.8. Oleũ ſampſuchinum, ſiue Amaracinum .lib.

21.c.22, Anthemis siue chamæmilō pota.lib.22.c.21. Bulbi radix pota. lib.22.c.22. Sion latius apio in aqua nascens.lib. 22.c.22. Lupini syluestres.lib.22.c.25.Cortex radicis lauri.lib.23.c.8.Chamædris quæ & trissago.lib.24.c.15.Ampeloprason.ibidem.Stachys.ibidem .Chrysocomes radix.lib.21.c.20. Thimum vtrumque.lib.21.c.21. Anemone cum ptisana sumptæ, aut vellere appositæ. lib.2i.c.23. Heliochrysum siue chrisanthemum è vino pota.lib.21. c.25 Batis.lib.21.c.27. Vrtica cum sale. lib.22.c.13.Caucalis.lib.22.c.22.Cōdrillon siue condrille habet proximam terræ mastichen tuberculo fabæ,quæ apposita,fœminarum menses trahere dicitur. lib.22.c.22.Laser è silphio fœminis datur in vino: Et lanis mollibus admouetur vuluæ ad

menses ciendos.lib.22.c.23. Hordeum murinum, siue herba phœnicia trita ex vino pota, præclarè ciet mẽses.lib.22.c.25.Phacos syluestris.lib. 22.c.25.Cicercula.ibidem. Vitis nigra.lib.23.c.1.Fici succus lacteus appositus cũ luteo oui, aut potus cũ amylo.lib.23.c.7.Caprificus pota mẽses cit cum luteo oui.ibidem.Baccæ lauri appsitæ tritæ, vel potæ.lib.23 c. 8. Cupressi ramenta pota.lib.24.c.5. Styrax potu.lib.24.c.6. Viticis semen.lib.24.c.9.Ederæ corymbi appositi. lib.24.c.10. Harundo indica syriacáque admotu.lib.24.c.11.Erythrodani, siue Rubiæ radix & semẽ. lib.24.c.11.Rosmarini semen.ibidẽ. Pæoniæ radix.lib.26.c.15. Radix callæ.lib.27.c.8.Onopordõ lib.27.c.12 Smyrni folia & radix. lib. 27. c.13. Thlaspe alterum genus. ibidem.

Impubium puerorũ vrina ſi decoquatur ad dimidias partes cum porro capitato nouo fictili, vaporatio ea menſes fœminarum cit.lib.28.c.6. Fel taurinum lana ſuccida appoſitum.lib.28.c.14. Olimpias thebana addidit hyſſopum & nitrum. ibidẽ. Teſtes caſtorii duabus drachmis ex aqua cum pulegio poti.lib.32.c.3.

POTIONES COMpoſitæ.

Radicum acori, iridis, oreoſelini, aſparagi.an.℥.1.ſeminum apii, fœniculi, ainſi, dauci, ammi, vrticæ. an.℥.1.calaminthæ, abſinthii.ã.ʒ.ß.origani, abrotoni, artemiſiæ, pulegii, aſari.ã.m.1.hiſſopi.m.1.ß. Bulliãt ſingula in aqua iuſtæ quantitatis, quoad tertia pars abſumpta fuerit, dein ex-

colentur & saccharo sufficienti adhibito, adiiciantur serapia ex calamintha, & hyssopo, & ex marrubio. an.℥.1. ß.misce, fiat potio pro terna portione propinanda à cubili ieiunæ.

Castori.ʒ. 1.mentastri in puluerem redacti.ʒ. ß. Vini antiqui, aut mulsæ.℥.3. misce, & à balneo calidum propinato. Potio serapionis medici danda mulieri cui suppressi sunt menses, hæsitatúrque an vtero gerat: si pregnans est, fœtui vires calfaciendo præbet, alioqui menses cit locellos aperiendo.

Castorii, anisi, seminis apii. an.ʒ. 2.trita secerniculo traiice & ex vino potui dato.

Potio Galeni menses deducit fœminis, probè cit vrinam, & omnino admiranda confectio est hy-

dropicis, hepaticis & nephriticis. Aloes. ʒ. c mastiches. ℥. i. croci. ℥. i. nardi indicæ. ℥. i. cinnamomi. ℥. i. carpo balsami. ℥. asari. ℥. i. tundito, & angustissimo cribro excernito, atque aridum vt ne transpiret seruato, & cũ vino potui dato cochlear vnum. Menses porro puluis iste valentius ducit artemisiæ decocto dilutus.

SI EX PITVITA comprimentur menses, potiones.

Chamæ pitheos, chamedrios, origani, saluiæ, rosmarini, sisinbrii, calamenti, mentastri, thymi. an. m. i. rad. rusci, asparagi, apii, oreoselini, rhaphani syluestris, rubiæ & valerianæ. ã. ℥. i. ß. seminis iuniperi. ℥. 3. seminis vrticæ, dauci cretici, ammis, anisi,

fœniculi, coſti.an.ʒ.ß. phaſeolorum rub. cicerum arietimorum, an.p.i. terantur parum & decoquantur, & ex decocto colo ſecreto cum ſacchari libris tribus confice ſerapium, qui aromatiſetur cũ cinnamomo electo & caſia, præbe coquendum curato. Portio exhibitionis eſto ſesquidrachmæ cum.ʒ.tribus decocti ſequentis quolibet mane, ieiuno ore ventriculi. Phaſeolorum rubrorum, cicerum rubrorum.an.p.ß. ſeminis iuniperi.ʒ.i.ß.radicum valerianæ, radicum ruſci, rhaphani ſylueſtris, Aſparagi, apii, & oreoſelini.ã.ʒ.ß. chamædryos recẽtis.m.i.dauci, ammis, aniſi, fœniculi.an.ʒ.ii. radicum rubiæ.ʒ.i.conterito paululum, & coquantur.

Oxymellitis compoſiti.ʒ.3. ſerapii ex artemiſia.ʒ.2. liquoris ſtillati-

tii artemisiæ, quinque radicum com munium aperiẽtium calidarum, vel bipinnellæ, aut betonicæ, vel florum sambuci, aut apii. an. ℥. 3. limpidum facito, omnia simul mista pro tripli- ci portione, poteris aromatis condi- dire puta cinnamomo aut casia. Die bus octo ante mẽsium naturale pro- fluuium hanc curandi rationem ag greditor. g.

SI EX FLAVA BILE.

Artemisiæ. ʒ. 2. adianti, oxalidis, intybi erratici, scolopendrii, beto- nicæ, eupatorii, apiastri, mercurialis. an. ʒ. 1. quattuor seminum vulgò re frigerantium dictorum maiorum, seminis viticis, seminis buciæ, se- minis pæoniæ, seminum aspara- gi, seminum abrotoni, intybi errati- ci, basilici, & lithospermatis. an. ℥. ß.

Radicum valerianæ,rusci,asparagi, oreoselini & apii . an.ʒ.2 , iuniperi, fœnigræci.an.ʒ.1.ß.cyperi, spicæ cardi.an.ʒ.2.ß.cicerum rubrorũ , phaseolorum.an.p.1.trita parum omnia in aqua coquantur, cõfice serapium cum tribus sacchari libris, quod odoratiorem cinnamomo electo facies . Huius sumito sesquiunciam, quam immisce liquorum stillatitiorum intybi erratici , cichorii & absinthii. an.ʒ.1 . similis esto ponderis quælibet portio , perseuerando ad mensium debitum tempus vsque, vel quo ad alteratum fluxuique vicinum percipias humorem nocentem.Serapii acetosi simplicis.ʒ.1 . oxymellitis simplicis.ʒ.ß.liquoris stillatitii endiuiæ , Cichor . & absinthii.an.ʒ.1.misce.

SI EX ATRA BILE, potiones.

Scolopendrii, adianti, chamædryos, origani, calamenti, artemisiæ, stœcadis, eupatorii, florũ genestæ, boraginis, buglosæ & violarũ, vniuscuiusque.m.ß.radicum asparagi.fœmiculi, apii & capparum.an.℥.1. thymi in fine decoctionis iniecti.℥.1. prædictis potes addere glycyrhizæ, vuarum passarum.an.℥.ß. coquantur, & ex decocto colo traiecto concinna serapium cum sacchari libris tri. & aceti.℥.4.quod odoratius sit cinnamomo sibi misto, cuius portio esto.℥.1.ß.cum liquorũ stillatitiorum fumariæ, buglossi, & artemisiæ.an.℥.1.detur à cubili & vespere, quotidie ad humoris solutionem vsque.

Vel. Oxymelitis ſimplicis.℥.2.ſerapii acetoſi ex radicibus.℥.1.liquorum ſtillatitiorum ſtorum, ſabuci,bipinnellæ & aſparagi.ā.℥.2 ſunto duæ portiones, quibus clarificatis nonnihil cinnamomi addere commodè potes.

PVRGATIONES HVmorum per aluum.

Et quidē purgatio totius corporis, quando craſſi euacuātur humores, tales ſanat diſpoſitiones. Si verò decolores ſcriptum ſit, multo magis purgatio ſanabit ita ſe habētes mulieres. Neque enim propter humorem pituitoſum tantummodo, ſed & propter melancholicum & bilioſum, menſes fiunt decolores. Gal.in.5 Aph.36. mulieri mēſes de co.

Datur ſuppreſſionis menſium tē- Gal.lib.

s de curã per sang. missi. — pore medicamentum, quod propriè amarum dicitur, centum habens drachmas mixtis aliorum medicaminum cuiuscunque sex. Optimum est vbi cinnamomũ acceperit, post diem septimum, siue octauum, purgatione cum hiera vtendum. Hiera quidem ex colocynthide purgabimus, duarum drachmarum pondus in melicrati cyathis sex potui præbentes. Quòd si febris pariter infestet, hiera quidem vtendi locus non est.

di rõne

Hiera picra.

Paulus.

Hiera picra, Eclegma diaphœnicon, Eclegma. indum,

Catapotia ex Agarico, ex benedicta, Fœtida.

SVBDVCTIO PITVITÆ.

Medullæ cassiæ fistularis extractæ cum decocto chamædryos, gly

cyrhizæ, cassuthæ, vuarũ passarum, polypodii querni, & adiãti.℥.1. eclegmatis indi.ʒ.3.serapii de radicibus cum aceto.℥.1.misceto, dato ieiunæ à cubili.

Vel.

Agarici.℥.ß.zingiberis. ℈.2. salis gẽmæ. ℈.ß.diluãtur sero caprillo ad dita oxymelitis scillitici.℥.1.immergãtur simul horis duodecim, & cõpressum colóque traiectum ius potui à cubili ieiunæ dato.

Catapotia fœtida voranda noctu exibeto.

Turpeti. ʒ.1. zingiberis.ʒ .ß. sal. gemmæ.g̀.6. sacchari candidissimi. ℥.2.omnia leuigato, & cum sero caprillo aut iure pulli, vel iure cicerum arietinorum propinato.

Rosarum rub.zingiberis, cinnamomi. an.ʒ.2 . santalorum alborum & rub.an.ʒ.1.hermodactylorum.ʒ.3.

turpeti.ʒ.4 . diacrydii.ʒ.2.ß . mastiches.℈.1. facchari librā vnam quod ſoluatur in liquoris ſtillatitii artemiſiæ, confice quadras pōd.℥.ß.dato vnam ieiunæ à cubili.

SI EX BILE ſtaua.

Medullæ caſiæ fiſtularis decocto communi extractæ, aut mannæ.℥.1. eclegmatis ex ſucco roſ.ʒ.1.ß.confectionis hamech.ʒ.1.ſerapii violacei. ℥.1.potui dato.

Rhabarbari electi ʒ.2.ſpicæ nardi.g̃.6.aut cinnamomi tantumdem. Vino optimo dilue, & horis duodecim in ſero caprillo immerge, ſubinde valenter traiiciendo comprime.Colamento adde mannæ,au medulle caſiæ fiſtularis cribro ſecretæ. ℥.1.ſeparii violacei.℥. 1.

Propinato demum ea quæ bilem per ſedem educere valent, quæ te edocebunt alii medici.

BILIS ATRA SIC educitur

Adianti, ſtorum vtriuſque bugloſſi & violarum, lupi ſalictarii, ſtœchadis, chamædryos.an.m.ß.polypodii. ʒ.3. glicychizæ vuarum paſſarum.an.℥.ß. terantur paululum & coquantur in aqua ſufficienti, in fine decoctionis adde epithymi.℥.ß. & cum hoc decocto, cribro extrahatur medullæ caſſiæ fiſtularis, aut mannæ.℥.1. confectionis hamech.ʒ.1.ß.diaphœnicon. ʒ.2.ſerapii violacei.℥.2.detur à cubili.

Cortic. Myrobalanorũ indorũ.℥.ß. luteorũ .ʒ.2. diluantur horis duo-

decim in ſero caprillo, colo valenter deinde traiice, colamento adde medullæ caſiæ fiſtularis aut mãnæ. ℥.1. epithymi friati. ℈.2. zingiberis. gran.6. mell. roſacei.℥.1. fiat potio, detur. &c.

Globuli indi uorandi ſunt.

BALNEA ET INSESſus.

Si ex pituita.

A ſuccorum ſubductione balnea ſunto ex chamæmelo, artemiſia, mẽtaſtro, & aliis quæ in decocto pituitam proſtigante memorata ſunt.

Vel. Sabinæ herbæ, origani, calamenti, apiaſtri, pulegii, mentaſtri, ſertulæ cãpanæ, chamæmeli. an. m.2. chelidonii, peucedani, praſſii, abſinthii. an. m.1. foliorum lauri, lauendulæ, mercurialis, roſmarini,

ocymi, florum ſambuci. ã.m.ʒ arte-
miſiæ.m.6.rad.valerianæ.lib.2.con-
terantur paulum omnia ſimul dem-
pta artemiſia, quæ ſeorſum in ſac-
culo includatur, deinde omnia ſi-
mul coquantur. Ex his rebus ſac-
culus vnus impleatur, ſuper quem
in balneo ſedeat mulier, & ſuper fœ
mur ſacculum artemiſiæ calidum
teneat, & bis in die ieiuna balne-
um intret, & pro arbitrio in eodem
ſtet. Cubile ſubinde petat, & vn-
guento vngatur quod inter ſequen-
tia vngenta offendes.

Si ex flaua bile.

Subducto humore bilioſo, tertio
die tale confice balneum, quod ac-
cipit. Althœæ cum rad.m.6.ar-
temiſiæ.m.4.florum ſabuci.fol.ſali-

cis, foliorum violarum, polytrichi. an.m.2 valerianæ ſeſquilibram, fœnigræci lib. 2. ſeminis lini lib. 1. ß. terantur parum, artemiſia ſeorſum recondatur in ſacculo. Ex aliis impleatur ſacculus vnus & coquantur omnia ſimul, artemiſiæ ſacculum in balneo ſuper fœmur teneat, altero ſacculo inſideat, dein pétat cubile: túncque pubes & os ſacrum inungãtur vnguẽto quod deſcribemus.

Si ex atra bile, balneum eſto tale, quale ex pituita.

VNGVENTA.

Si ex pituita.

A balneo in lecto hoc vnguine vngatur antè & retrò. Olei lilini, olei amygdal. dulcium, medullæ cruris vituli. an.℥.1. mucoris althææ,

fœnigræci & ſeminis lini. an.℥.ſ. ceræ parum. Poſt inunctionem bibat pulueres & edat confectiones deſcribendas.

Si ex bile flaua.

Olei amygdal. dulcium. ℥. 1.ſ. medullæ cruris vitul.℥.1. butyri recentis, pinguitudinis gallinæ, mucoris fœnigræci & ſeminis lini.an. ℥.ſ.ceræ parum, cōcinnato vnguentum, quo os ſacrum & pecten inungantur.

Ex atra bile.

Vngatur vnguento quo pituitoſæ inungendæ ſunt. Poſt quartum diem à purgatione, dropace vnguento circa pectinem lumbos ac fœmora ægrotans illiniatur. Aegineta

Olea quibus inungi debet mulier, cuius menſesſuppreſſi ſunt. Oleum lilinum. Rutaceum. Spicatum. Ole-

tum ex ſabina herba.
PVLVERES, ECLEGMATA, ET PASTILLI.
Si pituita.

Inunctione peracta exhibeto cochlear pulueris ſequentis ex vino decoctionis pituitam profligantis.

Cinnamomi electi reiecto cortice exteriori, corticis caſiæ fiſtularis.an. ℥.2.caſiæ.ʒ.1.ß.croci.℈.2.ariſtolochiæ rotundæ, perpenſæ, calami odorati, corticis radicum capparum, coſti, dictami, rad'. tormentillæ, rad, iridis, eryngii, laccæ.an.℈.2. chamæpithyos, chamedryos, foliorum lauri, origani, polii, zingiberis, calamenti, thymi, ſeminis ſmyrnii, ſeminum rutæ ſylueſtris, dauci, nuſturtii & hiſſopi, carpeſiorum, nigellæ, ammis, aniſi, marathri, baccarum lauri, ſagapeni. an.ʒ.ß. ſacchari quod pon-

dere omnia æquet, friato & vtere vt dictum eſt. Vel.

Acci. pulueris prædicti dēpto ſaccharo. ℥.ß. ſacchari candidi liquati in decocto menſes ciente lib.ß. pange quadras, quarum pondus eſto. ℥.ß. detur vnà poſt inunctionem, dein bibat decocti menſes prolicientis. ℥.2.

Paſtilli ex myrrha. Triphera magna ſiue opio proſunt. Acci. fructus ſabinæ. ʒ.1.ß. rutæ ſiccæ. ʒ.2.ß. ſeminis rutæ aggreſtis. ℈.2. laſerpicii, ammoniaci, rubiæ paſſiuæ. an. ʒ.ß. confice ex his ſimul friatis globulos ſerapio ex artemiſia exceptos, exhibeto ægrotæ. ʒ.2. ex vino decocti menſes cientis, à balneo, aut à ſuffitu, vel ab euaporatione.

Vel. Cinnamomi, ſucci cyrenaici, fructuum ſabinæ, piperis nigri. ā. ʒ.

2. myrrhæ, caſtorii. an.ʒ.ß. excipe melle ſufficienti in eclegma exibeto.ʒ.2. ex vino decocti menſes proritantis, à ſuffitu, aut balneo, vel ab æſtuatione.

Si ex flaua bile.

A balneo dato cochlear ſequentis pulueris cum.ʒ.2.decocti menſes ſuppreſſos ob flauam bilem cientis,

Cortic.caſiæ fiſtularis, cyperi.an.ʒ.1.ß.rad.tormentillæ, rad.pæoniæ, cinnamomi reiecto ſuperiori cortice.an.ʒ.2.croci, ſeminis bauciæ ſylueſtris, ſeminis pæonie.an. ʒ.1.ſeminis viticis, ſeminum apii, ocymi, oreoſelini, mercurialis, aſparagi & milii ſolis.an.ʒ.ß. adianti, polytrichi, chamæmeli, betonicæ, eupatorii, ſpicæ nardi, ſchænianthi, lupi ſalictarii, ſeminis endiniæ.an.℈.1. ſacchari ad pondus omnium, leuigato

& miſceto.

Reiecto ſaccharo, ex puluere prædicto pange rotulas aut quadras, in quibus concinnandis pro . ℥.1. friamentorum adde ſacchari (quod in decocto bilioſos iuuante liquetur) libram vnam.

Si ex atra bile.

Ex his quæ attram arcent bilem pulueres & placentas confice.

His peractis ſaphena vena aperiẽda eſt, hinc ad ligaturas veniẽdũ eſt.

LIGATVRAE.

Probatur item inferiorum corporis partium arctior cũ ligaminibus ad treis vel quatuor dies cõſtrictio: auſpicante verò iam ſtata muliebrium hora, adimat quidem cõpedes, ſed potetur myrrhæ obolus, & propinentur reliquæ potiones menſes cientes. Aegineta.

FOTVS, EVAPORAtiones & suffitus.

Abili. Abrotoni,anethi, artemisiæ,chamæmeli,calitrichi, apiastri, mercurialis,florum sabuci.a.m.1.fœnigræci,seminis lini.an.lib.ß. ex his contritis & in vino coctis in vaporario aut solio,balnei loco vaporetur mulier. Huius loco talem facito suffitum. Seminis viticis.℥.1. ß.anethi.m.1.carei,costi, an.℥.1. terantur parum,& per infundibulum fumum mulier in locellos vestibus tecta sedénsque recipiat.

A pituita.

Para æstuarium ex pharmacis quibus confectum est balneum.

Amoni,galbani.an.ʒ.3.succi cyrenaici.ʒ.1.ß.frangantur parum , & in carbones iniiciantur, suffianturque

locelli, fumus tamē non pertingat ad nares. Fuchsius.

Suffitis etiam ex ſtyrace galbano, thure, bdellio, radice ariſtolochiæ, artemiſia, nigella, cariophillis, cinnamomo & ſimilibus paratis vtendum erit. Fouēdus quoque vterus odoratis fomentis, maiorana, ſerpillo, calamintha, chamæmelo ſertula campana, pulegio, artemiſia, radice iridis, & ſimilibus in olla decoctis, quam operculo perforato operire oportet, arundinémque, aut alium canalē foramini inſertū vndique circumlinere, vt deinde ſedens mulier excepto canali foueatur.

Proderit etiā vt mulier huic decocto vſque ad vmbilicū inſideat, & inde peſſos ſibi admoueat.

CVCVRBITVLAE.

Nequæ inutile erit cruribus cucurbitulas affigere.

Iniectiones

Mētrachitæ, ſiue metrāchitæ gallicè vne ſonde. Arabicè argalia.

Fuchſ.

Paulus,

Metranchitis etiam vtendum, in quem vſum vtero infundimus olea calida, irinum liliaceum, laurinum. &c. In ſinum porrò ipſum infundatur ſuſinum, aut amaracinum.

Succi mercurialis & abſinthii, artemiſiæ. an. ℥. 6. poteris addere. ʒ. 2. puluerum vl. ciendi menſes habentium, & innicere in locellos.

PESSI ET PROſtheta.

. Eſt autem peſſulus lana pectita, & quodcunque aliud teres, digiti humani ſpeciem præferens, in quo medicamenta ſuſtinentur. Peſſus ergo apponatur ex medicamento è nouem rebus conſtante, & ob id ἐννεφαρμακον nomen obtinente, aut olibanius. Aegineta

Proſtheta præterea (ſunt autem ea medicamenta quæ molliore lana excepta, mulierum naturalibus ſubiiciuntur & condiuntur, barbari naſtalia vocant) quæ menſes ciendi munus ſubeunt: ex his conſtant, myrrha, abſinthio, aut lupinorum elixatione eliquata, ſeu rutæ ſucco contrita, bdellióque non abſimiliter. Styrax item & ſylueſtris oleæ gummi, ſuccúſve rutæ compari modo, vel Ariſtolochia longa in collyrii, hoc eſt glandis formam affa- Aegineta

brefacta, & concinata. Consimili præterea eodémque modo centaurii grandioris radix, aut veratri, aut liquor scammoniæ & colocynthidos, medulla per se, & artemisia cataplasmatis modo illita, cum ruta, galbanúmque facto inde suffitu & fotu. Quæ vtique ipsa & fœtum etiam conceptum vtero elidere, atque eiicere naturæ suæ aptitudine possunt. Pessis etiam in vterum demissis, necessitate sic exigente vtẽdũ, ex quorum numero hic est, qui.

℞. Tripheræ magnæ citra opiũ. ℥.1. farinæ erui, nigellæ, rubiæ tinctorum, artemisiæ, pulegii.an.℈.1.ß. succi rutæ.℥.2.misce, fiat pessus, qui cum lana, vel æsipo supponatur.

Vel. Myrrhæ, bdellii, styracis, an. ℥.1.calaminthæ, abrotoni, absinthii. an. ℥.1.ß. radicis acori, rad. rubiæ

tinctorũ.an.ʒ.1. ſeminis nigellæ, rutæ aridæ, baccarum lauri.an.℈ 2.ſabinæ.℈.1.caſtorii.℈.ß.redigantur ſingula in puluerem, & cum melle, aut triphera, aut mithridati antidoto quod ſatis eſt, formentur peſſi.

Si menſes ſupprimantur ex pituita valentioribus peſſis ciendi ſunt, vt theriacæ electæ.ʒ.ß. caſtorii, ammoniaci. an.ʒ. 1. miſce, & coto in mercurialis ſucco immerſo excipe. Vel Nigellæ, Aſtaphiſagriæ, centaurii minoris.an.ʒ.1.veratri cãdidi, vitri friati, ſalis gemmæ, piperis nigri, diacrydii.an.℈.1.aloes, ladani galbani, herebinthinæ, ſtyracis. an.ʒ.1.ß.ambaris.℈.ß. omnia cũ piſtello calido miſceantur, demum in panno lineo cum mercurialis ſucco immerſo include. Vel. Theriacæ, mithridatidis aut opopa-

nacis.℥.i.caſtorii, ammoniaci. an.ʒ.
i.ſucco mercurialis excipe in peſ-
ſulos. Si ex flaua bile.

Ex cuiuſlibet pharmaci ſequentis
friamentis, peſſulos conficere po-
tes, aut ipſorum ſucco. Mercu-
rialis, artemiſiæ, ſampſuchi, abſin-
thii, chamædrys, chamæpithyos ſuc-
co. Pulueres ſunto ex nitro, amo-
mo, myrrha, ariſtolochia rotunda,
calamo odorato, caryophyllis, ma-
iorana. Eclegma ex ſucco roſarũ
cum ſaccharo in canulam immitti-
tur, vt peſſi ſolida formã recipiat, &
peſſus filo appẽſus & in locellos im
miſſus, filo. fœmori alligatur.

Ex radicibus oleo tinctis concin-
nantur peſſi. Verbi cauſſa: Ex radi-
cibus Rubiæ paſſiuæ, flõmi, vtriuſ-
que maluæ, iridis, apii, acori.

Olea ſunto, ex lilio, ex caſtorio, ex

ſucco cyrenaico, & ex coſto. Pulue-
res quibus peſſuli aſpergendi ſunt,
ex ſucco cyrenaico, coſto, caſtorio,
euphorbio, myrrha, turpeto, ſcam-
monio, veratro cãdido, ſabina her-
ba, nigella, & galbano.

NIMIA MVLIEBRIS EX PVRGATIO, HAEMORrhagiáque locellorum, & muliebre profluuium.

Deſtillatio (quã ῥευματισμὸν græci nuncupant) eſt muliebriũ locellorum fluxus, vniuerſi corporis expurgati. Redundare menſes in mulieribus dicimus, quando vltra conſuetum tempus purgationis magnâ copiâ effluxerint. Tempus autem vnicuique purgationi ſtatũ & ordinatum non eſt, multis enim ad

Paulus Aegineta

Fuchſ.

duos trésve dies, haud paucis vsque ad quintum profluit, aliis etiam ad septimum vsque, raro ad duodecimum purgatæ sunt.

CAVSAE, hæmorrhagiæ & fluxus muliebrium locellorum. Cæterum immodicè & plus iustò expurgantur non raro mulieres, interdũ quidem mensibus auctis, atque cumulatius quàm par sit, impetúque procedẽtibus, interdum verò iniustæ & integræ ætatis nouæ nuptæ partubus. Nonnullæ magna quidẽ ex parte sua quoque sponte cessant. Continuè verò in ἐμβλώσεσι fortiter sanguinis fit profluuium, ita quidem vt plerunque inferat periculum, causæ fluxus muliebrium locellorum.

Aegineta

Aegineta Eiuscemodi verò ideam ac speciem præfert id quod euacuatur, cu-

iuſmodi eſt humor qui in corpore redundat: Aliud rubrum quidem, inſtar ſaniei, aquoſive humoris, quē ἰχῶρα græci vocant.

Alterum verò candidum à pituita proueniens, Aliud autem pallidum luridúmque, aliud pirrocholō, id eſt, amaræ bilis inſtar. Nonnūquam aqueum denique ſanguinem eiiciunt, quemadmodum in phlebotomia aufertur atque procedit. Animaduertere interim accuratiſſimè oportet, ne qua anabroſis, id eſt eroſio in locellis enata conſtiterit, ſit ob fracta, aut aperta vaſa, vel magna vel parua.

Poſſibile eſt ſi ora vaſorum quæ pertingūt ad vterum vltra modum aperiantur, & ſi ſanguis vel calidior, vel tenuior fiat, & totum corpus propter malum habitū aliquem ag- Fuchſ. Gal. in. 5. Aph. 57. ſi mēſtrua plura fiāt &c.

grauetur ſanguine, & ſi modum naturæ conuenientem ſua multitudine non exceſſerit, quare ipſum expellit ad venas quæ in vtero ſunt, vt in fluctionibus accidit, alias ad aliam partem immodicas fieri menſtruorum euacuationes.

Opinio Arabum.

Redundantibus humiditatibus ex venis opplētur locelli, quæ ex aliis ſæpe membris in ipſos deferuntur, quos humores natura per vuluā eiicit: nam duæ venæ magnæ, caua ſcilicet & porta, in venulas tenuiſſimas plurimáſque diſperſæ locellos intrant à quibus nonnūquam diuturni ſucci, deſtillationis modo, interdum rubri, quandoque pallidi, ſæpe etam albi, aquoſique interdum defluunt. Quorum cauſa eſt, locellorum, iocinoriſve, aut alicuius alterius membri, vel concoctri-

cis eorundē facultatis imbecillitas.

Causæ externæ sunt, percussio, casus, vulnus, cursus, saltus, cibi sanguinem extenuantes, vel ipsum acutiorem vel ardentiorem facientes. Verbi caussa, Aromata calida, Vini albi & clari potus. Arabum.

Causæ internæ sunt locorum calor exuberans, sanguinis redundātia, facultas expultrix ualens, retentrice imbecilla.

NOTAE.

Notanda autem ac deprehendenda fluxus species est, ex perpetuo locorum madore, dissidentibus colore humoribus. Laborans autem plærumque solet pallescere, cibum auersari, & mediam sustinere, in deambulationibus quoque spiritus difficultatem sentire, oculos insuper habere tumescentes, interdum Aegineta de muliebri profluuio.

quidem cum dolore, interdum verò citra dolorem, & id quidem vel cũ exhulceratione, vel abſque exhulceratione, ſiue vulua inflammante ſordidè, ſiue purè.

Fuchſius Amplioribus vaſis ruptis aut apertis confertim ſanguis profluit, minoribus verò apertis, ſenſim, nec magna copia promanat. Ab eroſione ſi accidit, tum non ſolùm paulatim, verùm etiam cum maximo dolore effluit. Porrò quum immodicè promanant menſes, color fœdus conſequitur, pedes molli tumore attollũtur, corporis robur proſternitur, vitiatur ciborum tum appetitus tum concoctio.

PRAESAGIA.

5.aph.57 Si menſtrua plura fiant, accidũt morbi: & ſi non fiant, ex vtero mor

bi contingunt. Mulieri menſes decolores, nec per idem ſemper tẽpus venientes, purgationem indicant eſſe neceſſariam. Menſium fluor redũdans iuuenibus moleſtiſſimus, ſenioribus autem vt plurimùm mortalis. Si longo tempore fluxerint menſes, tandem aquas cutem ſubeuntes inducunt, & animam ſubinde agere cogunt. 5.aph.39

In fluxu muliebri ſi conuulſio & animi defectus aduenerit, malum. 5.aph.56

Non confeſtim ſanguinis impetũ localibus remediis reprimere conãdum: nam multa ſequerentur incommoda, nempe hydrops, neruorum, aut oris ventriculi, aut capitis pathemata. Fuchſ.

VICTVS.

Aegineta
Fuchsius.

Chondrus lotus è posca, aut oryza, aut halica, cibi loco sunt adhibenda. Vino ita habentes abstinere expedit. Cibis & potionibus austeris & adstringentibus vtendũ, Assis autem potius quàm elixis vescatur ægra, carnibus potissimum, quibus suapte natura desiccandi facultas inest, vt auium mõtanarum, & agrestium animalium: motu verò abstinendum, & pro eo adstringenti potione vtendum. Lac in quo extincti sint lapides fluuiales candentes, aut ferrum ignitum, potui detur. Oryza, chondrus, portulaca hesitãtur, rubi item surculi cum carnium iure decocti, brassicæ probè cocti, lens palustris ex aceto cocta.

Singulare præsidium in sequenti ferculo esse asserit Gaynerius.

Accipe folia plantaginis & flo-

res flommi, terito: his adde nonnigil radicis ſymphyti probè coctæ, & ſecerniculo traiectæ, parum item caſei recentis pinguitudine referti, & pinguedinis renum caprarum, aut arietis momētum, rapellúmque, dein paſtæ nondum fermentatæ cũ luteis ouorũ piſtatæ, aut farinæ tenuiſſimæ ſupradicta immiſce, & in iure carniũ coquito, & ægrotæ exhibeto. Aſſis carnibus veſcatur potiusquàm elixis, quæ infartiãtur rhoe, fructu oxyacanthæ, & aliis vim ſanguinem arcendi fluentem habētibus. Nocent aromata, maximè crocus. Si ob vires ficulneas vinum potui dare cogaris, eſto nigreſcens, vtcunque adſtringens, craſſum, aqua cæleſti, aut aqua in qua ferrum candens extinctum fuerit, aut puteali aqua dilutum. quie-

te fruatur. Somno indulgeat, gaudio non afficiatur nimio. Venerem fugiat. Aer esto temperatus, fructus maturi non adstringentes & calidi nocent. Potus nimius crapuláque obsunt.

CVRANDI RATIO.

Aegineta de muliebri profluuio.

In defectu verò & interualli spatio, habet enim circuitum nonnunquam, sedulò vtendum fuerit gestationibus præstãtibus, diuersique generis deambulationibus, vociferationibus, vnctionibus, cucurbitulis, dropace vnguento, aut leuigationibus, frictionibus, vnguentis depilatoriis quæ psilothra dicũtur, sinegmate, sinapismis, vomitibus cum radiculis prouocatis, curatione recreandis defectibus restituendísque viribus facta, lauacris,

viníque omnifaria educatione & alimento. In menſium profluuio nimio, neque balneis, neque calefactionibus vtendum. Mēſium fluor ex repletione, aut ex matricis humorum abundantia factus, non eſt adſtringendus, præſertim ſi colore tingatur aſſueto mulier, niſi ipſius vires proſternantur.

SANGVINIS MISSIO E VENA.

In rubro fluore primum, ſi ætas & alia permiſerint, ad ſāguinis miſſionem vertimur. Ablationem verò ſicut in iis qui ſanguinem excreant, partiri oportet, vt paulatim pro lixiori tempore auerſio fiat. Secanda verò ſi erit in cubito vena, aperiatur vena axillaris. Fuchſ.

POTVS.

Aegineta de mulie bri profl.

Hydromeli austerum, aut omphacomeli, Propinandum insuper in posca balanstium, hypocystidis, siue acaciæ cremor, aut lycium, aut samius aster, aut omphax aridus, aut rheum quod rha quidam nuncupāt, aut lentis in Italico vase fictili crematæ cinis, aut sesamum in posca maceratum ad mollitiem vsque & teneritatem manducandum. Ea quoque quæ vrinam cient porrigito: e quorū numero habetur aqua, in qua elixa sint asarum & apium. Ad hæc portulaca etiam mansa, atque succus eiusdem herbæ potus, ad hunc modum affectis subuenit. Balanstium item rubique cum fructus tum flos, & ea quæ inter quercum & corticem suum interiacent, pren

ni membranoſum, & id quod ſub exteriore glandis cortice continetur. Hippuris potiſſimè (quæ conus ex cauda equina eſt) rubeum fluxũ pota ex aqua aut vino, ſiſtit: aut hypocyſtis, fructúſque lentiſci frictus & in vino potus, Samius aſter, Lennium ſigillum, Coagulum leporinum, aut hædinum, aut agninum, aut vitulinum, aut ceruinum, gigarta id eſt acini, myrta, omphax aridus, piceæ cortex, acacia, corallium, lycium, galla, polyginum, ſymphytum vtrumque, hæmatites, calyces glandium, plantago, oxyacantha.

Cornu ceruinum cum acacia & tragacanthæ lachryma maceratum potui dato his quibus ex locellis humor defluit, ieiuno ore ventriculi.

Spica item nardus, lapis gypſeus,

cornu ceruinum vſtum & roſacea lotum, roſæ rubeæ, rhus coriaria, nympheæ ſemen & flos, hæc ſunto quorum in pollinem tenuiſſimum redactorum drachmam ex vino dabis potui. Præterea hypocyſtidem, ſuccinum, lachrymam arabicam, achilleæ ſuccum concretum, glebam armeniacam, flores & ſemina cotoneorum, ſidiam, balauſtium, malicorium, vniones, mummiam, myrtorum fructus, libanum, iunci rotundi odorati florem, cinerem teſtarum ouorum, friato potui ex vino dato, friamenti picis nauabis vncia cum ſucco plantaginis bibitur. Fimi caprilli drachma aqua cæleſti macerata cōmodè bibitur.

Stercoris itē aſinini pari pondere. Succus porri potus. Ferri & ſi ſterilitatem inducat, menſium tamen

fluorem compeſſit.

Si albus ſit fluor, medicamenta quoque craſſos & pituitoſos humores extenuãtia, vrinámque ducentia bibantur, vt aſarum, fœniculum, apium. &c.

SIMPLICIA EX PLINIO.

Pulegium ex melle & aceto menſes ſiſtit. lib. 20. c. 14. Xenocrates tradit rem miram, ſi vera eſt, menſtrua cõtineri vno die, ſi vnum granum coriandri biberint fœminæ, biduo ſi duo, & totidẽ diebus quot grana ſumpſerint. lib. 20. c. 20.

Hippocrates menſtrua ſiſti cibo bliti putat. lib. 20. c. 22. Violæ alba & lutea extenuant menſtrua. lib. 21. c. 19. Nardum gallicum menſtrua ſiſtere. lib. 21. c. 20. Leucanthemum impoſitum. lib. 21. c. 22.

Heliochryſi folia trium obolorum pondere in vino albo.lib.21.c.25.

Centumcapita herba mulierum menſibus ſiue abundant,ſiue ſubſidant.lib.22.c.8. Fex aceti.lib.23.c.2. Foliorum olearum ſuccus exprimitur tuſis, affuſo vino & aqua cœleſti,ſiccatúſque in paſtillos digeritur. Siſtit menſes in lana admotus vuluæ.lib.23.c.3. Palma quæ fert myrobalanum in vino auſtero.lib.23.c.5. Balauſtium cytini floſculus.lib.23.c.6. Ramenta ligni lotu (quam fabam græcam nuncupant) decocta in vino.lib.24.c.2. Gallæ crematæ & aceto ſalſo extinctæ,fotu.lib.24.c.4. Vlmi folia,cortex & rami illita.lib.24.c.8. Spina arabica.lib.24.c.12. Rhannus candidior in lacte bibitur.lib.24.c.14.

Dracunculus ſi ferro non attin-

gatur.lib.24.c.16. Menſes nimios ſiſtit achillea impoſita & decoctum eius inſidentibus. lib.26.c.15. Ideæ herbæ (quæ & oxymyrſina dicitur) flos.libro.27.c.11. Leucographis. libro.27. c. 11. Medii radix drachmis duabus cum melle ecligmate per aliquot dies ſúpto.lib 27. c.12. Succida lana impoſita ſubditáque. lib.29.c.2. Ouorum lutea cocta, & ex vino pota.lib.29.c.3. Ferri rubigo impoſita velleribus. lib.34.c.15. Miſy.lib.34.c. 12.

Sinopis quæ magis cæteris rubet, pota denarii pondere, fœminarum profluuia ſiſtit.lib.35.c.7.

POTIONES COMPOSITAE ET SERAPIA.

Serapiũ roſaceum. S.myrthinũ,

Serapium mirabile & certum quo frequenter mensium fluorem sistere coegimus. Acci.fimi asinini succũ quãtum vis, & ex eo arte & igne saccharóque serapium confice, propinabis ipsum myrthino serapio & aquæ plãtaginis mistum ad cubile.

Labri veneris succus aut friamẽtum datur in ouo sorbili.

Si ex erosione, aut vlcere profluãt menses, Sumito lapilli hematitis, achilleæ succi concreti, quem sanguinem draconis vocant, succinni, corallii, balaustiorum, glebæ armeniacæ, terræ lemniæ, seminis portulacæ partes æquas, trita omnia secerniculo traiice, potui dato.ʒ.i. cũ succo, aut liquore stillatitio myrtorum aut plantaginis.

Si ex acuitate sanguinis aut aliorum humorum menstrua defluant,

auxiliabuntur, *Serapia ex cotoneis S. myrthinum. S. rosaceum.*

Pastilli ex succino. Pastilli ex oxyacantha.P.ex terra lemnia.

PVRGANTIA PER ALVVM.

Fluore albo infestante in principio quidem resistendum non est, vt aliena è corpore excernãtur, neque præter rationem erit, si quod pituitam purgat medicamentum adhibeas. Accei. Polypodii querni, anisi, fœniculi, epithymi. an.ʒ. ß. coquantur, in decocto macera horis decem corticis myrobalanorum, deinde cepulorum tritæ. ʒ.1.colo traiice & adde pulueris diaturpeti. ʒ.1. potui dato à cubili ieiunæ. Eclegma aut rotula Fuchsius. Si ex pituita.

diacartami eadem efficit.

Si ex bile flaua, Eclegma ex ſucco roſarum, Medulla caſſiæ fiſtularis, Rhabarbarum, Myrobalani lutei accommodantur.

GLOBVLI VORANDI καταποτία.

Globuli ex bdellio maiores & minores ex monumentis Meſuæ Arabis, cuius portio eſto. ʒ. 1. aut ſeſquidrachmæ.

Fuchſ. Accipe, Terræ lemniæ, glebæ armeniæ, thuris, maſtiches, gallarum. an. ℈. 2. ſucci achilleæ concreti, hæmatitis. an. ℈. 1. cornu cerui vſti. ʒ. 1. hypocyſtidis, acaciæ, corallii rubei. an. ʒ. ß. balauſtum, roſarum

rubrarũ. an.℈.2.ſuccini.℈. 1.cum ſerapio myrthino formẽtur catapotia, de quibus.ʒ.1.aut.ʒ.1.ß. propinabimus.

Mummiæ,thuris,maſtiches, cornu ceruini vſti & loti, an.ʒ.1. coaguli leporini, aut hœdini.℈.2. excipiantur in globulos ſucco polygoni, quorum portio eſto.ʒ.1. Vorentur à cubili & ad cubile, prædictis potes addere nonnihil caphuræ.

CONSTRICTIONES.

Primum igitur atque præcipuum eſt,vt membra ab alis & pube conſtringantur, & extrema. Aegineta

CVCVRBITVLAE.

Aegineta
5. Aph. 50
Cucurbitulæ inanes ſpatioſæ plærũque ſub mammis adglutinatæ, tantum vt deſideres in contraria reuellunt.

Mulieri ſi velis menſtrua cohibere, cucurbitulam quàm maximã ad mammas appone.

Gal. in commentario inquit melius non ad ipſas mammas, ſed ſub ipſis partibus inferioribus firmare cucurbitulam, vbi maximæ ſunt hæ, quæ ad ipſas venæ de ſubter veniunt.

ENCATHISMATA, SIVE INSESSVS.

Aegineta
Encathiſma inſuper illud his qui ſanguinis menſium eruptiones patiuntur apprimè conducit.

Oxyſchæni quod eſt acuti ro-

tundi iunci odorati, capitis myrti, foliorum rhanni, rosarum, virgultorum rubi tantundem coquens in aqua, qua insidentibus muliebria loca fœminis vtiliter fouentur.

Aliud. Sumantur corticis mali punici dulcis, radicis myrti, corticis cupressi, singulorum medinni tres, gallæ, medinnus vnus, aquæ quantum satis est.

Hippuris, lentisci, foliorum mori, foliorum pirorum, prunellorum, sorbarum, mespilorum, symphyti, corticum internorum quercus, rosarum, labri veneris. an.m.2. sidiæ, bistortæ, gallarum, fructuum myrti.an. lib.1. rad. vlmi, radicum filicis, mespilorum, & sorbarum, calicis glandium. an.lib. 2.ex his omnibus cõfractis & decoctis in aqua cælesti in cisterna capta, seu in a-

qua in officina fabri ferrarii hausta, quantum sit satis, fiat insessus, in quo insideat mulier mane ieiuna & serò, saltem horam vnam.

SVFFITVS.

Si insessibus suffitus præferat, per infundibulum fumum recipiat in locellos, pannis tecta, sedens in sede perforata.

Acci. colophoniæ. ℥. ß. spodii, glebæ armeniacæ, papaueris nigri, hioscyami. an. ʒ. 2. parum trita in carbones ardentes iniiciantur.

Eadem facito ex blatta bizãtina, & ex symphito, fiant etiam suffitus ex coriis, quæ è domo eiiciunt sartores calceorum coriariorum, & ex

gallis & ex viuaceis, dein præbe ex ecligmatis nonnihil.

Si ex pituita mensium fluxus, Fiat suffitus ex ladano, mastiche, galla, menta sicca, galbulis cypressi, sampsucho. &c.

ECLEGMATA ET PLACENTAE ROTVLAEQVE.

Conseruæ rosarum antiquæ. ℥.1. diacitonit. siue speciebus saccharo conditi ℥.4. vel diacodiòn concinati per quadras tantundem, corallii rub. tenuissimè triti. ℈.4. margaritarum, spodii, lap. hæmatitis, mummiæ. an. ʒ. ß. condiantur omnia si- Ex Arabibus.

mul ſaccharo ſufficienti & ſerapio ex malis cotoneis, quibus poteris addere momentum ex bracteis auri, confice eclegma, detur ex eo manè & veſperè pro qualibet portione, quod caſtaneæ craſſitudinē æquet, per duas horas ante cibi ſumptionem, ſuperbibátque vini meri cyathum. Vel,

Sumantur radices vtriuſque ſymphyti, coquantur, & piſtello tendantur, cribróque traiiciantur. Eadem facito ex plantaginis radice. Ex traiectis radicibus ſume. ℥. 2. rad. plantag. ℥. 1. ſ. ſacchari libr. 1. ſoluatur ſaccharum aqua cæleſti ex ciſterna, aut liquore ſtillatitio plantaginis, in ea fricato hæmatitem quouſque rubeſcat, ſubinde lento igne ſenſim coquantur, addendo radices, concoctione probè facta

decocto perfrigerato immiſce friamentorum ſucci achilleæ concreti, açaciæ, rhois obſoniorum, terræ lemniæ, ſuccini, cornu ceruini vſti & loti, an ʒ.1. margaritarum. ℈.4. corallii rub.ʒ. 1.ß. ſpodii, lap. hæmatitis, ſeminis apii.an.℈.2.concinna eclegma ſolidum ſectum in rotulas aut in quadras, vel ſi mauis eclegma confice non ſolidum, ex quo mane à cubili dato.℥.ß.deinde bibat vini meri cyathum.

Hæc quidem exhibenda cenſeo mulieribus, quæ ſumere ea renuũt quæ palato grata non ſunt.

Si ex pituita, Exhibeto theriacam magnam, Dialibani.

Vel dato cochlear eclegmatis ſequentis ſi proſtratæ ſint vires.

Acci. Conſeruæ roſarum antiquæ.℥.1. dialibani. ℥. 2. coralli

rub.ʒ.1. margaritarum.ʒ. ß. cymini & inter diu aceto macerati.ʒ. 1. ß. mentæ ſiccæ.℈. 4. libani. ℈.2. ſpicæ indicæ.℈.1. fiat miſtura deaurata, detur craſſitudo caſtaneæ à cubili.

EPITHEMATA ET CATAPLASMATA.

Foris autem egregiè ſubueniunt epithemata, quæ adſtringendi & ſtipticandi naturam habent, & ex dactylis palmæ cotoneiſque cataplaſmata, quæ malicoria continent, aut priuobalanii, aut rubi virgulta, aut folia lentiſci, balauſtium, acacia, hypocyſtis, gallæ parum, alumen. Sed omnium ma

xime illud, taurinum glutinum, quã taurocollã dicunt tantiſper dum eliqueſcat, & diſſoluatur, poſca maceratur, deinde in linteolum pannũve alium robuſtum emplaſtri more impingitur, & illinitur lumbis affectæ. Vel,

Acc. Succi ſimphiti, ſuccorum plãtaginis, pentaphylli, quinquenerniæ. an. aceti parum, pannos duos in talibus ſuccis vnà miſtis immerge, quorum alter ab vmbilico ad pubem alter oſſi ſacro imponatur.

Fruſta linteoli aceto electo dilue, & vtriquæ mammæ admoue, ſubinde pubi & oſſi ſacro aliquod vnguẽtorum impone.

VNGVENTA.

Acc. Olei myrthini. ℥. 4. olei mastichini, ſucci plantaginis. an. ℥. 2. maſtiches friatæ. ʒ. 2. rhus coriariæ, hypocyſtidis, myrti fructus, terræ lemniæ, glebæ armeniacæ. an. ʒ. 2. ß. ſpodii, roſarum, an. ʒ. 1. hordei vſti. ℥. ß. ceræ quãtum ſit ſatis pro cõcinnãdo vnguento, quo inungatur etrum & os ſacrum.

Vnguentum comitiſſæ accommodatiſſimum eſt quod etiam inceptum abortum inhibet, & colore viribus deſtitutos renes refrigerat robur addendo,

EMPLASTRA.

Efficaciter quoque ac ſtrennuè admodum ad hoc faciunt emplaſtra

Aegineta etiam quæ glutinandi vim retinẽt, verbi cauſſa, compoſito Iceſii, Ice-

ſios appellata, emplaſtrum atheniē-ſe, Meelinum indicū, atque id genus cætera. Vel,

Accipe Acaciæ, hypocyſtid. ſidiæ, terræ lemniæ paſtillorum ex ſuccino, colophoniæ. ā. ℥. ſ. leuigato omnia & liquore ſtillatitio plātaginis excipito in emplaſtrum, quod bipartitum pubi & oſſi ſacro imponatur. Vel, Maſtiches, libani, mummiæ, ſucci achilleæ concreti. an. ℥. I. friato, dein oui albugine mētǽ que ſucco & artemiſiæ excipito & emplaſtri modo vtrinque admoueto.
Vel, Acc. Herbæ pulicaris ſeminis vſti, aluminis, arrillorum immaturorum, glebæ armeniacæ, ſucci concreti achilleæ, radicis ſymphyti, ſidiæ, balauſtiorum partes æquales terito, cribróque ſecernito, & in emplaſtrum oui albore excipito, dein

ossi sacro pubique imponito.

Anus nostrates fuliginem aut calcem friatam sumũt, & oleo myrtino ouique albore excipiunt in emplastrum pauco aceto addito, & prædictis duobus imponũt locis, sic que menses supprimũt, fœtúmque ne ab orsu pereat seruant.

PESSI.

Aegineta Pessi quoque vtiliter, vel plura alioqui vellera locis ipsis apponantur ex vino & oleo, siue rosaceo, siue melino, siue myrthino leuigata, Pessuli præterea (sic enim προθετα interpretor) qui naturalibus fœminarum admouentur, muliebrium sanguinis eruptiones compescunt, ex hypocystidis succo concinnati, aut acacia cum manna aceto eliqua

tà. Poſt hæc opis plurimum, & admiratione dignum confert auxiliũ in eiuſmodi profuſione, ſpongia vino aut liquida pice irrigata & appoſita, vel deuſti ipſius cinis cum aceto, poſcáve applicatus, pari etiam modo corticis ſuberis (qui græcè φέλλος appellatur) Italico vaſe teſtaceo cõbuſti cinis. Ad ſanguinis porrò eruptiones peſſis vtitor, gallæ interaneum tritum, & thus irrigatum aqua apponito, aut cytinos, aut dulcia mala punicica conſimiliter applicato, aut ſeminalem leuigatam. Cæterum compoſitionem ad eandem rem peridoneam ita contexere conuenit. Acc. aluminis fiſſilis, medullæ gallarum, ſucci acaciæ, mãnæ, ſingulorũ. ʒ. 4. ouorũ aſſatorũ putamina quatuor arida friãtur, atque eliqueſcant in cremore plan-

taginis, atque tum misceantur. Quum autem vsus atquæ res ipsa moneat & exigat, pesso laneo excipiantur, & intingãtur etiam in rosaceũ, atque admoueantur.

Fuchs. Acc. thuris, balaustiorum, gallarum. an. ʒ. 1. gummi arab. acaciæ, succini, cornu ceruini vsti. an. ʒ. 2. glebæ armeniacæ. ℈. 2. singula redigantur in pollinem tenuissimum, & lana rosaceo intincta excepta, in mulieris pudendum immittantur.

Acc. tripheræ, micletæ, athanasiæ. an. ℥. 1. hypocystidis, acaciæ, glebæ armeniacæ, succi achilleæ concreti, radicum symphyti maioris, plantaginis, gallarũ, sidiæ. an. ʒ. 1. trita omnia in pessulos digerantur ex coto & immittantur succo adstringentium excepta. Vel,

Colophoniæ, caphuræ, scoriæ ferri

præparatæ, hoc eſt in pollinē tenuiſſimum redactæ, & in aceto & roſacea inter diu maceratæ, & coctæ vſque ad aceti & aquæ abſumptionem. an. quantum vis, ſucco ſolani excipe, & in peſſulos digere.

Vel, Cornu ceruini vſti, acaciæ, hypocyſtidis, glebæ armeniacæ, mũmiæ, maſtiches, gipſi, partes æquas excipe ſæuo caprillo & concinna peſſulos. Ex pharmacis item quibus emplaſtra concinnata ſunt potes peſſulos condere.

Ex magnæ ranæ cinere peſſulos facias exceptos aceto, aut fimi aſinini ſucco.

METRANCHYTA.

Iam verò & per metranchyton instrumentum ad eam rem factum, Aegineta

locellis ſuccum plantaginis, aut ſereos, aut ſeminalis, aut ſtrychni, aut perdicii, aut pſyllii, aut hypocyſtidis, aut acaciæ infũdito, atque hæc eadẽ per lanã, aut digitũ, aut malã organum, calamúmve in longitudinem formatum, vſque ad os vteri indantur, inſerantúrque. Et Andromis de nique paſtillus cum metranchyto infuſus cum prædictorum ſuccorũ aliquo, aut vino adſtringente, efficax & preſentaneũ eſt remedium.

PORTANDA.

Aegra portet aſſiduè iaſpidem, Cornelium lapilũ, ſapphyrum, pilos dextræ auris aſini, magnæ ranæ cinerem lineo panno inuolutũ, Hirudinem friatam in dextra manu.

HYSTERICA.

Suffocatio, ὑστερικὴ πνὶξ spirationis ob vterum ablatio, Strãgulatio vteri, Suffocatio matricis.

Strãgulatus vteri, in superiorem partem ascensus vuluæ est, in societatẽ afflictionis principes corporis partes ducẽtis, veluti carotidas, cor, panniculos cerebri, quos græci μήνιγγας dicunt. Aegineta

CAVSAE.

Conuenit inter omnes medicos hunc affectum magna ex parte viduis euenire, idque maximè, si antea probè purgarentur, ac parerent, atque virorum concubitu gauderẽt. Quibus rebus omnibus priuatæ, quid probabilius excogitari quis Gal. lib. 6. de locis. aff.

possèt, quàm quod ob retenta menstrua, vel semen cohibitum, huiusmodi mulieres vteri dispositionibus crucientur: siue eas apnæas (id est non spirationes) siue suffocationes quis vocauerit, siue etiam fortuna contractiones sint membris. Idque fortasse magis à semine contingere potest vt pote magnã vim obtinente: vt est enim mulieribus humidius, ita etiam frigidius, proinde ipsum excerni oportet, præsertim si naturaliter multo semine exuberat mulier. Id verò viris quoque euenire solet, quippe nō parua est horum differentia. Igitur vteri peruersiones eo quem diximus modo, ad suppressa sequuntur mẽstrua, eas tamen ob hoc, accidentium quæ in animalis corpore apparent causas esse nequaquam putandum est: quippe quæ

commununem habent cauſam, plenitudinem à ſuppreſſa menſtruorum purgatioue euenientem. Quæ verò citra peruerſionem, aut menſtruorum retentionem viduas moleſtant noxæ, quæ retentum ſemen euenire putantur.

Retenta menſtrua & ſemen cohibitum ſtatuoſam quandam refrigerationem in vtero excitant, quæ ſubinde cordi & cerebro communicantur, contingit etiam refrigerato vtero, quo tẽpore menſtruæ purgationes effluunt, vel ob difficilem quẽpiam abortum, vel vbi quis ſanguinis eruptionem ab vtero repente ſiſtere properauerit. Aetius.

NOTAE.

Lib.6.de loc.aff. Ego verò (inquit Galenus) multas vidi mulieres hyſtericas, alias quidem ſine ſenſu immobiles iacere cum obſcuro paruóque pulſu, adeo vt in quibuſdam ne percipi quidem pulſus poſſet: alias ſentientes quidem, & moueri potentes, abſque integra ratione, ſed tamen animi defectione, & difficili ſpiratione laborantes: alias etiam crura & brachia contrahentes. Ex quibus coniecturam feci multas eſſe vteri affectuum differentias, vel pro cauſæ efficientis magnitudine, vel pro ſpecierum quarundam varietate inter ſe differentes.

Gal.de loc.aff. Quòd autem hos affectus excitandos retentum ſemen maiorem, mẽſtruum veró minorem vim obtineat, facilè intelligitur ab his mulieribus, quibus quum non ſint vi-

duæ purgationes ſupprimũtur:quã-
uis enm pluribus infeſtentur acci-
dentibus,ſpiratione tamen non pri
uantur,neque animi defectione,ne-
que aliis quoque accidẽtibus labo
rare videntur.Præterea ex eo quòd
ſuntviduæ quædam,quæ licet æquè
vt antea aut paulominus purgan-
tur,nihilominus ſimilibus corripiũ
tur accidentibus. Quippe medicæ
quæ eas exquiſitè tetigerunt, faten-
tur circa vterum notas quaſdam ap
parere. Nam ceruix eius inclinata
videtur, interdum quidem veluti
ſurſum retractus ſit totus vterus,in-
terdum verò veluti ad latus traha-
tur,non veluti animal errabundũ,
aliâs ad alium locum diſcurrit in
mulieribus vterus, ſed ab extenſio-
ne retrahitur

Aegineta Accidit autē languentibus immi-
nēte quidem iam paroxyſmo tardi-
tas mentis,ſegnities,infirmitas cru-
rum,pallor vultus,ſpecies luminum
percraſſa,in ſtante verò iā ſtrangu-
latione in ſomnum delatio quam
κατάφοραν vocant,dementia, ca-
talepſis ſenſuum ſedis cum mutita-
te,crurum contractio , deinde inci-
piunt rubefieri genæ, & vultus vni
uerſus plenus fit.Relaxationis verò
tempore promanat quædam è mu-
liebribus locellis humiditas ad ta-
ctum,& borborygmus, hoc eſt ven-
tris ſtrepitus,& progreditur aliquod
inteſtinum , & ipſa quoque vulua
paululum flacceſcit , & langueſcit,
tum denique ad ſe redeunt , ſenſū-
que recipiunt , Mouetur porrò
morbus ille quodam circuitu,quem
admodum & morbus comitialis,

fracta ſcilicet vulua, vel ſeminaria, vel alia quapiam materia, aut materia in eadam marcida & putrefacta.

Arteriæ motu aſpirationéque priuata mulier manum vtero admouet, vt vaporum aſcenſum inhibeat, curua manet, aſtantium voces audit, quamquam reſpondere non poſſit, colore, ſenſu, motúque orba mortem gelidam præfert. Comitiali correpta ſpumans os habet, contrà vteri ſtrãgulatu affecta: nõ priuatur tamẽ omni aſpiratione vt in attonito. Præter dicta præfocationem vteri præcedunt cordis tremor, capitis dolor, ſeipſam alloquitur mulier, aliquando ſitit, vultus, oculi & labra quandoque rubore ſuffunduntur, oculis conniuet, nec ipſos aperire poteſt, præſentit item aliquid aſcendere à pube per aluum & vmbilicũ

vſque ad os ventriculi & ſtomachum, deinde dentibus ſtridet, ſtringit maxillas, quandoque manus, brachia & tibias mouet, animam demum egiſſe putares. Si ex ſemine corrupto ſcitur, quoniam à longo tempore non futuit, quamuis paſſim icta fuerit cupidinis ſagittis, aut virgo eſt ferre iugum apta, vel mulier in delitiis otioſéque viuens, quæ cereri temulētóque deo indulget, ſobriis nymphis reiectis, atque ſibi deeſt in quod eiiciat tenera brachia collum. Huic obnoxia morbo, eorum quæ in morbi tempore audiuit, memor eſt, contrà in comitiali.

PRAESAGIA.

Plures quidem relatæ & pristinæ salubritati restitutæ sunt, nonnullæ verò in ipso paroxysmo vitã in mortem subitò commutarunt: pulsibus quidem crebrescẽtibus ac densatis, inordinatímque diffusis, deinde & asphixia (id est nulla venarum pulsatione) sequuta, exiguo verò humore superficiem irrorante, respicationem autem primum quidem ad nichilũ redigente & obscurante, postea verò omnino amputante. Cæterum hic languor hyeme atque autunno ingruit iuuenibus procliuis ad libidinem, sterilibus, & potissimè si propter medicationem infœcundæ fuerint, & aliis refrigeratis. Aegineta

Igitur prima species (hoc est in qua immobiles sine sensu iacent, cum obscuro paruóque pulsu) cuius Gal. lib. 6. de loc. aff. c. 5.

Heraclides Ponticus in ſuo commentario mentionem fecit, multam exhibet de ortu ſuo ambiguitatem. Ait enim ſub hac ſpecie, neque pulſum, neque ſpirationem mulieris deprehendi poſſe: atque ob id dũtaxat non videri mortuam, quòd exiguum in mediis corporis partibus calorem haberet: ac aſtantes quoque medicos quæſiuiſſe ait, an nondum ſit mortua. Rurſus nonnulli Heraclide poſteriores credentes ſeruari aliquid ſpirationis, quamuis ipſa nõ appareat, carptæ lanæ ffocculos coram naribus ſuſpendi iubent, vt exactè deprehendatur, num ſpiritus aliquis inter ſpirandum tum intro, tum foras rurſum deferatur. Sunt qui poculum aquæ plenum, ori ventriculi imponere præcipiunt quippe immotum omnino ſeruari humo

rem aiunt, si tota perierit spiratio. Itaque si omnes ita affectæ mulieres interiissent, simplex esset quæstio, quum uerò nonnullæ seruatæ videantur, geminam oriri quæstionem necesse est, inuestigantibus nobis, tum dispositionem ob quam spirationis munus deperditur, tum vel magis, quomodo viuere possint, quæ nihil omnino spirant. Quippe in cõfesso est, & spirationem à vita, & vitam à spiratione separari non posse, adeo vt viuentẽ non spirare, & spirantem non viuere sit impossibile. Atque hæc quæstio, quanquam superiore difficilior videtur, non est tamen perinde difficilis: quippe facilè sustinebitur, si latebris inclusa animalia consideres, nulla apparẽte in ipsis spirationis nota. Hoc enim cognito, perspectísque animalibus

vt pote frigidis, atque eo demonſtrato, quod maximus reſpirationis vſus eſt, vt intimus calor, & refrigeratione & ventilatione ſeruetur: haud ita difficile fuerit perpendere exiguum illum calorem in ipſis derelictum, arteriarum cordíſque officio conſeruari, quæ actio à quibuſdam medicis tranſpiratio, veluti ea quæ à thoracis pulmoníſque officio prodit, reſpiratio vocatur. Itaque pereunte ob vteri affectum ſpiratione, quoniam vniuerſum corpus refrigeratur, id enim manifeſtè videtur, fieri poteſt, vt nulla prodeat ab ore ſpiratio, quamuis ea quæ in arteriis fit, nequaquam intercipiatur. Verùm poteſt adeò eſſe exigua, vt ſenſum omnino effugiat.

Si ex ſemine corrupto fiat, & ſpuma ex ore deſtuat, imminet exi-

tium, demum vteri ſtrangulatus qualis qualis ſit, exitio eſt, niſi auxilium præbeatur. Quæ locellorum præfocatione corripiuntur ſi futuerint, facilè vtero gerentes efficiuntur.

VICTVS.

Cibo interea & potu paucis admodum contenta ſit mulier, totáque victus ratio exſiccatoria ſit, & hæc ad acceſſiones proficiunt. Si malum diuturnum fuerit, non parum etiam recta victus ratio opitulabitur: nempe deambulationes matutinæ, geſtationéſque vel in curru, vel naui, vel iumento. A geſtationis motu vociferatio & lectio clara, modulata, concinna vtilis eſt. Vnctio præterea, frictio & exercitatio Fuchſ.

ex congruis interuallis repetita, eiſdem conueniet, balneũ aquæ dulcis rariùs, & non niſi ſordium abſtergendarum gratia adhibendum, Balneis verò naturalibus vti optimum eſt.

Aegineta Inclamet autem quiſpiam illis altiore horrendáque vociferatione, atque appellet & accerſet: Si virgo ſit nubat, & futuat.

Vinum nequaquam potui dato, quoniam aqua ipſis eſt accommodatior, nec carnes concoctu edat difficiles, neque his veſcatur quæ ſemen augent genitale.

CVRANDI ratio.

Auic. ſen 21.3. Vtendum cenſeo clyſtere, ſanguinis miſſione, conſtrictione ex-

tremorum membrorum, frictione, odoramentis aluum cientibus, cucurbitulis, glādibus, cataplaſmatis, ſternutamentis, vomitionibus, potionibus, inſeſſibus, peſſis, dropaciſmis, rubrificationibus, acopis, exercitationibus, vociferatione, & lauacris.

CLYSTER ET GLANdes, Suppoſitoria vocant.

Acceſſione protracta, & ea quæ peditus agunt ſunt vtilia, cuiuſmodi ſunt ſacculi dactilio, id eſt ſedi appoſiti: exempli gratia, cyminum nitrum cum melle, & ſtercus cum latione prolicere ac ſubducere, ne torqueant in accumulatione ſua. Aegiret,

VENAE SECTIO.

Aegineta

Cæterum ad vniuersi corporis instauratione à detractione sanguinis auspicandum, præcipuè si menstruæ purgationes detineantur.

Imprimis secanda est vena axillaris, subinde saphena, modò viscidi humores hunc morbum non excitarint. Si ex semine corrupto, caue ne venam tangas.

POTVS.

Aegineta

E castorio potione vtamur, quandoque quidem cum decoctione artemisiæ, interdum verò cum aqua mulsa. In quibusdam enim expedit illud, atque vnicum ad exactam & numeris omnibus absolutam curationem satis est. Bibat decoctum

aut ius calamenti, aut mentaſtri, vel rutæ, aut viticis. Dandum eſt caſtorii. ʒ. i. ſingulis diebus vt dictum eſt, vel cum vino tenui.

HVMORES NOXIOS. ſubducentia.

Poſt ſeptimum autem diem purgandum, quæ è colocynthide contexta ſit hiera Poſt ſanguinis miſſionem ad expurgationem cum hiera proficiſcere, deinde ex aloii confectam picram porrigito. ʒ. i. cum aquæ mulſæ cyathis ſex. Aegineta

Catapotia ex Agarico voranda ſunt.

ECLEGMATA, PVLueres & confectiones aliæ.

Diamarthæ, dicymini, diatri-um pepereon potui dentur cum radicum aperientium decocto vel saccharo, excepta digerantur in rotulas aut quadras, vel eclegmata confice.

CONSTRICTIONES frictionésque.

Quocirca in paroxysmis extremas corporis partes vincire oportet, & tota crura fricare, atque vniuersum etiam corpus, perinde atque eos qui animo defecerunt, reducere & refociliare.

Alta voce vocetur, pedes manúsque dolorosæ fricentur, tibiæ & genu cum funiculis, & aliquando coxæ super genu strictissimè vinciantur. Cum aceto item & sale extrema asperè fricentur,

ODORANDA.

Graue olentia odoramenta olfactanda naribus admouêre: verbi causa, elychnium extinctum, castorium, picem liquidam, cedriam, vellera & lintea combusta: quidam verò amida quoque abhibuerunt è lotio veteri, siue oletulo. Aegineta

Accipe castorii, galbani in aceto so lutorum. an. ℥. ß. sulphuris. ℥. 1. misce, & naribus fumum recipiat mulier.

Par suffitus fiat ex asa, fœtida, sagapeno, ammoniaco, Animalium plumæ in carbones iniice, ad suffitum pertinent, præsertim perdicis, capillorum hominis, canis & hirci cappillorum, corium quod libet, vngulæ brutorum, & quodcunque cornu.

SVFFITVS, LINImenta, & per metranchytum iniectiones.

Aegineta Atqui in vterum odoratissima fragrantissimáque vnguenta infusa, detrahere vuluã naturæ aptitudine possunt: veluti amaracinum, malabathrinum, spicaceum, irinum. Hæc etiam obstetrix digitis capiens vsque ad os vteri immittat, leniter ac multum defricans, vt eo irritamento crassus humor excernatur.

Aegra pannis tecta, cauendo ne fumus nares ipsius attingat, odoratissimis suffiatur: verbi gratia, ladano, alipta moschata, gallia moschata, cinnamomo, caryophyllis, xiloaloe, calamo odorato, casia, lauen-

dula, libano. Vel,

Acc. moſchi. ℈. 1. galliæ moſchatæ. ʒ. 1. olei lilini ℥. 2. miſce in mortario, hoc linimento vngat manus obſtetrix, & leniter os vteri fricet & ipſius interanea, tunc enim corruptus exhibit humor, & proſpera fruetur valetudine mulier.

Vel, Acc. Paſtillorum galliæ & aliptæ moſchatæ. an. ʒ. 1. ſtyracis. ʒ. 3. caryophill. maceris. an. ʒ. 1. agallochi, ℈. 2. cinnamomi, foliorum lauri. an. ʒ. 2. ladani. ʒ. 2. ß. redactis ſingulis in pollinem tenuiſſimum cum ſtacte, ſtyracem liquidam appellant, fiant Trochiſci, iniiciendi in carbones pro ſuffite recipiendo per infudibulum. Fuchſius.

RVBIFICATIONES & cataplasmata.

Aegineta Sinapi pedibus cataplasmatis instar imponatur.

Nec inutiliter sinapismi & dropacismi ex euphorbio, pyrrethro, pipere & sinapi confecti applicātur.

STERNVTATIO.

Aegineta Porrò quæ sternutationem proliciunt, adhibenda sunt è castorio videlicet & struthio (condisi barbari vocant) lanariáve, & pipere temrata.

VOMITIO.

Mali verò elapſo acumine atque inſultu, ad vomendum cogito: omnes enim vomitus leuat, ſed eas preſertim quæ à cibo infeſtantur. Aegineta

ENCATISMA

Neque inutile erit, ſi inſeſſiones ex decocto baccarum lauri foliorúmque, pulegii, calaminthæ, artemiſiæ, marrubii, ſabine, althææ, chamæmeli, ſerpilli, iridis, ariſtolochiæ, & fœnigreci parentur. Fuchſ.

ASPERGINES.

Inſeſſionum tempore cerebri curam non omittemus, ſed roſaceo & aceto caput irrigabimus.

PESSI.

Aegineta Post ſeptimum diem inſeſſionibus & peſſis molientibus ex adipe anſerino, ſtyrace, maſtiche, ammoniaco & ſimilibus confectis vti liniaco & ſimilibus confectis vti liniaco cebit. Vterúſque etiam iis, quæ calefaciendi ſtatúmque educendi vim obtinent, ſuffiendus.

Menſes ſuppreſſi ſi vteri præfocationem genuerint, curato vt menſes ciere poſſis.

PROCIDENTIA vteri.

Fuchſius. Procidere vterũ dicimus, quãdo ita euertitur, vt exterius emineãt: neq; enim vterus, vt imperiti ſuſpicãtur,

à ſuis ſolutis propaginibus totus decumbit, nam ſi ita procideret, reſtaurari minimè poſſet. Quód ſi progreſſu temporis id quòd procidit putrefiat, auferendum eſt ipſum citra omnem futuri periculi ſuſpicionem: totam etenim vuluam ablatam fuiſſe memorant putrefactã, & ſuperſtitem manſiſſe mulierem. Aegineta

Si igitur prolapſa pars diuturnitate temporis propter incuriam putruerit, ob aſſiduámque vrinæ irrigationem & ſordem inhærentem exulcerata fuerit, amputandum aut vrendum quod inutile fuerit, nullius metu periculi erit.

CAVSAE.

Procidit ſanè fœminis vulua rariùs, ſed plures ob cauſſas, aut enim ex alto delabetur, & in coxendices Aegineta

quasi radices agit, ruptis membra-
nulis quæ intestinum continent,
aut vterum vicinis partibus con-
nectunt, aut propter secundæ mu-
liebres locellos ambientis sibíque
adnatæ extractionem, quemadmo-
dum in difficili partu contingit, aut
ob inertem & imperitam fœtus ex-
tractionem, aut propter sterilitatem,
aut propter plagam vel ictum, aut
immensi ponderis eleuationem, aut
ob animales affectiones, puta amis-
sionem liberorum, tristem scytalem
aduersumque aliquod nuncium, aut
hostium insultum, aut ob nauiga-
tionem periculosam, aut aliquam
id genus aliam causam, omni eo
quod concretum est soluto, collap-
sa vulua, aut propter paralysim, &
imbecilitatem partium, quemadmo
dum in senescentibus, & deficien-

tibus frequenter accidit. Procidit ſæpe ob humoris plurimi ac tenacis defluxum, partiúmque frequentiam laxatis ac ſolutis appendicibus, procidit autem ſecundum os eius maximè. Nonnulli verò vniuerſum vterum procidere affirmãt, quod ſanè ineptum eſt, ne dicam abſurdũ. Quo enim pacto reducta in ſuã ſedem collocaretur.

Fit etiam ob curſum velocem, aut ob inſeſſionem rei frigidæ, aut ob diuturnam moram in aqua frigida, aut ob gelidæ potum, vel ob tuſſim vehementem, vel propter ſternutationem, aut vociferationem, demũ ob menſium ſuppreſſionem, nonnũquam etiam ob teneſmum.

NOTAE.

Signa ſatis manifeſta ſunt, & cauſarum diuerſitas facilè de ægrotan-

tis aut assidentium sermonibus cognoscetur.

Arab. Notæ internæ sunt, si sine locellorum strangulatu vterus ascendere existimetur, comite dolore ab vmbilico ad os vsque ventriculi, tactúque rotundum quicquam deprehenditur, putat interdum ægra se manu prehensam, feréque tunc suffocata iacet, non sine gemitu. Adsunt vertigo, capitísque dolor, nausea, ructus, præsertim si flatus huius morbi sit parens.

Vbi vterus procidit, grauedo tumórque percipitur, quòd si vir hãc futuendi gratia aggrediatur, genitali semini ad locellos interiores nullum patebit iter, & hæc accidunt si ad superna repat vterus: sin autem vterus ad ima descendat, dolent renes & pecten. In pectine rotundum

quid, tumens, grauéque tactu percipitur. Intestinum nempè rectum sæpissime vesicáque ita comprimuntur, vt neque lotium, neque oletulum quoquomodo exire possit.
Quòd si lotium emiserint, albescẽs & densũ erit, in cuius sedimẽto hypostasis residebit liuens aut nigricans, arteriæ item motus erit mollis paruúsque & inequalis.

Si ob neruorum, tendonum, aut ligaminum resolutionem is morbus euenerit, vel ob putrefactionem, procidet vterus insensibiliter indoloroséque vt plurimum, putris humor vbertim ex locellis defluet.

Sciscitari denique oportet, an mulier pituitosa desidiosáque diutius steterit, & si recentibus fructibus, aut piscibus assiduè vescatur, sique inter futuendum locelli humi Auic. 21. tertii.

ditate ſcaturiant.

Accidentia porrò procidentis vteri ſunt, authore Auicenna, pectinis & oſſis ſacri vertebrarúmque dolor validus, quandoque febris adeſt, ſupprimuntur & vrina & oletulum. Adſunt item conuulſio, tremor, timórque inſolitus. Si nihil rotundi in pectine percipiatur, his quæ vteri procidentia laborant, totum vterum procidiſſe ſignat.

PRAEDICTIONES.

In principio facilè repoſitioni paret, & rectè locatus perſeuerat, præſertim ſi ætas non impedierit. Nam in prouectioribus vterus quidem reponitur, ſed rurſus qualibet leui cauſa relabitur. Si ſurſum eleuetur, aut ad latera tendat vterus, facilè curatur: Si extra os vuluæ exierit, vix curabitur. Si à longo tem-

pore prociderit vterus, nũquam releuabitur. Si ex corruptis ſuccis aut putrefactis ipſam connectentibus procidat vterus, curæ nulla danda eſt opera.

VICTVS.

Toto curationis tempore mulier motum, & ea quæ ſternutamẽta excitant, euitet: vt autem naribus odoratiſſima ſunt adhibenda, ſic vterus ab infernis fœtidis rebus ſuffiendus eſt. Fuchſ.

Vrina & ſtercoribus vacuatis ægram ſupinam figurare oportet, vt coxas habeat ſubliniores, poplites flexos, cruribus inuicem dilatatis ac diuaricatis, túncque foueatur locus fomẽtis aptus. Extrinſecus autem pubem ſpongia in poſca expreſſa operiemus. Mulier iacebit extẽſis adaptatîſque inuicẽ cruribus, vt

alterum alteri incumbat: tutius tamen erit pedes ſimul vinciri, faſciã vſque ad genua deducendo, deinde cucurbitæ infigendæ ſunt.&c.

CLYSTERES.

Aegineta

Oportet itaque in huiuſmodi curatione ſtercus ante omnia clyſteræ euacuantes, & lotium excernentes, quo vndique ab omni anxietate libera ſit vulua, laborantem ſupino corpore componere, in altum protendentes coxendices & deuſtos poplites, cum diuaricatis cruribus, dein accipito ſyſtremma.

Venter leniendus, ne ſi cum difficultate ſit egerendum, ſimul vterus procidat: obſeruandum tamen, ne nimium venter ſubducatur, exoluitur enim, relaxantúrque propinquæ partes, & vteri loca procidunt.

Si ex flatu vterus procidat, iniicito clysterem qui flatus discutiat, cui nonnihil eclegmatis benedictæ addatur.

VENAE SECTIO.

Si adsit plethoria, sanguinísque detractione egeat ægra, modò dumtaxat ad superna aut ad ilia repat vterus, tunc oppositi pedis saphena secanda est: porrò si ad inferna descendit vterus, axillaris aperienda est.

SYSTREMMA, LAna conuoluta.

Quum sita fuerit ægra, diuaricatis (vt dixi) cruribus, accipito systremma ex lana, forma & crassitudine sinui muliebri respondens, syndonéque illud circunuoluito, & in Aegineta

cremorem acaciæ intingito, aut hypocystidem vino in hunc vsum immergito, subiicitóque vuluæ, & absque violentia omne id quod procidit sursum torqueto, dum solidus & integer in sinu tumor excitetur, & vterus in proprium reponatur locũ.

Obstetrix item præcipitatum vterum manu oleo mastichino intincta in proprium reponatur locum.

CVCVRBITVLAE.

Aegineta Reposito vtero, mulieréque decubãte ita vt crus alterum alteri incumbat, post hæc cucurbitulæ sunt adglutinandæ, cum flamma plurima vmbilico & vtrisque iliis seu lumbis. Ex Arab. Quòd si repat vterus in latus, lateri opposito affigenda est cucurbitula magna sine scarificatione, cũ extremorum eiusdem lateris ligatu

ris dolorem inferētibus, ſicque quieſcat ægra. Mammarum radicibus in vteri procidentia admouere cucurbitulam proderit.

OLFACIENDA.

Cum cucurbitulis odoramenta, item offerenda ſunt perodora. Aegineta

PVLVERES, INSESSVS ET FOTVS.

Cæterum tertio die lana ſinui impoſita, mulier in vinum atrum & auſterum deſcendat aliquantulum tepefactum, ſiue in decoctione myrti, aut rotundi iunci odorati, rubi, malicorii. Poſt hæc autem impoſita lana tollatur, & altera imponatur eodem madefacta medicamento. Aegineta

Prolapſam vteri partē oleo tepido, Fuchſ.

vel butyro, vel maluæ, althææ, fœnigræci, ſeminis lini, aut ſimilium decocto fouentes, conuolutam lanam præparabimus, vt diximus in ſyſtemmate. Decocto foliorũ lauri, mentaſtri, abrotoni, artemiſiæ & ſimilium fomentatione calefiat vterus, ſubinde obſtetrix gallinæ adipe manus innungat, vterus autem ſeminis cotoneorum muccilagine inunctus tali inſpergatur pulline. ℞. Acaciæ.ʒ.2.myrti fructus, balauſtiorum, roſarum rub. an.ʒ.1.ß. friato.

Vtero in propria ſede repoſito ægra ſequenti decocto inſideat.

℞ Roſarum rub. myrti fructuum, rhoi coriariæ, foliorum meſpillorũ, & cornorum, corticis querni, glandium, origani, ſaluiæ, rutæ, ſymphiti grandioris. an. m.1.confracta in

aqua cœlesti coquantur, & in decocto per horam mulier insideat.

CATAPLASMATA.

Foris cataplasmata inspergentur circa epigastrium, diaphœnicòn, scilicet ex farina hordei, aut lente & corticibus mali grauati, cum oxymelite, atq; hæc denuo fiant vsque ad exactam curationem.

CERATA ET EMplastra.

Cerata etiam ex mastiche, agallocho, ladano, thure, iunco odorato, acoro, nuce moschata, lachryma arabica, tragacantha, & eiusmodi medicamentis parata conueniunt. Vel, ℞. Thuris, mastiches, opopanacis, terebinthinæ, galban- Fuchsius.

ſagapeni, rheſinæ pini, ſtactes, colophoniæ.an.ʒ.2.ceræ luteæ.ʒ.3. concinna ceratũ, quod corio extenſum rotundo ſuper fœmora à muliere deferatur. Vel, ℞.

Galbani.ʒ.ß.galliæ moſchatæ.ʒ.1. caryophyllorum.ʒ.ß.conſice ceratũ vtiliſſimum. Vel,

℞. Ladani ſordis expertis. ℥.1.ß. thuris, maſtiches.an.℥.ß. agallochi, caryophyll. ſpicæ nardi & celticæ, ambaris.an.ʒ.1. moſchi.ʒ. ß. conſice ex omnibus oleo ex ſpica exceptis emplaſtrum rotundum, quod panno lineo admotum noctu & interdiu aſſiduè deportetur.

VNGVENTA.

Inunctiones in pube fiant ex oleo tigno compoſito. Vel, Acci.

Olei nucũ.℥.3.ſeminis oxylapathi. ℥.1. thuris, maſtiches, cornu cerui-ni vſti, ſtrobilorum vſtorum. an.ʒ.2 cera excipe in vnguentum quo in-ungatur pubes. Vel, ℞. Olei ex lilio.℥.ſ.mellis.℥.2.pulueris cumini.℥.1.parum omnia ſimul fer-uere ſinito, & hoc linimento illine pubem calidè,præſertim ſi ob flatus procidat vterus.

SVFFITVS.

Suffiatur vterus tauri aut bouis fimo, colophonia, maſtiche,laſerpi-tio, dictamno in aceto decocto,Hy-pocyſtide. ℞. Acacia, oſſis ſe-piæ,balauſtiorum ,gallarum , nucũ cypreſſi, fructuum aut foliorũ myr-ti. an.℥.ſ. maſtiches , libani. an.ʒ.3. laſerpitii.℥ 1. ex his contritis coch-lear in carbones ignitos iniiciatur

& per infundibulum fumus vterum intret mulieris ita vestibus tectæ, quòd vapor ad nares quoquomodo peruenire non possit, subindè vterus aliquo ex præscriptis fotu foueatur.

PESSVS.

℞. Asæ fœtidæ. ℥.1.mastiches.ʒ.2. seminis myrti,thuris,gallarum,galbulorum cupressi.an.ʒ.1.ß.oleo myrthino excipe,& pessulum confice.

POTVS.

Si vterus ad latus repat,ore ventriculi ieiuno potui detur ex mero vino calido cochlear friamenti sequentis. ℞. Florum & baccarum lauri,cornu ceruini vsti.an.ʒ.2. fructuum myrti.℈.2.leuigato.

Vel, Acci. Aristolochiæ rotundæ.℥.2.dato ex vino.

Si vterus ad exteriora procidat, à balneo aut ab inſeſſu propinato potionem ſequentem. ℞. Rutæ, artemiſiæ. an.m.ſ. terenda trita ſimul feruere parum ſinito in vino, adde nonnihil confectionis mithridatidis, potui dato.

MOLA. μύλη Vteri induratus eſt tumor, interdum quidem iuxta locellorum oſtium, quandoque verò per vniuerſam eorundem molem apparens, ad tactum fere lapidoſus. Gallis, vng amaſt. Aegineta

In mulieribus molæ in vtero geſtatio: Ita verò appellant informem carnem. Gal. de morbis curandis. libro. 14.

In mulieris vnius vtero, quas appellarunt molas, ea eſt caro informis, inanima, ferri ictum & aciem reſpuens: mouetur, ſiſtitque men- Plinius lib. 7. c. 15

ses, & vt partus, aliâs letalis, aliâs vnà senescens, aliquando aluo citatiore excidens. Simile quiddam & viris in ventre gignitur, quod vocant scirron, sicut oppio capitoni prætorio viro.

Aegineta Sunt porrò qui molam asserant carnem esse informem in ipsis locellorum tunicis consistentem, & quod abortione editur, quemadmodum fœtus, quæ embrya dicunt.

CAVSAE.

Molas gigni putant, vbi mulier
Plinius lib. 10. c. 64. non ex mare, verùm ex semetipsa tantum conceperit, ideo nec animari, quia non sit ex duobus: altricémque habere per se vitã illam, que satis arboribúsque contingat.

Fit à seminis muliebris, & plu-

rimi ſanguinis menſtrui in vtero retentione & affluxu, quem calor immodicus cogit, ac in carnis formam tranſmutat.

NOTAE.

A locellorum mole lapidoſus tumor cum diuulſione contractioneque ſuperiacẽtium particularum & hypochondriorum, & gracilentia, palloréque, & cibi horrore, menſium retentione, & mammarum tumore, tanquam ſuſpicionem conceptionis in quibuſdam ab initio ſtatim inducunt, poſtea verò tẽpore diſcernuntur: molem enim punctionis ſenſum inferens dolor ſubſequitur, nec in ea motus vllus, ſicut in conceptione percipitur. Nõnullæ verò aquæ inter cutis ſuſpi- Aegineta

cionem præferunt. Cæterum hoc ex tumoris duritia dignoſcendum, nec ſicut in hydrope manus aut digitorum impulſui cedat, & ex eo quòd ſonitus non redditur dum digitis pulſatur, timpani modo.

Ex arab. Mola & imprægnatio conueniunt, quòd in vtraque ſupprimuntur menſes, tumeſcit aluus mouetúrque, mammæ tumeſcunt, vertigo & oculorum hebetudo ſequitur, cordis tremor adeſt, nauſea & cibi inappetentia cum ſuccorum variorũ vomitione, cutis defœdatur ei quæ mola correpta eſt, palpebræ molleſcunt, oculi cauantur, pupillæ gracileſcunt, toruos habet oculos.

Vix tandem ab vtero gerente diſtinguitur quæ mola laborat, diſcrimina tamen ſequentia te certiorem reddent. Menſibus debitum

ordinem ſeruantibus vtero gerens ſit mulier, aliquando mola laborans etiam. Intra trimeſtrem mouetur mola in locellis, contrà fœtus in locellis vtero gerentis.

Molâ cytiſſimè tumeſcit aluus, Fœtus dextrorſum ſiniſtrorſúmque mouetur, contrà mola niſi comprimatur, aut mulieris motu excitetur, non mouetur.

In mola durior tactu aluus percipitur, quàm in fœtus geſtatione.

Prægnans agilior eſt, quàm molam gerens.

Quamquam in mola aluus tumeſcat, non tamen ſemper mammæ tumeſcunt: molliores enim & graciliores efficiūtur, quàm in vtero gerente. Aequaliter molleſcunt maxillæ, manus pedeſque in mola, contrà in prægnante.

Vtero gerens parit ſaltem in vndecimo menſe, molâ vero laborans ſæpe in.14.etiam interdum in.4.anno aut quinto.&c. In hydrope pedes tumeſcunt, contrà in mola.

Molæ motus eſt ab alto ad infernum.

PRAESAGIA.

Aegineta Mola in quibuſdam re vera in hyderum tranſit ob iocinoris refrigerationem.

Nonnumquam verò incurabilis magna ex parte morbus naſcitur, quibuſdam ſanè ſanguis quoque effertur. Mola omnis & pauci & multi temporis vix curatur.

Humoroſa difficiliús curatur quã flatuoſa, porrò carnoſa difficillimê.

Molæ ſymptomata colicæ paria eſſe putantùr. Mola innumeros aberrare medicos coëgit.

VICTVS.

Primum omnium alimenta boni ſucci offerenda, ac vini potione vtē dum moderata. mulier motu non vtatur vehementi, is enim fluxionem commouet: ſed geſtationibus & deambulationibus, pedes etiam decumbendo elatiores habeat. Aegineta

Communis igitur decubitus ipſis in domo minimè ampla & opaca confert, & modicè refrigerante circa lectum immobilem: ſublimiora ſint quæ pedes earum in quiete fulciunt. Efficax quippè ad prouocandum omnem fluxum motio.

Sex rerum non naturalium temperies eſto calefaciens & humectans.

REGVLAE CVRANDI.

Aegineta Tumores quidem duritiásque ea ratione quã in ſcirrhis vteri ſcleromatiſque medebimur: ſed aquoſas parenchyſes, per ea quæ de hyderis dicemus.

Eruptiones item ſanguinis vuluæ, perinde atque fluxiones ſanguinis alias, fluxúmque curabimus.

Corpore vacuato cataplaſmata, fomenta, inſeſſiones, peſſi, vnguenta, & cerata quæ relaxandi vires habent, adhibenda, & ea quæ fœtum mortuum & ſecũdas trahunt. Humor concoquendus perinde atque in menſtruorum ſuppreſſione ex pituita dictum eſt. Euacuandus item.

VENAE SECTIO.

Principio in plenitudine vena cubiti incidenda.

PVRGATIO PER aluum.

Sanguine misso fiat purgatio per catapotia fœtida.

POTVS.

Acci. Hyperici, sabinæ, mentastri, vtriusque calaminthæ, smyrini, artemisiæ, rubiæ passiuæ, pulegii. an. m. ß. anisi, fœniculi, schœnianthi, seminis dauci & oreoselini, calami odorati, galangæ. an. ʒ. 1. acori, rhaphani gallici. an. ℥. 1. aceti. ℥. 3. mell. lib. 1. fiat decoctio, cuius portio. ℥. 4. detur cum. ʒ. 2. pastillorum sequentium.

℞.

Cinnamomi, myrrhæ. an. ʒ. 1. & ℈. 1. ß. rutæ, sabinæ, calamenti, pulegii siccatorum, rad. rubiæ, sagapeni, opopanacis. an. ʒ. ß. cardamomi, seminis iuniperi, mentastri. an. ℈. 2. cõfice ex his friatis pastillos põd. ʒ. 2

INSESSVS ET Balneæ.

Acci. Althææ rad.folia, caulis & florum.m.3.maluæ,branchæ vrſinæ, perdicii,chamæmeli,ſertulæ campanæ.an.m.1. fœnigræci & ſeminis lini.an.lib. 1.confracta coquantur, & decocto inſideat ægra,tenendo ſacculum ſuper plenum his quæ decocta fuêre.

VNGVENTA, CERATA & emplaſtra.

A balneo os ſacrũ & pubes hoc vnguento inungantur. quod ℞. Ol. amygdal . dulcium . ℥.1. ß.olei lilini, adipis gallinæ, muccilaginis,ſeminis lini & fœnigræci.an.℥.ß.ceræ albæ parum, confice vnguentum.

Cerata quæ vires relaxandi habent adhibenda, qualia ſunt quæ ex al-

thæa, malua, chamæmelo, meliloto, fænogræco, ſemine lini & ſimilibus parantur. Conueniet in hunc vſum vnguentum dialthææ, aut emplaſtrum de meliloto, diachylon ſimplex admouere. Vel hoc, Fuchſ.

Olei amygdal. dulc. ℥. ʒ. liliacei. ℥. 2. ß. pinguedinis anſeris, & gallinæ. an. ℥. 1. ß. mucoſitatis ſeminis lini, fœnigræci. an. ℥. 1. ammoniaci, bdellii. an. ʒ. 2. rad. althææ, ſeminum nigellæ, dauci. an. ℈. 2. ceræ, quod ſatis eſt, fiat vnguentum, gummi diſſolutis prius in vino.

Inunctiones item & emplaſtra fiant ex oleo rutaceo, oleo benedicto, oleo ex caſtor. & aliis oleis calidis.

Vtile erit vnguentum agrippæ, ſi flatibus vterus ſit infarctus.

CONFECTIONES.

Acci. Diacumini, diagalangæ, dia cinnamomi. an.ʒ. ß.diambaris.℈. 1. dialaccæ.℈.ß.cinnamomi electi, hyperici, calami odorati, perpensæ, rad. acori, seminis anisi. an.℈.1.seminis rutæ, zingiberis, artemisiæ, marrubii, dictanni, saluiæ.an.℈.ß. sacchari.℥.6.soluatur saccharum artemisiæ & hyperici succo, fiat confectio in morsulis ponderantibus.ʒ. 2.aut tres, detur morsellus quotidie à cubili.

Post inunctionem rotulam sequẽtis confectionis comedat, deinde bibat momentum vini in quo dilutum sit asarum. ℞.

Cinnamomi.ʒ.1. casiæ, aristolochiæ rotundæ, corticis casiæ fistularis. an.℈.4.asari, laccæ, ruthæ syluestris, seminis sabinæ, croci.an.℈.

1. ſacchari.℥. 3. liquetur ſaccharum roſmarini ſucco & rotulas concinna pond.ʒ.2.

PESSI.

Peſſi quoque ſubiiciendi ex butyro, adipe porcino, medulla ceruina, paſſulis, caricis, ſeminibus lini & fœnigræci confecti.

Acci. Rad.aſari, acori, rubiæ tinctorum.an.ʒ.2. ſeminum rutæ, nigellæ.an .ʒ.ß.maioranæ, nucis myriſticæ, caryophyll.baccarum lauri. an.ʒ.1. ſabinæ.℈.1.caſtorii, euphorbii. an.℈. ß. Redigantur ſingula in puluerem tenuiſſimum, & cum terebinthina cheſina formentur peſſi.

Vel, ℞.

Aſphalthi, nitri, caſtorii, centaurii grandioris, dictanni, veratri candi-

di, galbani, gentianæ, opopanacis, sabinæ, sagapeni, scammonii.an.ʒ. ſ. omnia friata porri succo excipiatur & in petiam raram indātur, digerantur in pessos, qui immissi filo cruribus suspendantur.

SVFFITVS.

Suffiatur vterus vngula equi aut asini, & omnia tandem fiant quæ in mensibus suppressis descripta sunt. Mirificè etiam confert vti balneis naturalibus, potissimum si malum diuturnum fuerit.

INFLATIO VTERI quam græci ἐμπνευμάτωσιν dicunt.

CAVSAE.

Inflatur vterus frigiditate, aut corruptione, aut incommodo partu ostiolo conniuente, sanguinéque in exiguos globulos concreto, in eodem cunei modo obstructo, quandoque sanè in concauitate loculamenti sinuosi flatibus relictis, nonnumquam verò in laxationibus totius corporis vuluæ.

Assidua comestio ciborum qui flatus gignunt, vt raporum, castanearum, panis siliginei.&c.

NOTAE.

Hanc comitatur tumor pectinis, atque ventris circa vmbilicum hypogastrii appellati, cum duritia & dolore punctuoso, vsque ad septum transuersum, & stomachum, & inguen pertingente ac transeunte: & Aegineta

ad digitorum pulſationem ſonitus tympani inſtar editur.

A tympanite diſcrimen habet, quòd ægrotæ hoc flatu correptæ nō ita ſiti præmuntur, neque corporis ſupernæ partes ſenſim liquantur, vt in tympanite aquarum cutem ſubeuntium genere.

Adſunt ructus, & flatus per os exeunt, qui has leuant.

PRAEDICTIONES.

Flatus in cauo locellorum ſinu contentus faciliùs diſcuti digeríque poteſt, quàm ille qui in angulis ipſorum conſiſtit.

At qui locellorum villis & ſubſtātiæ hæret difficillimè curatur.

NVTRICATVS.

Quæ flatus gignunt cibaria vitāda,

comedenda autem ſunt quæ ſtatus diſcutiunt.

CLYSTERES

Clyſteres conficito ex his quæ ſtatus diſcutiunt, cum hiera picra galeni.

VENAE SECTIO.

Medendum itaque, primò quidem detractione ſanguinis, ſi nihil impedimento ſit.

PVRGATIO PER aluum.

Inueterata autē affectione picra purgandum atque hiera. Aegineta

Hieram archigenis exhibeto cum decocto eorū quæ ſtatus diſcutiunt.

IRRIGATIONES ET epithemata.

Mox circa paroxiſmos inedia & irrigationibus ex oleo rataceo factis medendum. Epithemata præte- Aeg. aeti

rea quæ emolliendi potētia regnāt, puta polyarchium & diaſpermaton & diadaphnidon, applicanda ſunt. Vel, Filtrum nouum ferueat in aqua cum cineribus, & aniſo & maratero, & calidum imponatur pubi & oſſi ſacro, ſudorem prouocando. Decoctiones ſunto ex perdicio, ruta, abſinthio, artemiſia, hedera terreſtri, abrotono, nepita, foliis viticis, origano, calamēto, pulegio, ſampſucho, thymo, ſerpyllo, ex quibus etiam potiones propinabis.

INSESSVS.

Lucathiſmatis medendum ex decocto rutæ, pulegii, artemiſiæ, caſiæ & id genus aliis. Fiant etiam inſeſſus ex herbis calefacientibus & ſiccantibus, & ſeminibus flatus diſcutientibus.

Aegineta

CATAPLASMATA.

Cataplaſmatis item vtendum, quæ ex ſeminibus, apio, cymino, fœniculo, aniſo, ameos, hordacea farina conficiuntur.

CVCVRBITVLAE.

Cucurbitulis quoque leuibus inanibúſque, & inciſa cute ſcalpello vtere. Cucurbitulæ (inquit Auice.) ignitæ ſine ſcarificatione matricis regioni admouendæ ſunt. Aegineta

OBSTETRICIS MVnus.

Cæterum obſtetrix digitum antea illitum inſerens, incumbentem ſanguinem in fruſtula conglobatum ſi aſſequatur, auferat clementer ipſum reſoluens, deinde rurſus cataplaſmatis modo imponenda, ficus, nitrum & abſinthium. Aegineta

PER METRANCHY-
tum iniicienda.

Origani, foliorum viticis, rutæ an.m.ß.carei, anisi,ameos.an.ʒ.ß.cocquito in olei & vini.an.lib.ɪ. ferueat vsque ad consumptionem vini, in colamento solue hieræpicræ. ʒ. ß. & iniice. Hiera archigenis pari modo iniicienda est.

PESSVLI.

Aegineta Pessuli denique ex ruta, melle, nitróque formentur,cumprimis accommodatus est ille qui fatem ille accommodatus est qui fa-

berrimè è ficuum pinguium concussarũ.ʒ.ɪ.cymini. ʒ.2.spumæ nitri. ʒ.ɪ.concinnatur,sed propter acrimoniam in lacte prius macerentur.

Pessuli postremò cuncti,qui emolliendi virtutem habent,ad eam prouinciam sunt perquàm idonei.

Acc.bdellii.ʒ.ɪ.ß.xylobalsami,car-

pobalſami, coſti.an.ʒ. 1.origani, cymini.an.ʒ.ß. confice peſſulos cum oleo nardino & rutaceo, qui nocte integra in locellis perſiſtant.

PLACENTAE MORſuli, & eclegmata.

Vtila ſunt, Dianiſon, Diacymini, hieralogod, diacalaminthæ, Diaſpermatum, Diamarthæ, Diacucurmæ. Detur drachma vna eclegmatum aut placentarum prædictarum ieiunæ ex decocto radicum aperientiũ & ſeminũ flatus diſcutientium.

℞. Specierum diacucurmæ, ſpecierum diacumini. an.ʒ.3. ſacchari albi lib.ß. liquetur ſaccharum ſucco rutæ limpidiori, & in morſulos digerito, à balneo exibeatur vnus morſulus cum vino tenui meraciſſimo, in quo dilutum ſit aſarum.

POTVS.

Acc.malorum persicorum nucleos viginti, pistillo tunde cum ouorum duobus luteis,quibus adde galãgæ,cinnamomi,piperis longi,zingiberis,caryophyll.croci, nucis myristicæ.an.obolum vnum, adde demum saccharũ & vinũ tenue meracissimũ,feruere paulum omnia finito,& calidum mulieri propinato.

INVNCTIONES.

Inungendus aluus est oleis flatus discutiẽtibus,puta oleo liliaceo & rutaceo.

EMPLASTRA.

Acc.bdellii,gummi ãmoniaci,an. ℥.1.seminis viticis,centaurii,abrotoni,origani,calamenti, casiæ,ameos, an.℈.2. terebinthinæ quãtum sit satis, fiant duo emplastra, quorum alterum admoueatur ossi sacro,alterũ pubi.

SVFFITVS.

Suffiatur ladano, myrrha, gallia moſchata, & euphorbio.

INFLAMMATIO. locellorum.

CAVSAE.

Phlegmone vteri è pluribus ſanè cauſis originem trahit. E plaga namq;, ictúve, ac menſium ſuppreſſione, à frigore item & inflatione, neq; minus etiam abortione, pariter & ex partu propter malam fœturã. Gignitur item vlceratione, concubitu metas rationis excedente, ſellæ nimis duræ inſeſſione, lõgiſſima intentiſſimáq; deãbulatione, ſæpe & tranſpiratione ob frigus prohibita. Ex ſanguine demũ, pituita, bili flaua & atra gigni poteſt. Aegineta

NOTAE.

Gal.lib. definiti. Inſtammatio in vulua eſt,quæ fit cum dolore vẽtris inguinúmque in qua cum febribus accidit ſincipitis dolor,& oculorum cruciatus. Abſceſſus autem in vulua eſt,quum dolor intenſus eſt, pulſus fiunt,cruciatus ad ingnina vſque & lumbos per- Aegineta tendit, febres accedunt.Comitatur autem locellorum inſtammationẽ, pubis & lumborum dolor,febris acuta,dolor capitis & radicis oculorum & ceruicis, volæque ſeu iunctu rarum, manuum & digitorum,necnon colli conuulſio & inclinatio in contraria, affectionéſque ſtomachi quæ per conſenſum exuſcitantur, oſculi matricis ſuffocatio,pulſus parui & denſi.Et ſiquidẽ obſcurior fuerit inſtãmatio,haud valide ſanè,aut crudeli dolore vuluam afficit:ſin ve

ro ſtrenuè & fortiter inflammetur, tum & ipſa quoque ab omni parte quāta quāta eſt, pulſatoriè dolet. Tota quidem inflammata, per totā pariter ipſam, partē verò modo inflammatione affecta, iuxta hanc potiſſimū ſignificatur. Poſteriore quippe ipſius particula phlegmone infeſtata, dolor circa lumbos excruciat, ſcybalū hoc eſt ſtercus ſpecie oletī canini, in anguſtum redacto atque oppreſſo recto inteſtino, moratur. Partibus verò prioribus inflammatis, dolor circa pectinē, vrinæque ſtilicidium, aut lotii difficultas oritur, ſtricta atque in arctū redacta veſica. Si autem latus, locellorum inflammatione tentetur, non tam bubones intenduntur, quàm crura etiā aggrauantur. Quòd ſi pygma, hoc eſt poſterior vterī pars inflāmetur,

partes vmbilico circumiacētes dolore potiſſimum cum tumore molēve infeſtantur. Vbi autē circa oſculum inflammatio occuparit, graui lãguentes ſecundum omnem ventris partem vmbilico finitimam, quam epigaſtrium græcè appellant, dolore afficiuntur, digitóque immiſſo atq; impreſſo durê ac grauiter ſubſidet oſtiolum atque ſuccumbit. Si ex ſanguine lingua nigreſcit, ſequitur delirium, vrina rubēs, aut ſubrubēs eſt cum liuore, arteriæ motus magnus, plenus & vndoſus, oculi citrij mali corticē colore referunt cũ aliqua rubedine, venæ omnes tumēt.

Arabes.

Prima igitur inflammationis differentia ſecundum quam hanc quidem humidam, hanc verò ſiccam. Humidam quidē quæ ex calida fluxione membrum occupante con-

Gal. de arte curatiua ad glauconem.

tingit: ſiccã verò quando nullo humore influente calor naturalis efferueſcit, hoc autem vſque ad aliquid quidem veluti febris eſt membri. &c. Nam fluente ſanguine altera flaua bile altera, amboбúſque ſimul humoribus, alia tertia. Et quidẽ in earum ſingulis vel iam putruit id quod influxit, aut in membro conſtrictũ putreſcit, & vel craſſum eſt, vel tenue, & vel optimum, vel acre. Vide cætera lib. 2. artis curatiuæ ad glauconem.

Omnino eius fluxus, qui inflam mationem efficit, vel flauæ bilis eſt, vel atræ, vel pituitæ. Gal. lib. 2. de criſi bus. c. 12.

Significat verò verbum inflammari, velut ſi per vri, ſuccẽdi, ignique proditum ſit. Gal. in. 1. aph. 30. Ilia ſalu berrima.

Si ex pituita inflãmatio, pituitoſi ſucci notæ adſunt. Si ex bili atra aut

flaua, propriis notis deprehendes.

PRAEDICTIONES.

Auicen. Apoſtemata vteri ex quacũque oriãtur materia difficillime curãtur, ſi in imo locellorũ cauóre aut profundo abſeſſus ſit, aut inflammatio, vt plurimùm nunquam curatur. Acutorum morborum albo locellorum abſceſſus, aut inflammatio depingenda eſt, diebus etenim decretoriis iudicatur. Omnis inflam-

Arab. matio, aut abſceſſus, aut reſoluitur, aut per halitũ diſiicitur, aut in ſcirhũ tranſit, quo fit ſi tumor diſcutiatur ſymptomáque quieſcãt, inflãmationis aut abſceſſus reſolutionẽ propediem futuram ſignant, quòd ſi in pus deſinat inflãmatio, dolor pulſatilis & cætera ſymptomata ſenſim

augebuntur. Cæterum ſi pus exierit leue, album, æquale, ac boni odoris, bonum, ſin autem varium in colore fuerit, & diuerſum in ſubſtantia cum tetro odore, animam aget propediem ægra.

Pus optimum eſt, ſi cãdidum, leuéque & quamminimè fœtidũ eſt, maximè verò contrarium huic deterrimum eſt. 2. prediƈtionum 46.

Ex inſtammatione & abſceſſu gignuntur ſæpe ſcirrhus, cancer, rimæ vteri. In inflãmatione aut abſceſſu locellorum, ſi percipias ſudorem gelidum, vocis amputationem, animi deliquium, ſcito morituram aƈtutũ ægram. Maior inflammatio minore deterior. Vrinæ aut alui fluor in inflammatione bonus eſt.

VICTVS.

Aegineta Cibi quoque commendatur abstinentia per vniuersum triduũ, medendum verò chondro ex melicrato, aut pane, aut ouorum sotbitione tertio die. In declinatione porrò vteri victus ratio principio quidem tenuis, facta autem morbi relaxatione pauca.

Fuchs. Aegram in domicilio obscuro, & moderatè tepido collocabimus, quietem imperantes, ac crura eius ab omni motione prohibentes, deinde artus & extrema fricabimus. In cibo qui quantitate modicus sit vtatur ægra ptisanæ cremore, & ouis sorbilibus. Potus sit decoctum cinnamomi aut hordei. Vescatur iure pulli, à triplice malua, cremore hordei & hauenæ.

VENAE SECTIO.

Aegineta Post abstinentiã triduanã, secta

vena cubiti, ſanguis(niſi quid impe diat) detrahendus eſt. In principio itaq; curationē aggreſſi, ſi neq; ætas neq; habitus corporis, neq; āni tem pus obſtiterint, neq; inflāmatio poſt abortū aut immēſam ſanguinis eua cuationē ſuperuenerit, venā popli- tis ſecabimus ex Gale. decreto, qui in lib. de curādi ratione per venæ ſectionē, inflāmationēve vteri à ve- nis in crure ſectis iuuari ſcribit. Fuchſius

Incipiendū à venæ axilaris inci ſione, poſtridie ambæ ſaphenæ ſecā dæ ſunt, aut altera ipſarūm. Arab.

SERAPIA & POTVS.

Serapiū violaceum, zulapia con- ficiātur ex refrigerantium herbarū decocto, aut liquore ipſarum ſtilla- titio.

PVRGATIO.

Per aluum ſubducendus humor qui morbum genuit, caſia fiſtulari, dactilis indicis (quos thamachindos vocant) mãna, fructuum cordialiũ decocto. &c.

FOTVS.

In curatione itaque ante omnia quidem irrigatione ex œnelæo, ſiue œnorhodino ſemine tenus & circa ilia ſeu lumbos vtẽdum, per obſtructiones è lana pura abſque illigatione confectas.

Aegineta

CATAPLASMATA.

Quinto autem die cataplaſma imponatur ex polline, ſemine lini, fœnogræco, mulſo maceratis compoſitum: capita quoq; papauerum decocta ſorbeantur, & ex oleo eadẽ applicentur. Si autem inflãmatio

Aegineta

eryſipelatoſa exiſtens, calefactiones moleſtè ferat, illiſque magis irritetur ſertulã cãpanã in paſſo elixans, atq; conterens, adiicito ouorũ coctorũ putamina cũ roſaceo, aut melino, aut croceo, cataplaſmatiſque modo applicato, aut palmularum dactylos vino temperato coquens, cũ tenuiſſimo farinæ polline leuigato, & cum quopiam vnguine, factóque cataplaſmate impone.

CERATA, EMPLASTRA & inunctiones.

In inflammationis aut abſceſſus aggreſſu emplaſtra epigaſtrio & vmbilico admoueantur, confecta ex roſis, lentibus reiecto cortice, balauſtiis, plãtagine, muccoſitate herbæ pulicaris, ſolano, labro veneris, ſedo, Arab.

ramento cucurbitæ satiuæ, santalis, fructibus adstringentibus, quæ omnia aut similia excipiantur hordeacea farina, & oleo rosaceo, ol. myrthino, ouique albumine.

In vigore inflāmationis, aut post septimum diem acopa adstringentibus misceātur, puta, lini seminis pollen & fœnigræci, farina volatilis, chamæmelū & ipsius oleū, rosaceū, violaceū, & ouorū lutea. Vel tunc impone emplastrū Haly, quod ℞. farinæ hordei & fabarum, maluæ, violarum, an. ℥. ß. caphuræ. ʒ. ß. diluantur omnia & macerētur liquore stillatitio aut succo corianni & labri veneris, confice emplastrum addita cera. Dolore sedato pubi & pectini impone emplastrum sequens.

℞. Chamæmeli, sertulæ campanæ, rad. althææ, seminis lini, fœnigræci.

an.ʒ.1.caricarũ pinguiũ. 8.numero, dactylos ſex, friantur terenda, & ouorum luteis quinque excipiantur, quibus adde violarũ decoctum cũ roſaceo,cõcinna emplaſtrum quod ſedabit dolores, molliendo maturandóque.

Malo remittente cerota nardina, aut cyprina inſerenda adglutinanda eſt, Aegineta

Cæterum aduerſus ardentiores inflãmationes,ẽplaſtrũ διακυλῶυ in diplomate vaſe cũ roſacei liquefactione commiſce cremorem plantaginis,aut ſereos, aut cichorii, aut intybi, vel ſi mauis ſequente vtere, conſtante adipe anſerino ſuilóve recente,pondo.ʒ.4.cerota roſacea,aut ſuſina pondo. ʒ. 2. ouorum aſſatorũ lecythis pondo.ʒ.1.croco,pondo ʒ.1. myrrha pondo triobuli, opii obolis Aegineta

duobus, vel opii loco capilis papauerum decocto. In declinationibus matricis quas προεγκλίσεις vocant, secundum paroxysmos quidē perinde atque inflammationibus, medelis succurrendum. Verùm in quietis tēpore & remissionibus morbi vehementioribus mollificatiuis, sed inueteratis, cum his quæ assimilandi virtutem obtinent, foris autem duritia existente, malagmatis vtendum, puta eo quod è sertula cā pana cōficitur, διαμελιλώτων appellatur, necnon malagmate mansei & tresii, nigro serapionis, aut pyrina.

INSESSVS.

Cæterum per omnem medicationem encathismatis quoq; ex decoctione fœnigræci aut seminis lini,

maluæ, artemiſiæ & oleo concinnatis vtendum: at qui in his quæ hæc non ſuſtinent, ex calida aqua eiuſdem qualitatis roſaceo infuſo fiant.

At vbi inflãmatio declinare cœperit, ad ea veniemus, quæ quadantenus, remittendi diſcutiendíque vires habent, ægrotam igitur in fœnigræci, althææ, ſeminis lini, maluæ, interdũ artemiſiæ, marrubii & ſaluiæ decoctæ vſque ad lumbos ſedere iubebimus.

DILVTIONES PER metranchytum.

Cæterum ſi ægra nodum ſoluerit herculeum iniice decoctũ ſequẽs in locellos in morbi aggreſſu.
Acc. roſ. rub. lentium cortice reiecto, plantaginis, labri veneris, ſola-

ni, endiuiæ, an.m.1. coquito ad tertias, & cum metranchyto in locellos proiice huius decocti.℥.6.tepidè. vel ℞. decocti gallarum, balaustiorum, lentiũ cortice exutarũ, rhus coriariæ, rosarũ & seminis myrti. ℥.6. iniice cum metranchito. Virginem porrò insidere facito decocto dictorum & dicendorum, quæ cum metranchyto in corruptæ vterũ immittenda sunt. Secundo demum aut tertio die addes chamæmelum, semen lini & fœnigræci.

In morbi vigore sume maluæ, althææ, chamæmeli, sertulæ cãpanæ, fœnigræci, semi.lini.an.m.1 caricas. 20.coquãtur, decoctum in vterũ iniice, vel ex ipso fiãt encathismata, aut cataplasmata. In inflãmationis vteri inflãmatione.℞.sampsuchi, aut sisym.℥. 4.olei liliacei, aut de inula ℥.

2.iniice. Vel ℞.liquoris ſtillatitii, ſiſymbrii aut ſampſuchi.℥.3. pinguedinis galinæ, aut anſeris.℥.1.ſtactes, galbani.an.ʒ.1.olei liliacei.℥.1.miſta iniice. Vel ℞. liquoris ſtillatitii ſampſuchi.℥.3.medullæ cruris vituli, pinguedinis gallinæ. an. ℥.1. ſtactes, ℥.ß. ladani. ʒ.3. liquantur vnà & iniiciantur.

PESSI.

Peſſi præterea, enchymatiſmíque ſumendi ſunt, ex hyſſopo nempè & butyro, medulláque ceruina, necnõ adipe anſerino, & vnguento ſuſino, & cera lyrthynica, in his quæ calidi tatem ferre nequeunt, aureus etiam quem vocant peſſulus conuenit, & enneapharmacum, ſed quæ ne hæc quidẽ ſuſtinere poſſunt, his ex ouo & roſaceo, adipéque anſerino ſeu Aegineta

galinaceo cõficiãtur. Quòd si vehementissimus ac nimius infestet dolor succi papaueris lentis quãtitatẽ, cũ lacte muliebri, & succo fœnigræci, ad subiiciendum in velere pessuli modo porrige. Porrò ad eas quibus duritia ac scirrhus cõiũctus est inflã mationes, medicamentum rosaceo dissoluens, vel modo iam dicto subiice, vel infunde. Vel ℞. ladani. ℥. ß. styracis, galbani. an. ʒ. 1. pinguedinis anseris. ʒ. 2. fiat pessus.

VNGVENTA.

Vnguantur hypogastrium & os sacrum oleo chamæmelino, rosaceo violaceo.

EPITHEMATA.

Primis morbi diebus tale pubi

& ossi sacro imponendum est epithema. ℞.succi plantaginis, succi solani. an. lib.ß.aceti.℥.1.sanguinis draconis, glebæ armeniæ, ā.℥.ß. misc.prædictis addere potes oleum rosaceum, succū labri veneris, sedi, endiuiæ, quibus calidis diluere potes petias, & eas madefactas dictis locis imponere.

VOMITIO.

In incremento vomitus ciendus est. Arab.

ABSCESSVS.

Abscessus dicitur foris impetētia. De abscessibus vide Gal. lib. 2. artis curatiuæ ad glauconem. Abscessus est mutatio corporis ex inflāmatione in materiam purulentam.

NOTAE.

Aeginet. Postquã inflãmatio matricis maturuit, inque abscessum trãsit exitque, intendi signa quæ memorauimus videas, ad hæc indicia quãquã inconstanter cũ horrore proferunt sese, principio quidem intensis cum doloribus, postremò verò ad suppurationẽ perducto apostemate, impetus aliquantulũ remittitur. Cæterũ in eo quo disrumpitur tẽpore, cruciatus sæpenumero acriores stimulosè & quasi cũ aculeis incidere vidẽtur, caloresque vehemẽtiores molestant, atq; nõnunquã quidem vrina supprimitur, interdum verò olecum, facto iuxta affectam vteri partem impedimẽto, aliquãdo verò tumor circa pubẽ apparet, & tanquã clydasmi sensus. Quũ abscessus grandior fuerit, hoc verò in obuiis, quasique ad manus locis dioptris-

mo inſtrumento aut digitorum atta ctu deprehenditur, vnde etiam dolo res acerbiores infeſtare ob neruoſũ ipſius oris conſueuerunt. Quod ſi igitur id quod in fundo atque ſecũ dum ſinũ dolore magis vacat, & digitorũ attactu tumor minimè ſuccũ bit, oſtiorũ verò matricis gracilius videtur, ei quæ ſtatim aut paulo ãte inducta eſt ſuppuratio, cataplaſmatis ſequentibus vtitor.

PRAEDICTIONES.

Prognoſtica lege lib. 3. criſium Gal. cap. 9. Gal. & 24. prædictionum lib. ſententiâ. 34. Qui tenuem crudámque. &c.

VICTVS.

Victus eſto, vti earum quæ vteri inflammatione laborant.

CATAPLASMA.

Aegineta Cataplaſmatis ex fœnogræco, ſemine lini, hordeaceo autriticea farina, admixtis interim ipſis ficubus elixis, opitulandum aliquando etiã colũbæ ſtercore.

INSESSVS.

Aegineta Encathiſmatis præterea vti in inflammatione iugiter vtendum.

PESSI.

Peſſuli itẽ quum ita ſe res lãguẽtis habet, ex reſina terebinthina, myrrha, hyſopo atq; butyro concinati laudantur.

RVPTO VTERI APOſtemate, facienda.

Dum pus cõficitur, dolores ac febres accidunt magis, quàm iam cõfecto. 2. aph. 47. Gal. Si pus (inquit Gal.) ex ſanguine ortũ habet qui ſeminalẽ, vt quiſpiam dixerit, habet tranſmutationẽ, nam mala ſimpliciter cum putrefactione fit olida, ſicuti quæ ſimpliciter optima eſt ipſa nutritio partium animalis: at quæ pus generat mediũ inter has obtinet locũ, neque à ſolo calore extra naturam, neq; à ſolo ſecundũ materiam facta. Mixtus enim quodammodo ex vtriſque eſt calor inflammationis. Fit autem dolor extenta ſimul, ac calefacta præter naturã inflammata particula. Febres verò ſequuntur principio calefacto, & hæc ambo contingunt ex quadã veluti ebulitione ſanguinis, qui vbi ex toto exuſtus fuerit, reſiduũ eius fit pus

queadmodũ ex lignorũ exuſtione cinis: atq; ideo tẽpore illo dolores ſedãtur, ac febres, præſertim quũ pus fuerit excretũ, vt pote iã conſumpta materia, extincta autem ignea caliditate.

Aegineta Perlege cõmẽtariũ Galeni in. 2. prædictionũ Hipocratis, ſententiâ. 46. Pus optimum. &c.

POTVS.

Rupto porrò abſceſſu, ſiquidem pus in veſicam deferatur, quod ſcitur ex puræ vrinæ miſtio, lactipotationibus vtendum, cucumeriſque ſemen potandum. Potanda item ſunt decoctum hordei, &. 4. ſeminũ refrigerantium communium maiorũ muccillago, ſerapiúmque violaceum.

CLYSTERES.

Si in inteſtinum rectum pus cō-
fringatur, lentium, corticúmque
malorum punicorū elixatione col-
luendum.

Vel ℞. Decocti hordei, libro pri-
mo duo lutea ouorū, olei roſacei.℥.
3. mellis roſacei,℥.1.fiat clyſter.

PER METRANCHY-
tum iniicienda in vterum.

At ſi apoſtema ſinū verſus, quē
græci κόλπον nuncupant, ruptum
deſtuat, ſiquidē pus immiſtū purū-
que exiſtat, roſaceum infundito, aut
amygdali cortice exuti atq; dealba
ti oleū, aut tetrapharmacum regale,
recens denique butyrum, ſerū ca-
caprillū melli roſaceo miſtū inii-
ciantur. Vel ℞. Hyſſopi, abſin-
thii an.m.1. vini albi, lactis, an.lib.
1. mellis roſacei.℥.4. coquito ad ter-
tias, & decocti.℥.6.iniici.o.

Sed vbi ſanies, aquoſúſve ſanguis quem græcè ἰχῶρα dicũt, erupe-rit, quemadmodum ex vlcere paſ-cendo repẽtè noma, maiorem tunc conſtringendi ſtipticandíque vim immitendum enæma habeat, expe-dit: id autem fiet, ſi ex myrtis, pal-mularum dactylis, lenticuláque cõ-ponatur. Vel. ℞.

Arnogloſſi, ſolani an. m. 1. coquan-tur, cuius decocti ſume. ℥. 4. lactis. ℥. 2. albuginem vnius oui, rudicula motu miſceantur & iniiciantur.

QVOMODO MANV medendum.

Quum autem in muliebrium lo-cellorum ore natum apoſtema fue-rit, neque illud confringatur poſt-quam extenuaueris circũ iacentia puri corpora, ad puris excretionem

chirurgica manu vtamur.

EXVLCERATIO LO-cellorum.

CAVSAE.

Exulceratur ſubinde vulua mu- lierum, vel ob difficultatem partus, vel embryulciam, vel corruptionem ex medicamentis acribus, vel ex fluxu, vel ex ruptis denique abſceſ- ſibus. Aegineta

Cauſæ vlcerum quæ in vulua ſer- punt, interdum abſceſſus, nonnum- quam etiam peſſus, id eſt caſus vel callus corruptus, tabidúſve, aliquã- do in vulua durities aut varix. Gal. lib. definitio num.

NOTAE.

Si in promptu quidem & expedi- ta fuerit exulceratio, per dioptriſmũ deprehenditur: at ſi ex profunditate ab excrementis, liquidum namque Aegineta

excernitur & diuersum: Inflamma-
to quidem vlcere exiguum, sangui-
nolentum, aut feculentum cum in-
genti dolore. Si sordidius fuerit vl-
cus, & ichores, cum minore nego-
cio atque labore, at si depascendo
serpat, teterrimi odoris fluxū emit-
tit atrūque, nec sine doloribus ve-
hementioribus, aliísque quæ inflam
mationem subesse insinuant indi-
ciis est. Diærethrismus ad chala-
stica medicamēta, sed ad contraria
cuphismus. Mundo autem existen-
te humor exiguus, leuis & æqualis,
insipidus, crassus, albicans, cum fa-
cilitate quadam promanat.

PER METRANCHY-tum iniicienda.

Aegineta Inflammato quidē vlcere, eis quæ
superius ad inflammationem con-

ducere docuimus, remediis vtẽdũ.

Quum ſordidum fuerit ptiſanæ cremore, adiecto melle, colluendũ, ſiue tetrapharmaco, cum ſuſino, ſiue mulſo in quo elixa ſint fœnumgræcum, aut malua, aut furfures, aut lens deniq; pelle detracta. Cæterum quo exactius ad viuum, vt aiunt, expurgetur, etiam marrubium, aut eruum, ſiue mel, admiſta erui farina, aut iri, aut alumine rotundo, vel non abſimile quiddam immitte.

Si noma fuerit cum inflammatione, immittendus ſuccus plantaginis, ſtrychnii, ſeminalis, ſereos, primitus quidem per ſe, deinde verò cum vino auſtero, ſiue aceto.

Noma verò citra inflammationẽ vrgente, immittenda ſunt efficaciora: exempli gratia, decoctum mali corii, roſarum, thaliæ, cupreſſi, ma-

lorum cotoneorum, rubi, myrtorũ, lentiſci arboris virgultorũ, rhu quo vtuntur coriarii, è vino ſtipante, poſtremó verò aluminis quoq; & acaciæ, lycii, hypocyſtidiſque elixatio, Porrò ex iiſdem decoctionibus inſeſſus etiam conſtituatur. Quòd ſi nichil proficiatur, primò quidem compoſitionem è charta immitte, deinde verò acetum, aut antheram, aut chalcitam, aut atramentum ſutorium, quæ liquoribus dyſentericis quoque congruunt.

In exulcerationes vteri principio immittēda ſunt quæ vlcus mundāt & abſtergunt, deinde exſiccantia, & demũ quæ carnem deperditam recuperant detergúntque vlcera locel lorum, vtile erit hydromeli iniectũ cum iridis abſinthii & mellis decocto, aut agrimoniæ, vel mel roſaceũ

cum hordei decocto.

Quòd si vlcus in locellorũ profundo insideat, cum putrefactione aut corruptione, Acci. vini albi. lib. ß. aluminis vsti, viridis æris. an. ʒ. ß. macerentur tribus horis ante iniectionem, in incremento.

Decoctum balaustiorum, sidiæ, gallarum, aluminis & agrimoniæ iniiciatur. Si vlcus comitetur venarũ erosio, Asclepiadis succus concretus, myrrha, thus, gleba armenia, crocus, & aristolochia friantur, & liquore stillatitio plantaginis & rosacea diluta immittantur.

SARCOTICA IMMITtenda.

Acci. lactis vaccini. ℥. 6. thuris, aloes, myrrhæ, glebæ armeniæ, sarcocollæ corticis cannæ vsti, cineris cucur-

bitæ vstæ.an.℥.ß. friato terenda, huius semuncia ramenti lacti prædicto immisce, & iniice tepidè quotidie à cubili & ad cubile. Tandem si pus multùm defluat, ter aut quater interdiu iniice sequentem confectionem, quæ accipit Cerussæ, lithargyri, sanguinis drac. glebæ armeniacæ, lachrymæ arabicæ. an.℥.ɪ. fracta in olei rosacei.℥.6. & lactis lib.3. fiat ebullitio ad tertias, cuius colo traiecti ℥.6.iniice in locellos, prædictis addere potes ceræ luteæ. ℥.2.

VNGVENTA.

Accí. Lithargyri, cerussæ, sarcocollæ.an.℥.ß. excipiantur sufficienti quantitate rosacei olei & ceræ.

Quòd si vlcus sordidum fuerit, addes nonnihil rubiginis æris.

Iisdem porrò ipsis extrinsecus quo-

que cataplaſmatis modo vlcera illinito, quæ in ſordido vlcere dicta ſũt à chirurgis, mulſo tuſis & maceratis. Mundato vlcere, Acci. tuthiæ ablutæ partes duas, cadmiæ argenti, ſarcocollæ. an. partem vnam in pollinem tenuiſſimum redacta excipe in vnguentum addita pauca cera.

PESSI.

Peculiarius proximum ſordido vlceri opitulatur medicamentum. Crocus optimus leuigatur lacte muliebri, deinde cerata roſacea excipitur cũ adipe anſerino, floccóque illinitur. Exquiſitius autem fuerit, induſtriũmque magis, atque ad ingentes dolores competens illud: Capita papaueris in paſſo diluto irrigantur per triduum, mox decoquũtur vſque ad ſubactionem, deinde teruntur foliorũ roſarum. ℥. quin-

que croci.ʒ.3.admixta capitum papaueris elixatione, poſtea maceràs, perfundito cũ roſaceo, ceræque.ʒ.2 & illiniens roſaceo in peſſo ſubiice. Cõfert verò & id quod ex ouis crocóque, ac roſaceo, adipe anſerino, medullâque ceruina cõtexitur. Nec non Aegypta ſine rubigine ad vteri vlcera mirificé cõducit. Noma verò vbi fuerit cum inflammatione quidem panis tepida maceratus, & tritus, ex hydromelite, oleo, althæa, fœnogræco, palmularúmque dactylis pinguibus cataplaſmatis modo illiniendus eſt.

EMPLASTRA.

Aegineta Expurgato vlcere foris epigaſtrio atque coxendicibus emplaſtrũ nullam cicatricem inducens imponendum. Quemadmodum enim cataplaſmatum, ita & emplaſtrorum

potentia per abditos & obſcuros transfertur meatus.

VENAE SECTIO.

In vlcerum locellorum principio mittatur ſanguis ex vena axillari, perendie autem ex ſaphena, iudicio oculati medici. Arab.

NVTRICATVS.

Alimenti porrò perexiguum miniſtrato, expurgato verò iam vlcere, lauare crebrius, alere item, & vinum præbere, quo incarnatio fiat, ocyùs expedit. Aegineta

PRAEDICTIONES.

Quanto altius in locellis inſiderit vlcus, præſertim ſi vteri ſubſtantiæ hæreat, tanto exitialius. Si id quod ex vlcere profluit ſpiſſum eſt, bono eſt, maximè ſi tunc leuetur æger.

Virus, & ſuccorum crudorum redundans fluxus, ſordidi vlceris ac putridi indicio eſt. Facilius curatur in puellis, & ætate florentibus, quàm in ſenio confectis. Si huiuſmodi vlcus probè curatum non fuerit, vt plurimum, in aquas cutem ſubeuntes deſinit.

ABSCESSVS VTERI pituitoſus, οἴδημα, oedema.

CAVSAE.

Aegræ victus fuit pituitoſus, puta, heſitauit fructus recentes, piſcéſque, & reliquos cibos pituitam gignentes. &c.

NOTAE.

Tumet epigaſtrium cum ponderoſitate & pauco dolore, temperies

corporis pituitoſa eſt, cum oſcitatione aſſidua & pandiculatione, anni temperies & victus pituitoſus, ætas item. &c. accidentium remiſſio.

CVRANDI RATIO.

Victus eſto qui pituitam exterminet, & arceat. Potiones & pharmaca exhibeantur, quæ pituitam profligandi vim habeant. Non vtaris repellentibus neque refrigerantibus, quoniam ex ipſis ſcleroſus redderetur abſceſſus: ſed digerentibus incidentibúſque, & euacuãtibus pituitã, craſſóſque ſuccos. Emplaſtra calida cõcinentur ex diſſoluẽtibus & concoquentibus, diſiicientibúſque.

INIICIENDA CVM metranchyto.

Immitte decoctum ſertulæ campa-

næ, chamæmeli, sabinæ, origani, artemisiæ, fœnigræci, seminis lini, cui immisce axungiam gallinæ, anatis & coturnicis, oleúmque lilinum & nardinum, & iniice.

In primis, hoc est in morbi aggressu. Acci. Lycii, thuris, aloës, cyperi, acaciæ, croci ammoniaci. an. ℥. ß. quæ omnia brassicæ succo diluta cū pauco aceto iniice.

Si abscessus resoluendus sit, in vigore & inclinatione sequētia iniice. Aluminis, sulphuris, myrrhæ, salis. an. ʒ. ß. rosacei. ℥. 3. pauco aceto excepta iniice. Si abscessus maturus sit, neque disrumpatur, seminis lini, & ficuum decocto macera fimum columbinum & fermētum, & iniice.

EMPLASTRA.

Radices lilii, cepas assas, limacias,

fermentum & ſemen lini piſtello tunde, & axungia butyróque conſice emplaſtrum, quod epigaſtrio imponatur.

Si in oſculo aut colliculo fuerit talis abſceſſus, manu ſecetur. Rupto abſceſſu detergẽtibus prædictis vtere, quibus addes nonnihil ſucci apii. Demum (vt diximus) ſarcotica admouere debes.

SCIRRHVS ET SCLEroma vteri.

Scirrhus durities eſt vix ſentiens. Scirrhũ nominamus tumorem durum, qui ſine dolore eſt, non tamen omnino ſine ſenſu. Vel, Scirrhus exquiſitus eſt tumor præter naturam, ſenſu priuatus durúſque, nõ exquiſitus verò non omnino inſenſibilis eſt, difficulter tamen omnino

Gal. lib. 2. de morbis curandis. Gal. lib. 14. de morb. curandis. Gal. lib 2. artis curatiuæ ad glauconem.

sentitur. Vel, Scirrhus tumor corporis cum duritie & grauitate, & mouendi difficultate cum insensibilitate.

Gal. lib. defi.

CAVSAE SCIRRHI.

Fit autem ex humore lento & crasso scirrhus insolubiliter induratis partibus infixo: interdum itaque statim à principio congregatur paulatim & augetur, crebriùs verò medicorum imperitia paratur, quum vehementer Erysipelata & inflammationes astringunt, & infrigidant. Si quis igitur medicamenta vehementer dissolutiua induratis corporibus adhibuerit, quæ manifestam faciant scirrhi diminutionem, breui tempore non sperauerit perfectã curationem.

Gal. art. curati. ad glauc. lib. 2.

Obdurescit vterus, quandoq; sanè de repente nulla perspicua occa-

Aegineta

ſione, plerumque verò ex inflammatione quæ præceſſit, & ſoluta nõ eſt, neque diſſipata, neque in abſceſſum permutata.

SCLEROMA conforme eſt ſcirrho, circa vuluæ ceruicem magna ex parte conſiſtens, tumorem quidem habens eodẽ pacto, ſed minùs durum, cum dolore mediocri. Aegineta

NOTAE.

Comitatur autem hæc declinatio ad contraria & oppoſita, tumor ad magnitudinem morbi fortiter, contrarius cum grauedine, & difficili motu, non crurum modo, ſed vniuerſi corporis, deſidiáque ad exequenda opera. Accidit enim non rectè tractatis, malus corporis habitus aquoſus. Aegineta

VENAE SECTIO.

Principio igitur in huiuſmodi cu- Aegineta

ratione ſanguis ſecta vena auferendus eſt.

HVMORIS NOXII ſubductio.

Eligenda purgatio cum Archigenis hiera, ſi verò corpori robur nõ deſit, etiã helleboriſmus probatur.

Aegineta

CATAPLASMATA, MAlagmata & emplaſtra.

Si quis medicamenta vehementer diſſolutiua induratis corporibus adhibuerit, quæ manifeſtam faciant ſcirrhi diminutionem, breui tempore non ſperauerit perfectam curationem. Nam verè ignora quòd reſiduũ paſſionis hoc curationis modo incurabile redditur, tenuiori enim ex eo diſſoluto humore, reſiduum exſiccatũ lapidis duritiem aſſequi-

tur. Non igitur curandæ ſunt partes induratæ medicamento immodicè ſiccante, ſed cum eo quod calorem habeat tepidum, humiditatem verò, nec multam, nec omnino minimam. Quod enim ſuperfluum humorem habet, nihil omnino diſſoluit: quod verò minimum, pluſquàm oportet exſiccat. Oportet autem induratũ corpus à medicamẽto quod auxilio futurum ſit, ſimile quid pati his quæ ſub ſole funduntur. Vocantur autem mollificantia huiuſmodi medicamenta, de quibus ampliùs diximus in quinto tractatu libri, qui de ſimplicium medicamentorum viribus inſcribitur. Exempla quoq; (vt dictum eſt) ex ſimplicibus ſunt omnes medullæ atq; adipes, ex medullis primas partes obtinet ceruina, deinde vitulina, ex adipibus au-

tem adeps anſeris in volucrum genere, leonis verò in pedeſtrium cæteris præſtat: at vero qui ex gallina ſumitur, anſerinum, & qui ex pardo, leoninum ſequitur, ac deinde vrſinum atque taurinum: at qui ex capris accipitur & craſſior & ſiccior prædictis eſt, idq; magis ſi ab hirco accipiatur, Hæc Galenus in.2. lib.artis curatiuæ ad glauconem. Vide ibi hiſtoriam curæ Cercilii pueri.

Cataplaſmata ex ficubus aridis, Aegineta hyſſopo, nitro & abſinthio, Malagmatha nempè polyarchion, & diaſpermaton & diadaphnidon.

Ceratum quod ſequitur epigaſtrio, aut loco tumenti, modo non adſit cancer, imponatur.

Acci. maceratum ficuum immaturarum coctarum ℥.1.ß.adipis ſuillæ,

æſopi vdi.an.℥.1.picis naualis, ceræ luteæ.an.ʒ.10.olei liliacei.℥.ß.diachylon.℥.2 liquantur ſimul, quibus adde rad.iridis friatæ.ʒ.tres, cinerum corticis ſalicis.ʒ.2.concinna cerotum, quod extenſum panno bombicino, aut corio imponatur.

VNGVENTA.

Locus durus hoc iumgatur vnguine. Acci.olei chamæmelini.℥.tres, olei ſpicati.℥.1.ß.medullæ crurium vituli.℥.1.ceræ quãtum ſit ſatis, adde rad.iridis tuſæ.℥.1. Vel, ℞. Olei liliacei, olei ſambucini, adipis cuniculi & coturnicis, medullæ coxarum vaccæ & cerui, olei amygdal, dulcium, butyri.an.℥.1.cõficiatur vnguentum, quo internæ & externæ locellorum partes inungantur.

CVCVRBITVLA.

Cucurbitula imponatur post purgationem cum scarificatione.

INSESSVS.

Aegineta Enchathismata facta ex elexatione ficuum ischadum, artemisiæ, pulegii & althææ vtilia sunt.
Vel, Acci. chamæmeli, sertulæ cãpanæ. an. m. i. ß. althææ cum rad. m. 4. fœnigræci, seminis lini. an. lib. i. terantur & coquantur, decocto insideat ægra.

CVM METRANCHYto immittenda.

Decoctum fœnigræci, seminis lini, cum oleo anethino & sabucino, & chamæmelino & lilino, inii-

ce in locellos. Vel, Acci.olei liliacei, olei chamæmeli. an.℥.2. adipis anatis, medullæ cruris vituli aut cerui.℥.2.bdellii in vino liquati.ʒ.3. luteum oui assati, quibus adde poscam quantum sit satis, iniice.℥.6.tepidè. Vel, ℞. Thuris ammoniaci.an.ʒ.1.mastiches, castorii, stactes, adipis anatis, olei chamæmelini an.ʒ.2.gummi melle soluantur & poscâ, & omnia liquata & tusa iniiciantur.

PESSI.

Pessuli componantur è resina terebinthina, galbano, myrrha, iri, hyssopo, dropace.

Pessulus vim habens molliendi. Accipe ceræ ponticæ, vnguenti nardini.an.℥.3.irini, gleucini, cyprini, singulorum.℥.2.adipis agnini, & an-

ſerini, butyri, hyſſopi, medullæ ceruinæ, reſinæ terebinthine. an. ℥.3.

Aegineta

confice peſſulos. Vel. ℞. polii.ʒ 2. myrrhæ.ʒ.4.cum vino mendeſio conterens, irinóque immergens ad ſubiiciendum exhibe.

Vel, Ceræ tyrrhenæ, adipis vitulini, reſinæ terebinthinæ, medullǽ ceruinæ, mellis attici, olei veteris, æquis portionibus cum ſyncritico.

Sequens peſſus vtilis eſt & ad tumores. ℞. Vuæ paſſæ candidæ demptis acinis.℥.3.foliorum rutæ viridis.℥.2. aquæ marinæ.℥.1.ß.cymini.ʒ.4.mellis quamtum ſatis eſt, illiniens autem peſſum immerge oleo cyprino, atque ſubiice.

Cæterum aureus peſſulus atque libanius, necnon enneapharmacum accommodata ſunt huic effectioni: verum peculiarius, qui é calce fit

titianus.

CANCER VTERI. Aegineta

Ex canceribus que in mulierum locellis oboriuntur, partim quidem cum exulceratione, partim verò ſine vlcere proueniunt.

CAVSAE. Gal. lib. de morborũ differentii.

Ab atra bile oritur cancer. Etiam ex ſcirrho gignitur.

NOTAE.

Quocirca quæ citra exulceratio- Aegineta nem emergunt, in his vtique tumor, circa hyſteræ oſtium durus, varius, tumens, colore feculentus, rubicumdulusque deprehenditur, interdum verò etiam ſubliuidus & pergraui dolore tentantur ſecundum inguina, quæ græci bubonas appellant, & epigaſtrium, ſumenque & lumbos: ſtomachantur-

que & exacerbātur manuum attre-ctationibus, & vario magis medica-mento. At ſi cum vlcere cancer eſt, præter dolores & duritias, tumoréſque, exeſa ac aſpera ſpeculantur vlcera, magna quidem ex parte ſordida, ponderoſa & albicantia: quòd ſi labores humore concreto turgidos habeant, & quæ oculis vſurpantur, pura, feculenta, lurida, rubentia & cruenta apparent, continuè inde ichor tenuis, aquoſus, ater, aut pus tetri graueolētíſque odoris excernitur: nonnumquam verò etiam ſanguis profluit, cæteráque indicia quæ in ſermone de vtero inflammato enumerata ſunt.

PRAEDICTIONES.

Hic ſanè morbus immedicabilis eſt, ceu alibi ipſus quoque aſſerit Hippocrates. Aegineta

Cancros occultos omnes melius eſt nõ curare : curati enim citò pe- 6,aph.36
reunt, non curati verò longius perdurant. Galenus in gleſſemate inquit: Occultos cancros dixit, vel eos qui ſunt ſine vlceratione, vel abſconditos, hoc eſt , non apparentes, quod rurſus idem ſignificat ac ſi diceretur, qui in profundo corporis ſunt. Sed & curare duplex eſt.

Vnum quidem omnia agere, vt particula patiens ad ſalutem perducatur. Alterum autem eam adhibere prouidentiam quæ paſſioni congruat, hoc eſt ipſam mollire ac mitiorem facere, & tum præcipuè, quũ adeſt exulceratio.

Tunc enim eſt neceſſarium, vt ſi non aliud agamus , ſaltem ſaniem abluamus, humido aliquo vtentes, non quocunque, ſed vel per expe-

rientiam, vel per indicationem inuento, quod neque putrefacere, neque irritare partem patiētem, ſit natura aptum. Ab hac igitur curatione, neque abſiſtere conuenit, neque illi qui ſunt ſine vlceratione cancri indigent ea: aliam verò que fit per ſectionem, vel vſtionem (quæ ſola ſunt remedia cancrorum) conſulit vt in cancris occultis non adhibeamus. Quòd igitur illi qui ſunt in partibus penitioribus talia remedia non deſiderant, etiam expetientia docet. Equidem ſcio omnes qui huiuſmodi cancros curare tentarunt, magis illos irritaſſe, & breui homines interemiſſe. Nam & qui cancrum in palato conſtitutum, & in ſede, & in ſinu abſcondito muliebri, vel vſſerunt, vel ſecuerunt, non potuerũt vlcera ad cicatricem

perducere, & homines in cura afflictos ac maceratos vſque ad mortem colliquarunt, quæ ſi nullam curationem adhibuiſſent, longiori tẽporæ vitam cum minori moleſtia tranſegiſſent. Tales igitur cancros nullomodo curare tentemus. Ex eis verò qui in ſumma parte corporis hærent, illos tantummodo quos poſſumus vná cum radicibus ipſis, vt quiſpiam dixerit, reſecare.

Neque enim malum eſt, veluti radices quaſdam cancri, nominare eas quæ plenæ ſunt ſanguine melancholico venas, & vſque ad loca circunſtantia diſtenduntur.

Multi enim magnæ autoritatis. Medici, neque hos manus opera curari permittunt, ſed illos tantum qui exulcerati, ſimúlque laborantes moleſtant, adeo vt ipſi vltro ma-

nu curari desiderent, & simul sunt in talibus, partibus siti, quas possumus vnà cum radicibus resecare & exurere. Quidam neque hos amoliri permittunt, sed omnino absistendum consuluit à remediis potentibus in omni natura cancri. Quòd verò Hippocrates nunquam consuluisset curare potenter cancros in partibus corporis penitioribus conditos, ex ipsa passionis natura licet coniectari, sed & eos qui in summa parte corporis hærēt absque vlcere incertum est, quãtum ex verbis aphorismi coniici potest.

Ipsum scripserunt Artemidori & Dioscoridis sectatores, vsque ad ea verba: Non curare melius est.

VICTVS.

Alimenta porrò ritè benéque diſpoſita, & inculpati ſucci, ſunt exhibenda: verbi cauſa, pauciſſimum aquoſum, fugientes acriores cibos omnes, & cibi ſatietatem, promptiſſimè namque ipſis cibaria corrumpuntur. Quæ item bilem atram gignunt fugienda ſunt. Potiones purgationéſque propinentur, quibus atra bilis profligari arceríque poſſit. Smaragdus, ſaphyrúſque ſi potentur iuuabunt. Gamari ſi heſitantur proderunt. Aegineta

SANGVINIS MISSIO è vena.

Vtile erit venam humeralem aut ſaluatellam incidere.

ENCATHISMA.

Placandus eſt ipſarum mulierum Aegineta

dolor insessibus quidem ex fœno-græco maluáque paratis, atque id genus cataplasmatis.

POTVS.

Theriaca ex vino albo potui detur, Pastilli item ex viperis.

CATA PLASMATA ET cerata.

Aegineta Cæterum valde consolantur in exacerbationibus, malua, aut althæa in mulso subacta, colliquatáque cũ pauco rosaceo, & instar cataplasmatis adglutinata: nec non compõi ex sicubus aridis, & sertulis campanis, ruta, thure, napique herba accurate cum oleo contusa. Lenit item cataplasma ex palmularũ dactylis in passo decoctis, adiectis ouorum putaminibus, atque farina, aut ex papauere cum coriano, aut seminali, aut sereos. Hæc quidem in ipso: crucia-

tus tempore. Poſt hæc verò abſtergatur cerotâ ex roſaceo, aut myrtino, aut œnanthino, aut melino cum palmulis in paſſo elixis. Peculiariter verò hiic negotio quadrat cataplaſma ex fece officinarum fabriliũ, que aſſata leuigatur, cerotâque roſacea excipitur, tantiſperdum craſſitudinem emplaſtro ideoneam induat. Hæc quidem extrinſecus adhibentur.

VNGVENTA.

℞. ſucci granorum ſolani veſſicarii (quod allzelzenge vocant). ℥.4. olei roſacei. ℥.8. ceræ citrinæ. ℥.6. liquentur vna in mortario plumbeo addẽdo friamento ſequentiũ pharmacorum. ℞. ceruſſæ lotæ. ℥.2. plumbi vſti & loti, tuthiæ præparatæ. an. ℥.1.ſ. thur. ℥.ſ. æris vſti, ãtimonii, balauſt. rad. chelidonii, ſãgui. drac. cadmiæ,

argenti, pulueris vermium terrestrium, an. ℥. 2. ita tondētur in mortario quoad vnguinis spissitudinem induerint, quo inunge cancri locum internum. Vel, ℞. lithargyri & cerussæ partes æquas rosaceo in mortario tam diu tonde quoad vnguēti formam susceperit, quibus inunge partes cancri proximas, aut ipsummet cancrum. Ex dictis vnguentis potes conficere iniectiones, quas per metranchytum iniicies.

Ex lithargyro, oleo rosaceo & aceto confice vnguentum, pro cancro vlcerato.

INTRINSECVS PER metranchytum adhibenda.

Aegineta Interius verò mitigat locos oleum: Vbi autem exulcerati reddun- tur, lac quoque muliebre infusum, tepidúsque plantaginis cremor. Si

ſanguine conſpergantur, ſuccus ſeminalis herbæ cũ pauco thure, com mulcet. Omnium verò efficaciſſimè operatur, & aduerſus etiam ſedis affectiones illud, quod Accipit ſpumæ argenti italice lotæ.℥.6. thuris maſculi hyſſopi, adipis porcelli nouitii, butyri recentis, ceræ thyrranicæ, ſin gulorum.℥.2.roſacei.℥.4.ſpumam ar genti contritã, in cremore ſereos liquefactis reliquis iniice

Vt non vlceretur cancer, & ſi vlceratus fuerit, ne vicinas depaſcatur partes. ℞ ſucci ſolani purioris limpidioriſque, aut ipſius liquoris ſtillatitii.℥.6.tuthiæ præparatæ, plumbi vſti, an.ʒ.1. caphuræ. ℈.1. moueãtur cum piſtello in mortario diutiſſimè, & iniiciatur in locellos.

Ad vlceratum cancrum exper-

tiſſimū. ℞.Herbæ roberti,ſtommi,
ſcabioſæ, capuifolii, anethi oletu-
li humani, æquas partes, vrantur,
quorum cineris.ʒ3.excipiantur.℥.6.
liquoris ſtillatitii ſolani, & ducan-
tur piſtello in mortario & iniician-
tur,

Rhagades,

CONDILOMATA & hæmorrhoides vuluæ.

Circa fæminarum naturalium ostiũ, rimæ (quas græci ῥαγάδας vocant) proueniunt, aut scissuræ.

Condylomata, tubercula sunt ex inflammatione nascentia. Vel, sunt rimæ inueteratæ in callum transeuntes. Gal. lib. definiti. Aegineta

Hæmorrhois est eneruatio vasorum quæ sedem ambiunt, aut protegunt. Gal. lib. definit.

CAVSAE.

Rhagades quandoque ex labo- Aegineta

rioſo partu & violento proueniunt.

NOTAE

Aegineta

Rhagades primùm quidem recentibus etiam dum ex puerperio doloribus deliteſcentes fallunt, poſtea verò paulatim ſenſu precipiuntur, nonnunquã manu etiam admota deprehenduntur, interdum verò & in congreſſu venereo, dum ex attrito polluuntur cruore, arguuntur. Præterea & ſinus indicantur ſtillicidio, rupturæ namque in corona oſtii ſpeculantur. Hemorrhoides

Aegineta

præterea in mulierum naturalium oſtio ſiue ceruice exurgunt: quæ quidem partibus dioptriſmo tentatis, ex eo deprehenduntur, quia in paroxyſmis quidem ſanguinolentum, ſubrubrum, dolorificum quiddam eximiè apparet. In relaxationibus

verò ſtuxus dolore vacans ſubliuidus & ſtranguloſus.

PESSI ET EPITHEmata.

In rhagadis ſanò chirurgia, & erodendi mordēdique virtute prædita medicamina abhorrēda: mitioribus verò & ſimplicibus epithematis atque peſſis vtendū, ſeraccōmodatum porrò habetur eiſdem ſciſſionibus tetrapharmacū diſſolutum, quòd ſi calloſſis labris fuerint rimæ, compoſitione ex charta, cū roſaceo vtēdum. Quum autem vehementiam eius laborans non tollerat, irim illyricam reſina terebinthina excipiens imponito. Vlcuſculis verò pereuntibus euaneſcentibúſque, magno cum emolumento adhibetur medicamentum è cadmia, aut eorum Aegineta

aliquid, quod ad ſedis affectus pla-
candos & perſanandos eſt compo-
ſitum, & ob id hedicum appellatum
cuiuſmodi eſt ea, quæ ex ſpuma ar-
genti contexitur confectio.

Aegineta Poſtquam autem eiuſmodi diui-
ſiones inueteratæ in callum (quem
condylomata dicunt) tranſeunt, con
ſimilibus atque eiuſdem planè facul
tatis medicaminibus vti expedit.
Callus emollientibus quidem diſ-
cutiendus, & in cicatricem redigen
da ſunt condylomata.

Aegeneta Hemorrhoidibus quibus igitur
opus eſt, ſiquidem fieri poteſt, in re-
miſſione exectione vtitor, Mydio
apprehendens: ſin verò minus, cum
medicamentis ipſas conſtringito:
nunc quidem aridis malicoriis, ad-
iecta galla, aut quopiam eiuſmodi
applicatis: nunc verò his que in ſan

guinis vteri profluuio posita sunt adhibitis, quæque diarrhis, & sangui nis fluxum patientibus congruunt deprehensis continua vuluæ ex interuallis cruentatione: neque id quidem in menstrui expurgationis tẽpore solum, sed aliâs etiam iugiter.

MVLIEBRIVM CLAVsura locorum, φιμουφιμον.

Fit angusta quædam interdum circa muliebrium locorum os præclusio, quam appellant. Aegineta

CAVSAE.

Id fit aut propter exulcerationem quæ præcessit, aut duratam inflammationem. Aegineta

INSESSVS, ET CAtaplasmata.

Medendum igitur est encathis- Aegineta

matis mollificãtibus, quæ constituuntur ex hydræleo & fœnigræci elixatione. Cataplasmata consimiliter sunt applicanda.

PESSI.

Aegineta Pessi item qui emolliendi vim habent adhibendi. Discutit præterea eiusmodi nexum etiam pessulus ex hyssopo, mintro, resináque terebinthina contextus, si nihil aliud quàm clausura ostii vuluæ coarctetur.

SVFFITVS

Aegineta Quòd si inueterauerit id malum, suffimẽtis vaporibúsque aromatum vtendum.

FOTVS ET LOTIONES.

Aegineta Conniuentes porrò & clausas mulierum vuluas aperire conuenit, fragrãtibus lauando & fouendo cõ-

fectionibus ex malua & ſemine lini, fœnigræci, & oleo, interdum etiã melle. Vehementioribus item artemiſia, videlicet, monyza & nepita, & pulegio, & anthemide (quam chamomilam vulgò vocant) ad hæc reſina quoque terebinthina, nitro, cucumere ſylueſtri, Elaterio, caſſia, horopiſſa.

HIATVS OSTII vteri.

Quibus oſtium vteri hiat, his diæta quidem, & fotus, & medicamenta aridiora, & conſtringentia, cytini malorum punicorum, & rotundus iuncus odoratus, & rubi radices, & myrtha, & breuiter quæcumque in humidiore vulua expediunt, accommodatiſſima cenſentur. Ad vuluã adſtringendam. ℞. rad. ſymphiti,

aluminis, balaust, myrrhæ, liba, ma
stiches, colophoniæ, glebæ armenia
cæ galbulorum cypressi, cornu cer-
ui. vsti. an. quantum volueris, in pol
linem tenuissimum friato, potui de-
tur ex vino adstringente. ℥. 2. ex re-
liquo decocto astringente misto ca-
lide foueatur locelli. Vel, ex di-
ctorum decocto fiat epithema.
Vel si mauis lana aut coto excipere
confice pessos, qui ad cubile indan
tur. Foueantur etiam locelli de-
cocto ex vino & aceto mastiches, la-
chrimi arabici, pilularum cypressi,
gallarum, aluminis saccharini. an. ℥.
1. Vel confice pessos aut suffitus.
&c ·Aluminis myrrhæ, agallochi, pi
lorum leporis tenuissime incinso-
rum, rutæ, baccarum lauri, doronici,
pilularum cypressa. an. ℥. ß. styracis.
℥. 2. ambaris. ℥. 1. moschi. ℈. ß. friato, &

oleo myrtino excipe in pesos vel frangito & cum infundibulo vterus suffiatur.

CONTORTIONES peruersionesque vuluarum.

Fometationibus, quas pyrias dicunt dirigito & corrigito, & quæ vim habent emolliendi cathetis.

STERILITAS.

Causæ.

Causa sterilitatis duplex, vna à viro, altera, à fœmina prodit. Ab hac, vel propter humiditatem nimiam, aut pinguedinem vuluæ: A mari autem quando ipse est spado factus & testiculis caret, vel alio quouis pacto ægritudine detentus. Gal. lib. defi.

Quæcunque frigidos & spissos Hippe. 5 aph. 63.

vteros habent non concipiunt. Et quæcumque præhumidos vteros habent, non concipiunt: extinguitur enim in eis genitura. Et quæcumque ſiccos magis & adurentes: nam ex defectu alimenti corrumpitur ſemen. Quecumque verò ex vtriſque mediam habent temperaturam, hæ fæcundæ ſunt.

Bene temperati vteri ad conceptionē ſunt idonei, malè autem temperati, ſi parū à bonitate recedunt, difficulter concipiunt: Si verò nimium, mulieres ſteriles fiunt, ita quòd ſimul datur intelligi vnde viri ſint ſteriles, ſed hoc multos latet. Qui verò ea quæ dicta ſunt diligentiùs conſiderat, primū quidem ſciet quā ob cauſam, & quidam viri omnino ſteriles ſunt. Secūdo loco poſt hoc de viris quidem, ac mulieribus

bonam habentibus temperaturam, quòd ſemper generabunt, etiam ſi cum malam habentibus coëant. De habentibus autem malam temperaturam, quòd cum ſolis his qui contrariam babent coëuntes, gignent. Priùs autem dicetur de mulieribus ſterilibus, quarum vterus ſtatim ab initio eſt malè temperatus, exuperante ſcilicet vel vna duarum qualitatum, vel duabus, queēadmodum in cōmentariis de temperaturis determinauimus. Vbi igitur frigiditas immodica exuberat, adeò quòd vterus ſpiſſior efficiatur, anguſta quidem ſunt ſupramodū ora vaſorum quæ ad ipſum pertingunt, mulieres verò ſteriles, quum ſecūdæ non poſſint adnaſci ad ora vaſorum, neque ſi hoc fiat aliquando poſſit bene nutriri conceptus: vel enim nullo mo-

do fiunt hiſce mulieribus purgatio-nes, vel omnino paucæ, & hæ ipſæ vitioſæ, ſolo temuiore atq; aquoſio re ſanguine perlabente. Sed & hæc quoque ora facile obſtruuntur, & propter natiuam anguſtiam, & quoniam magna ex parte hæ mulieres humorem aggregant pituitoſum, ſiquidē & corpus totum vt plurimū eſt vteris ſimile. Contingit & maris ſemen in talibus vteris refrigerari, niſi ſit natura calidiſſimum. De prima itaque frigida tēperatura Hippocrates fecit mentionem, inquiēs. Quæcumque frigidos & ſpiſſos vteros habent, Non per iouem volens ſimul coniungere in ipſis cum frigiditate denſitatem, veluti ſi ſuccitatem aut humiditatem addidiſſet. Harum enim neutra ſemper conſequitur frigiditatem, & præterea ipſi,

modo vna, modo altera adiungitur. Denſitas verò ex neceſſitate valde frigidos vteros comitatur, ob quam cauſa poſſunt cõcipere, vt diximus, quare ita ſermonem totum huius aphoriſmi audiemus. Quæcũque frigidos vteros habent non concipiẽt, propter ſubſtãtiæ ipſorum ſpiſſitudinem: Cur verò ſpiſſitudo aduerſetur conceptioni, dicere prætermiſit, vt nobis potentibus intelligere, Et quæcumque vteros nimis humidos habent non concipient: extinguitur enim genitura, quemadmodum in terra paluſtri cerealia ſemina: Et quæcumque ſiccos ſiue adurantes habent vteros, propter defectum alimenti non concipient: nam in ſiccis vteris tale quid accidit, quale vbi aut harenæ, aut argilloſæ terræ, aut petroſæ mandantur ſemi-

na. In habentibus autem immodicã caliditatem, quale vbi valde calidæ terræ semina committũtur], quemadmodum in æstibus sub cane contingit, sic quidem quatuor qualitatum Hippocrates meminit singularum seorsum facultatem exponens, vt si quando inuicem misceantur manifesta sit earum commistio. Post hæc autem inquit: Quæcumque verò ex vtrisque modicè temperatæ sunt, fœcunditatem habent, ex vtrisque autẽ non qualitatibus scilicet (sunt enim quatuor) sed quæ sunt secũdum ipsas oppositionibus. Vna quidem est bona temperatura mistis modicè inuicem calido ac frigido, Altera verò humido ac sicco: & fieri potest, vt sit aliquis vterus secundum vnam quidem oppositionem bene temperatus, secundum

alteram malè. Sed ne mulier concipiat, poteſt altera efficere temperatura. Mulierem verò eſſe fœcundam ſine ambabus bonis temperaturis eſt impoſſibile. Hippocrates quidem, ſicuti totum ſermonem anteriorem de muliebribus ſcripſit, ſic & nuper dictum de his quas habẽt vteri temperaturis, non tamen etiam addidit de viris ſermonem, vel quia promptum nobis ſit ex his quæ dicta ſunt, eaſdem intemperaturas ad ſemen transferre, vel quia diſtulit ad ſequentia, ſed poſtea oblitus eſt. Licet nobis ad viros tranſcendentibus dicere, quòd propter temperaturæ frigiditatem non bene ſemen cõcoquitur, atque, ideo ſi mediocris quidem ſit intẽperatura, in ipſo indiget vtero calido ſufficiẽter. Si verò immodica ſit, eſt om-

nino sterile, vel propter humiditatem, rursus neque concoquitur, & hoc etiam indiget si modica sit intemperatura, vtero calidiori, ac sicciori: si verò immodica sterile est, eodem modo & propter excedentem calorem semen fit tosto simile. Ob siccitatem verò vbi primum excidit neque extendi potest, quod maximè fit necessarium si mulier debeat concipere. Ostensum est enim in sermone de semine quòd nisi per vteri capacitatem parte plurima semen extendatur, mulierem non concipere

Leonarthus. Fuchs.

Sterilitas aut viri, aut mulieris ratione accidit. A viro est, quum semen eius vel feruidum & veluti torrefactum, vel frigidum, tenue, aquosum, languidum, quale decrepitorum est, vel crassius quàm oportet,

emittitur: vel quòd viri ſemiſpadones ſint, penémque breuiſſimum habeant, vt in vuluæ receſſum ſemen iaculari nequeant. Quod etiam interdum nimia obæſitate contingit, obæſi enim tam ventricoſi euadunt, vt ſemen ad profundiores vteri partes iaculari non poſſint. Mulier verò ſua ipſius ratione non concipit, quòd vterum habeat vel calidũ & igneum, vel frigidum & humidum, vel ſquallentem & aridum. Hippoc. quæcumque frig. &c. Cæterum craſſæ admodũ & obæſæ haud concipiunt. Hipp. Quæcumque præter naturam non concipiunt vtero, iis omentum os vteri comprimit, & priuſquã extenuentur non concipiunt. Graciles denique & macilẽtæ non concipiunt, aut ſi cõcipiunt, abortiunt, eodem Hipp. teſte. Quæ- 5. Aph. 46.

cumque præter naturam tenues exi-
5. Aph, 44. stentes vtero gerunt, abortiunt priusquã crassescant. Quædam etiam non cõcipiũt, eo quòd vterus earũ debilis est, vel angustus, vel breuis, aut quòd vasa eius obstructa clausáque sint, aut cicatricis superuentu excœcata, aut que vteri ceruix in obliquũ ducatur, aut quòd os eius vel nimis angustũ vel nimis amplũ sit.

Causæ internæ sterilitatis fiunt, aut testium vitio, aut colis, aut alicuius membri organici, vt oris ventriculi, renum iocinoris. &c. Testium vitio fit, quum peculiari eorum calore semen vritur, vel ita in testibus concretũ est, quòd ineptum prorsus generationi redditur. Testium item abscessus, vel simile quippiam sterilitatem gignit, vlcus etiam factum in calculi renum aut vesicæ extra-

ctione, colis item longitudo, aut breuitas, foraminis obliquitas, penis mollities, conuulsióve aut vlcus. &c. Venarum post aures incisio, Aetas etiam sterilitatis est causa: nam (authore Aristotele lib. 4. de partibus animalium) viri post. 7. annos nullum genitale semen generationi aptum emittunt. Mulieres post quinquagesimum annum steriles omnino sunt, quanquam & viris & mulieribus (vt vidimus) aliquando contrarium accidat. Hermaphroditæ non vtero gerentes efficiuntur.

Causæ externæ viris mulieribúsque communes sunt. Aër plusquam par sit aut calidus aut frigidus, exercitium, quies, somnus, vigilia, animi accidentia, mœror, gaudium, coitus superstuus, innanitio, repletio, aquæ frigidæ potus non consuetus, frigi-

dorum aut calidorum vſus nimius, ebrietas.

Quædam peculiari temperatura ſterilitatem cauſant, aut geſtata, aut ore ſumpta, verbi cauſa, Caphura, ſquama ferri, vermes noctu lucentes. Teſtium item illinitiones ex validè refrigerantibus, vti hyoſcyamo, opio. &c. Alicuius etiam anus aut præſtigiatricis ſorte. Amore coniugum vehementiſſimo ſæpenumero impeditur conceptio.

NOTAE.

Signa quibus diuerſitas cauſarũ diſcernitur, hæc ſunt.

Fuchſ, Calidius ſiquidem tẽperamentum viri facilè deprehẽditur ex pilorum copia, potiſſimum verò nigrorũ in partibus genitalibus, & omnibus quæ circũſtãt, ſuprà quidem vſque

ad media fœmora. Petulca etiam est hæc temperatura, & ad libidinē prona: statin verò satiatur. Vteri caliditas ex reliqui corporis caliditate cognoscitur, quódque pauca menstrua, & cum dolore deferuntur, vt genitalia interdum mulieris exulcerentur, sed & quæ educuntur, nigriora sunt. Hanc etiam temperaturam insignis salacitas, & totius corporis siccitas sequitur. Tactu calor deprehēditur, & in seminis emissione, calidū sentit mulier. Testium temperatura calida coitum summè desiderat, futuere incipit ab adolescētia, vel saltem venere stimulatur.

Fuchsius
Fx Aegi.

Frigidius tēperamētū mōstrāt partes circūpositæ testibus glabræ. Neque etiam hoc temperamēto prædicti ad libidinem proni sunt. Viri fri-

Arab. giditatem arguunt, ſemen genitale frigidum ſentitur, tardéque exit pau ca cum voluptate, nulla futuitionis appetentia, in mulierum cætu rubore ſuffūditur, arteriæ motus tardus, lotium colore remiſſum, coles vix tumet aut erigitur.

Aegiñeta Frigidiores igitur vteros propriè arguit menſium retentio, victus ratio gelidioris potentiæ, & craſſi ſucci, quoniam ſtuporem inducit cum circa ſumen ſeu pectinem, tū lumbos, tum etiam crura. At quædam ſunt ad ſummum perfrigeratæ, neque in venerem admodum procliues feruntur, neque appetunt.

Fuchſ. Humiditatis verò vitio fœcunditatē fruſtrari indicat, ſi in coitu humore admodū perfundātur, & ſi iis fuerint tenuia copioſaque menſtrua,

Arab.

pili molles, venus ſopita, quæ ſi con ceperint in incremento fætus abor-ſum patiuntur.

Siccitas vteri cõtrariis planè depre henditur notis, paucus etenim mẽ-ſium fluxus, os ſiccum, labra ſciſſa, coitum appetunt vti ſicca terra ro-rẽ, facilè iraſcitur, corpore tenuis eſt in actu venereo ferè nihil ſeminis emittit.

Fœminis ſatiſfacere non poſ-ſunt viri, qui natura timidi actus exercẽt muliebres, vocéque fœmi-nas referunt, pudenda pilis nudata ſunt, barba exiles pauciſſimóſque alit pilos, huiuſmodi quum gelidam teſtium habeant temperaturam nũ-quam generationi inſeruient. Is etiã ſterilis cenſendus eſt qui futuit cum pluribus mulieribus aut puellis,

nullus tamen ex eorum futuitione ortus eſt fœtus, Mulier item ſterilis dicenda eſt, cuius craſſa vox eſt, piliq́ue multi, & duri rigidiq́ue pubē obſepiunt, myſtacem mentúmque barba circũdat, quæ etiam plurimorum virorum amplexus experta eſt, nec vtero geſſit.

Locellorum vitio ſobole priuatur, ſi callus, aut carnis excreſcētia, aut tuberculum, aut acrochordon, aut pinguitudo nimia, aut reſolutio, aut cõuulſio, aut vlcus, aut aliquid id genus vtero inſideat.

Quibus os vteri hiat, aut clauditur plus quàm par ſit, aut meatus ſeminarii in obliquum tendunt (nam talia viſu tactúve deprehendes) ſteriles aut difficulter gignentes efficiũtu. Suppreſſione menſiũ ſi id mali acciderit, mulieris querimoniā noſ

ces. Si sortilegio contigerit, cacodæmonũ famulis has remitte, vel quod sanctius iustiúsque est christum inuoca ac precare nodum hunc vt soluat. Plato inquit hoc esse maximũ opus obstetricum scire coniungere inuicẽ corpora apta ad cõceptionẽ, & simul posse discernere, qui viri sint infœcũdi, & quæ mulieres steriles, immodicæ nã intẽperaturæ horũ sunt causæ. Modicæ verò si sunt, & cõtrariis cõiũgũtur, tũc cõcipiẽt mulieres: si verò similibus, non concipient. Neque enim fieri potest, vt frigidum semen in vtero frigidiore sit fertile, neque succum in ficciore, & aliorum vtrũque eodem modo, sed indiget semẽ quidem frigidius, vtero tanto calidiore, quanto deficit ab optima tẽperatura, & humidius ficciore, & in aliis eodẽ modo. Co-

Gal. in glossema te. 5. aph. 62.

Pronuba barũ officium.

gnitio autem omnium immodicarũ vteri intemperaturarum eſt, quã paulò ãtea dixit Hippocrates in ſuffitu, qui per aromata fit, frigiditas enim ſpiſſitudinis ratione nõ permittit vſque ad os & nares ferri aromatum exhalationem: eodem modo & ſiccitas. Humiditas verò ſicuti ab ipſo dicta eſt extinguere geniturã, ſic & aromatũ qualitatẽ: reliqua eſt vehemens caliditas, ſiquidẽ ea ratione quod vincit aromatum facultatem, alterat atque corrumpit, ac propterea nõ permittit ipſa ſeruãtia ſui naturam ſyncerã circa os & nares referri. De hiſce autem naturis ex ſuffitu aromatũ ſufficiẽs cognitio præſtabitur ſi verò non poteſt hæc ſufficiẽter haberi, ex aliis indiciis nobis erit talis natura inueſtigãda, hoc ipſũ cognoſcẽtibus, quòd rara admo-

dum est huiuscemodi temperatura in mulieribus. Siquidem fœmina est mare frigidior, vnde ob hoc ea quam facit Hippocrates ex aromatũ suffitu dignotio in sterilibus mulieribus vtilissima est, vel quia omnis immodica intemperatura isti subiicitur, vel quia rarissimè vna ipsam subterfugit in mulieribus illis quæ tenues apparẽt, & nigræ & hirtæ, ita quod ex his signis percipitur earum immodica intemperatura sine suffitu aromatum.

PRAEDICTIONES.

Neque crassi pinguésque progignendis pueris satis sunt idonei, tũ quòd inepti sunt pudendis, tũ quod eiusmodi pauculũ genitalis seminis emittunt. Neque sanè admodũ macilenti supráque modum extenuati, procreãdis liberis prouinciæ suffi-

ciũt. Quæcumque præter naturam
5.aph.46 crassæ non concipiunt vtero, his omentũ os vteri comprimit, & prius quàm extenuentur, non concipiũt.
5.aph.59 Si mulier non cõcipit, scire autem velis, an conceptura sit, pannis circum tectam desubter suffias, & si odor videatur per corpus ire ad nares & os, scito quòd ipsa nõ ex se ipsa sterilis est. Verbũ, suffias, materiã
Galle. in gloss. indicat quæ naturam habet, vt suffiri possit, thus videlicet & myrrham, & quæcumque alia talia que calidã habent temperaturã, & sunt satis odorata. Quæcũque frigidos & spis-
5.aph.62 sos vteros habent non concipiunt, & quæcumque præhumidos vteros habent, non concipiũt, extinguitur enim in eis genitura. Et quæcũque siccos & magis adurentes, nã ex defectu alimẽti corrũpitur semẽ. Quæ

cũque verò ex vtriſque mediocrem habent tẽperaturã, hæ fœcũde ſunt.

Similiter autẽ & in maribus. Aut 5.aph,63
enim propter corporis raritatẽ ſpiritus extrà fertur, vt ſemen nõ trãſmittatur ad os, vel propter ſpiſſitudinẽ humor nõ exit foras, vel propter frigiditatem nõ cõcaleſcit, ita vt ad hunc colligatur locũ, vel propter caliditatem hoc idem accidit. Galenus in cõmẽtario dãnat hũc aphoriſmũ, aſſeritque nõ eſſe Hip. Qui bus ſecundũ aures ſecantur venæ, coëũt quidẽ ac emittũt: ſed paulum quid & minimè fæcũdũ. Semẽ generationi aptũ ſit albũ, ſplẽdidũ, globoſum, ſtorũ ſambuci modo odorũ, quod in aquã iniectũ, fundũ petat.

Arí. 3. lí: & 7. de partibus animaliũ & 7. de generatione animal.. Et Auic. 21. tertii.

Coti flocco in peſſũ excipe melle friamentũ ariſtolochiæ, & ad cubile immitte in locellis, ſi oris ſputũ dul

cescat fœcunda iudicatur, aliâs steri lis est. Mulieris lotio aspergatur malua viridis, aut lactuca: pari modo fiat ex viri lotio, & cuius, malua ari da fuerit, hũc vel hãc sterilẽ dicito. Vel, Vterque habeat vas furfure plenũ in quo nouẽ diebus ipsum fur fur vtriusque lotio diluatur, & in cu ius vase vermes affuerint, sterilem putato. Simile fit ex fabis aut hor-
Auic. deo. Mulier quæ vtero gerẽs sæpe fit, minus ægrotat quàm sterilis, cor pus tamen valen ius habet sterilis vtero gerente, nec ita citò senio cõ- ficitur, quanquam innumeris obno xia vt plurimum, sit morbis.

Si à mensium fluore madeant lo celli, semen iniectum tanquam per lubricum iter à locellis labitur.

VICTVS.

Sine itaque diſcrimine vtrique ſexui tam mari quàm fœminæ congruit, corpus vniuerſum in media & inculpata temperie conſeruare, & ſine omni exceſſu in ſymmetria laborum, ciborum, lauacrorum, atque reliquorum omnium. Hoc quippe maximum neutiquam deſpicere, vt præpinguem ſibi comparet habitudinem. Conferunt opis plurimum ita affectis cuncta quæ calefaciendi paululúmque inflandi vim obtinẽt. Aegineta

Vinum itaque calidæ naturæ cum modo, & ne quid nimis accipito. Et ex oleribus erucam & naſturtium ſylueſtre, quod Eryſimon græcè nominant, & herbam geminalem, & id genus alia. Ruta verò & nepita manibus pedibúſque quouis alio ſunt fugienda. Quum autem propter malos humores & cacochymiã

quandam impeditur conceptio, eosdem expurgare, aut vtili victus ratione temperare expedit, priuatim verò mulieribus cōpetit, vuluam magna industria consultóque aggredi, & absque vllo impedimento moliri euacuationem. Pro foribus igitur iã existente purgatione, nō tam esculentorum, quantacumque fieri potest mediocritate curato, & quippiã eorum, quæ ad purgationem stimulant ac prouocant steriles, sumere neutiquam detrectent: cuius farinæ sunt cum holera odorata, tum quæ acrimoniam præferunt, puta, scandix, batis, fœniculum, apium, smyrnium. Cæterum prauam vuluæ temperaturam emendato, & in viam, vt ita dicam, reducito.

Calidioribus mulierum locellis succurrito rebus mediocriter hume

ctantibus, & perfrigerantibus: cuius generis ſunt holera, lactucæ, maluæ, blitum, cucurbita ſatiua, cucumis & pepon, atripléxque portulaca, atque id genus eſculenta.

Si propter humiditatẽ muliebriũ locellorũ infœcũdæ partũ nõ cõcipiãt, victus ratio accommodata eſt aridior, pariter & labores frictionéſque infernarũ partiũ, ſimul & vomitiones, ariditáſque, & frugalitas cibi.

Hyſteram aridiorem curato hordeaceo nutricatu, vino præterea mediocri, neque admodum perueteri.

Si quis cum craſſioribus humoribus mordax humor infeſtet, amicũ præſidium eſt, victus rationem exquiſitiorẽ & cõmodiorem diſpicere.

Pituitoſos humores laboribus euacuare expedit.

Quando autem emendatio, men

ſibus commodè & ſuauiter progredientibus, perſpicua conſpicitur, tũ ceſſante purgatione in venerẽ congredi expedit.

Medendum flatui ac peditui vteri, primùm quidem prætenuem, neceſſitatíque vix ſufficientem præſcribendo dietam.

Coitus poſtremò qui fit à tergo, plurimum vtilitatis ad partus conceptionem conferre videtur.

Sterilitatem mulierum emendari hyenæ oculo cum glycyrhiza & anetho ſumpto in cibo, promiſſo in triduum conceptu.

Plinius lib. 28. c. 8.

Plinius lib. 28. c. 19.

Conceptus adiuuari vaccini lactis potu aiunt: Sterilitatem ob partus vexationem fieri, certum eſt.

Hanc emendari Olympias thebana affirmat felle taurino, & adipe ſerpentum, & ærugine, addito mel-

le, medicatis locis ante coitus.

POTVS.

Thelygoni potu fœminam concipi narrant, Arſenogonon ab ea ſemine oleæ, nec alio diſtat: huius potu mares generari perhibentur, ſi credimus. Sunt qui florem cratæogoni bibentes mulieres, intra quadrageſimum diem cõcipere tradãt.

Plinius lib. 28. c. 15. Plini. lib. 27. c. 8. Plini. lib. 20. c. 15.

Tradunt enim facilius concipere eas, quæ odorentur ammi, quod & cuminum Aethiopicum & regium dicitur, per coitum.

Aegineta

Si vterus frigidior, huius rei gratia potare expedit caſtorium & fragrantia ſemina, & cyminum, & aniſum & pulegii comam, & viniperorum baccas ſeu fructum, vnicuique interim pipere commiſto.

Oportet præterea in pharmaco,

ſi humor mordax cum pituita infe-ſtet, epithymum, euphorbium, piperis ſemen, dauci ſemen & petroſelini, omnia inquam contrita & macerata pond. 2. drachmarum potui dare. Hoc per ventrem etiam pulcherrimè deducit, vuluámque calefacit, quemadmodum ſæpe iam numero menſes diſſoluit & rupit his quæ nõ erant purgatæ.

Vbi flatus ac peditus in vtero mulieris contenta, conceptioni obſtaculo ſunt, conducunt cyminum, anethum, & apii ſemen, rutǽque & aniſi, & eſculenta multa potui exhibita.

SI PITVITA ſterilitatis parens eſt, ℞. Rubiæ paſſiuæ. ℥. 2. rad. ruſci, aſparagi, graminis, cyperi. an. ℥. 1. artemiſiæ, ſabinæ, apiaſtri, mentæ, callitrichi, adi-

anti, ſcolopendrii, ſampſuchi, origani, calamenti, rad.fu.an.m.ß. ſeminis ſeſeleos.ʒ.6.aniſi, carei fœniculi, ãmeos, ſpicæ nardi.an.ʒ.2.xylobalſami, carpobalſami.an.ʒ 1.glycyrhizæ, vuarum paſſarum.an.℥.1.florum roſmarini, & ſtæchad.arab.an.℥.ß.ramenti eboris, calami odorati, ſantal.rub.an.ʒ.ß.terantur parum & coquantur, ex decocto confice ſerapiũ cum ſacchari candidi lib.3. & aceti. ℥.3.quod odorũ reddatur cinnamomo probo, & caſia, moſchique granis.4. Sume dicti ſerapii ſeſquiunciam, decocti cicerum arietinorum, aut liquoris ſtillatitii artemiſiæ, bipinnellæ, & florum ſambuci.an.℥.1. miſceto, exhibeto quotidie à cubili ieiunæ quoad pituita attenuata ſit.

Serapia officinis communia ſunt, hyemis præſertim tẽpore, Oxyme-

li ſcilliticum & diureticum, Serapia ex abſinthio, S. ex radicibus acetoſum, S. ex artemiſia.

℞ Oxymellitis ſcillitici, ſerapii ex radicibus acetoſi, ſerapii ex artemiſia.an.℥.1.ß.decocti bipinnellæ, radicis fœniculi & artemiſiæ.℥.3. ĩmiſce ſunto.3.portiones à cubili potui dãdæ, quælibet portio eſto.℥.4.ß.

SI BILIS FLAVA.

℞. Serapii acetoſi ſimplicis, aut oxy ſacchari ſimplicis.℥.2. ſerapii ex lactuca ſylueſtri (quam endiuiam vocant) ℥.1. decocti vtriuſque cichorii, lupi ſalutarii, & bugloſſi ſatini.an.℥.2.miſce, bina eſto portio.

Serapia quibus profligatur bilis, potui dato: verbi cauſa, zulapiũ roſaceum, violaceúmve, Serapium acetoſum ſimplex, Oxyſaccharum ſimplex. Serapium ex lactuca ſylueſtri.

℞. Florum vtriusque buglossi, rosarum rub. an. m. ß. violarum, lactucarum, foliorũ papaueris candidi, vtriusque intybi. an. m. 1. seminum lactucæ satiuæ & syluestris. an. ʒ. ß. 4. seminum communium refrigerantiũ maiorum. an. ʒ. ß fiat decoctio, quæ colo traiecta, vt palato arrideat dulcis efficiatur sacchari lib. 2. aceti albi. ʒ. 4. vini granat. lib. 1. ß. cum citrinis santalis aromatizando, sicque confice serapium, quo vtere cum decocto bilem profligante.

SI ATRABILIS CONceptionem impediat.

℞. Serapii ex radicibus acetosi. ʒ. 2 serapii ex fumaria. ʒ. 1. decocti buglossi vtriusque asplenii & artemisiæ. an. ʒ 2. bina esto portio, quibus addere poteris nonnihil cinnamomi.

Vel, vt volũt arabes. ℞. Liquoris ſtillatitii bugloſſi vtriuſque, bipinnellæ, fumariæ, ſcolopendrii, & artemiſiæ. an. ℥. 3. ſacchari albi. ℥. 4. aceti. ℥. 1. addito cinnamomo confice zulapiũ pro bina portione. Vel,

℞. Calamenti, origani, ſtœchadis, eupatorii, florum vtriuſque bugloſſi, querculæ, artemiſiæ. an. m. ß. ſcolopendrii. m. 1. Corticum geneſtæ & fraxini mediani. an. m. ß. vuarum paſſarũ. ℥. 1. fiat deco. in fine decoctionis adde epithymi. ℥. 1. & cũ ſacchari lib. 1. & mellis lib. ß. & aceti paſſulati. ℥. 2. confice ſerapium cinnamomo conditum, cuius quælibet portio eſto ſeſquiũcia cum decocto eorum quæ bilem arcent atram.

POTIONES PVRgantes.

SI PITVITA, Medullæ caſiæ fiſtu laris.℥.1.quæ ſecerniculo traiecta ſit decocto chamædryos, caſſuthæ, hyſſopi, ſtæchadis, artemiſiæ, aniſi, glycyrhizæ, & vuarum paſſarum, cui addātur diaphœnicon.ʒ.3.ſerapii ex radicibus ſine aceto.℥.1.fiat potio, addere prædictis potes eclegmatis indi.ʒ.1.Agarici electi.ʒ.2.zingiberis.℈ 1.ſalis gemmæ, grana ſex, macera agaricum, zingiber & ſalem in ſero caprillo addita vncia vna mellis roſacei horis duodecim, deinde fortis fiat expreſſio, cui adde caſiam fiſtularem & eclegma.

SI BILIS FLAVA.

℞. Medullæ caſſiæ fiſtularis, ſeu mannæ.℥.1.excipiatur decocto adiāti, Florum bugloſæ. Viol.prunorum & thamarindorum, adde eclegma-

tis ex rosarum succo, vel confectio-
nis ex rore syriaco.℥.2.ß.syrupi, viol.
℥.ß.cõfice potionem. Loco eclegma-
tis ros. potes addere rhabarbari im-
mersi in sero caprillo cum vini albi
momẽto.ʒ.2. spicæ nardi grana sex,
immersio esto sex horarum.

AB ATRABILE.

℞. Adianti, florum vtriusque bu-
glossi & viol. chamedryos, scolopẽ-
drii.an.m.ß.vuarũ passarum.℥.ß. co-
quantur in fine decoctionis, adde e-
pithymi.℥.ß.colamento solue medul
læ cassiæ fistularis aut mãnæ.℥.ß.cõ-
fectionis hamech.ʒ.2.serapii viola-
cei.℥.1.

CATAPOTIA.

SI PITVITA.

Aegineta Si crassus humor mordáxque sobo-
lem arceat, familiare atque amicum

præſidium eſt, maximè ex aloë contexta picra.

Si viribus valeat mulier. ℞. globulorum fœtidorum ʒ.1. ſcammonii grana.2. excipe in globulos qui erui magnitudinem æquant ſerapiis pituitam deſtruentibus. Vel ℞. Hieræpicræ. Gal. ʒ.1.ß benedictæ.ʒ.2 ſcammonii, interioris farcti colocynthidis. an.℈.ß. digere in globulos excipiendo ſerapiis pituitam attenuantibus, detur incœnatæ ad cubile.

SI BILIS FLAVA.

Catapotia aggregatiua, Globuli ex rhabarbaro.

SI BILIS ATRA.

Pilulæ ex lapide cyaneo, quem lazulum vocant.

CATHARCTICVS BVcellatus, & eclegmata aluum

ſubducentia.

Si pituita, diaphœnicon, Eclegma indicum, Eclegma diacnici hoc eſt cartami, Hieralogodion, Hiera rufini. ℞. diaphœnicon, vel eclegmatis indici.℥.ß.ſacchari electi quãtum ſit ſatis, confice bucellatũ quod auri bracteis tegatur. ℞. Roſarum, cinnamomi. zingiberis.an.ʒ.1.ſantalorum alborũ & rub.an.ʒ.ß. hermodactylorum.ʒ.1.ß.ſcammonii,rad.tripolii elect.an.ʒ.2.maſtiches.℈.1 ſacchari candidi, lib.ß.liquetur ſaccharum artemiſiæ limpidiore ſucco, & bucellatos purgantes.℥.ß. ponderantes confice, exhibeto aliquando vnũ à cubili. Ex dictis pharmacis friatis nonnihil cum cicerum arietinorum decocto, aut vino calido potui dare potes. Delphinii friati, quod puluerem ſenæ uocãt.ʒ.2.ß.cum vi-

no, aut cicerum decocto dato.

SI BILIS FLAVA.

℞.eclegmatis ex rosſ. ſucco, aut cõfe-ctionis de mãna.ʒ.3.ß.ſacchari quã-tum ſit ſatis, bucellatum confice ca-tharticum auro bracteato velatum.

Si vitellina bilis, confectio ex palmulis, quam διαφοινικῶν vo-cant, Eclegma indicum.

Si atra bilis, ℞. confectionis ha-mech.ʒ.3.ß.ſacch.q.ſ.confice bucel-lam purgantem.

VENAE SECTIO.

Si ſanguis redundans ſterilitatem inducat, ex duabus ſaphenis ad pe-dis maleolos multus detrahendus eſt ſanguis, at ſi bilis flaua paucus: nam bilis flauæ frenũ ſanguis eſt.

BALNEA, INSESSVS & fotus.

Aegineta Expedit perfrigeratis cum alia quædam faciendo, tum pyriis omnibus, tum iis quæ è vaporibus fiũt calefactionibus reuocare calorem. Ipsarum verò vuluarum fotus, partim quidem vapores sedentibus in sede constituunt, partim verò calida aqua alluendo fiunt, in qua elixa sunt saluia, artemisia, ruta, cyperum, pulegium, acorum, & quæ bonum emittunt odoris fluxum semina.

Aegineta SI PROPTER HVMIditatem muliebrium locellorũ, ex re vsúque haud mediocriter sanè fuerit, ipsam quoque vuluam medicaminibus acerbis tueri, è quorũ numero habetur lentisci elixatio, & myrtorum & rosarum, & rhu, præterea mali punici floris, & rubi tenellorum, atque gallæ. Histerã con-

trà aridiorem, lauacris curato. Si ex craſſiori humore mordacique poſt purgationẽ ex picra, ſerò lactis vuluam eluere amicum præſidium eſt.

Si pituita. Purgata pituita ſi præſtet viribus mulier, lauacris naturalibus lauetur, à cuius egreſſu mithridatidis confectionis.ʒ.1.potui detur, talibus balneis lauetur diebus decẽ aut quindecim. Balneorum naturalium loco, tale lauacrum confice, quod ℞. Artemiſiæ, betonicæ, chamædryos, chamæpithyos, chelidonii, callitrichi, foliorum lauri, maluæ, maioranæ, apiaſtri, origani, ocyni, pulegii, roriſmarini, zingiberis, ſabinæ, vtriuſque ſtæchadis, vitis albæ, hyperici, hyſſopi, chamæmeli, ſertulæ campanæ. an.m.2.carei, cymini, ſileris montani, aniſi, ſeminis anethi.an.℥.3.ſemi-

nis lini, fœnigræci.an.℥.2.rad. symphysti,rad.valerianæ, rad. petroselini.an.lib.1. ex his confractis fiat decoctio,& ex pharmacis decoctis sacculus impleatur, cui in balneo mulier insideat, lauetur mulier bis in die à cubili scilicet & ad cubile,diebus decem saltem, renouando pharmaca & decoctionem.

SI BILIS FLAVA.

℞. Maluæ vtriusque cum radicibus.an.m.3.foliorum violarum,salicis, vitis vuas albas portantis,rosarum, nymphææ. an. m.2. foliorum malorum cotoneorum.m.3. foliorũ vlmi.m.1.fœnigræci. lib.1. coquenda curato: decocto tepido insideat mulier ieiuna, & ad cubile,discooperto solio cauendo sudorẽ. Ex decocti herbis sacculus repleatur, cui

insideat mulier. Ex dictis herbis euaporatorium constitui potest.

SI ATRA BILIS.

Chamæmeli, sertulæ campanæ, chamædryos, chamæpithyos, hyssopi, foliorum lauri lauendulæ. an. m. 2. artemisiæ. m. 4. althææ cum rad. m. ß. seminis lini, fœnigræci. an. lib. 1. rad. valerianæ. lib. 1. ß. conterantur, & in sacculum indantur, coquantur, decocto lauetur, & sacculo insideat mulier.

SI EX SOLA SICcitate.

Arietum plura capita in vase æneo quoadusque caro ab ossibus spō te separetur decoquenda curato, quibus decoctis adde, vt coquātur, foliorum vitis, salicis, violarum, chamæmeli, meliloti. an. m. 2. althææ

cum rad.m.ß.fœnigræci, ſeminis lini.an.lib.2. rad.valerianæ.lib.1.ß.In tali decocto ſæpiſſimè mulier balneetur.

ECLEGMATA.

Si pituita. A balneo mithridatidis.ʒ.1.ex vino detur. ℞. Tripheræ magnæ ſine opio, pliris cum moſco, diambaris, diaſatyrion.an.ʒ.ß.ramenti eboris, ſeminis mercurialis.an.℈.2.coaguli leporini & matricis eiuſdem.an.ʒ.ß.ſeſeleos.℈.ß.ſacchari albi.lib.ß.ſaccharum ſolue liquore ſtillatitio apiaſtri, quũque ſaccharum probè coctum fuerit, adde conſeruæ corticum mali citrii.℥.1. conſeruæ florum roriſmarini.℥.ß.& id in quadras digere pond.ʒ.2.ß.dato à balneo vnam.

SI BILIS FLAVA.

Purgato humore noxio hora ãte ci-

bi ſumptionem exhibeatur mulieri quadrarum ſequentium vna. ℞. Friamenti trium ſantalorum.ʒ.2 ramenti eboris, viſci querni, friamenti pudendi tauri, vuluæ leporis. an. ʒ.2.ſacchari candidiſſimi lib.ß.ſaccharum roſacea liquetur, & inde quadræ conficiantur pond.ʒ.3.

Vel, ℞. Conſeruæ roſarum.℥.1. conſeruæ florum nymphææ,& florũ vtriuſque bugloſſi.an.ʒ.3.diarhodon ex abbate, conf.triũſantalorum,cõfectionis manus chriſti cum perlis. an.ʒ.1.ß.fragmentorum lapillorum communium qui in pretio ab officinis habentur.℈.2. ſeminis mercurialis.ʒ.1.ß.ramẽti eboris, viſci querni, friamenti pudendorum tauri,matricis leporis.an.℈.2. confice confectionem, quam ſerapio adianti exceptam auro tege, dato cochlear

ante prandium & tantumdem ante cœnam, & etiam à balneo.

SI EX SANGVINE.

Poſtquam lota fuerit mulier in aqua in qua coriarii coria parant, quæ huic negotio accommodatiſſima eſt, ſumat quadram aut orbiculum eclegmatis, quod ℞.

Cinnamomi, ſeminis mercurial. roſarum rub. ramenti eboris, margaritarum. an. ʒ.1. corallii rub. fragmentorum lapillorum prætioſorum cõmuniũ. an. ℈.2. omniũ ſantalorũ. ʒ. ß. ſacchari. lib. ß. liquetur ſaccharum aqua in qua extinctum ſit aurũ aut chalybs. cum. ℥.1. conſeruæ roſ. conſice quadras aut orbiculos pond. ʒ.1. Vel ante cibum quemlibet ſumat eclegmatis ſequentis cochlear.

℞. Conſeruæ roſ. antiquæ. ℥.1. con-

ſeruæ florum vtriuſque bugloſſi.an. ℥.2.trium ſantalorum, diarhodon abbatis.an.℥.2. prædictorum puluerũ. ℥.3.pannos auri.12.miſceantur cum ſerapio viol.

SI ATRABILIS.

A balneo exhibeto mulieri melancholicæ orbiculum, aut quadram vnam eclegmatis ſequentis.

℞ Eclegmatis ex gemmis.℥.2.ſeminis mercurial.ramenti eboris.an. ℥.1.pudendi tauri, coaguli leporini & eiuſdem matricis.an.℈.2.ſacchari lib.ß. saccharum liquore ſtillatitio liquetur, adde conſeruæ bugloſſi.℥. 2.miſce.adde etiam cinnamomi friati.℥.1.digere in quadras aut orbiculos.

SI EX SOLA SICCItate.

A balneo quadram eclegmatis sequentis dato.

℞. Specierum diarhod.abbatis.ʒ.ij.seminis mercurial. rasuræ eboris.an.℈.ij.matricis leporis.ʒ.ij.seminis coti, tragacanthes, commi. an.ʒ.ß.sacchari in liquore stillatitio,buglossi soluti lib.ß.conseruæ florum vtriusque buglossi.an.ʒ.ij. digere arte & igne in quadras pond.ʒ.j.

PESSI.

SI PITVITA.

℞. Artemisiæ,sabinæ, maioranæ, dictanni, absinthii.an.ʒ.ß.anisi,ammeos, rutæ, corticis thuris.an.℈.j.interioris farcti colocinthidis.℈.ij.in tenuissimum pollinem redacta succo mercuriali aut chamædryos excipe, & in raro panno indatur noctúque in locellos immitte, quotidie

recentem peſſum indere potes, quoad redundantes ſucci exhauſti fuerint, quibus ſiccatis talem intromitte peſſum, ne rurſus ad vterum defluat pituita. ℞.

Acaciæ, balauſtiorum, calycum glandium, ſcoriæ ferri, lycii, mentǽ, corticis arboris ex qua deſumitur maſtiche, corticis libani, ſeminis roſ. rhus coriariæ, fructus ſpicæ. an.ʒ. ß. friato, & labri veneris aut oxallidis, aut millefolii ſucco excipe, & in peſſos redige, qui continuè aliquot diebus ſunt deferendi: prædictis tartari friamentum addere potes, cui vis mira doctorum teſtimonio ineſt, etiam ſi ore ſumatur.

SI EX BILE FLAVA.

℞. Medullæ, cruris vituli, cerebri cerui, butyri vaccini, adipis capra-

rum, ſeminis mercurialis.an.℥.ß.acaciæ, hypocyſtidis,ſantal. rub.ſtactes,cornu cerui vſti.an.ʒ.2.oleo roſaceo & lanæ floccis in peſſos excipe.

SI EX SANGVINE.

℞. moſchi grana ſex, ſantal. moſchell.roſarum rub.an.ʒ.ß.olei. roſarum.℥.1.ß. diu in mortario piſtillo ducantur, & cotum teretis modo formatum his illinatur & indatur.

SI EX ATRABILE.

Peſſi fiant ex coſto friato, oleo roſaceo, fœnigræco, anatis adipe, ſemine aſparagi,anſeris adipe, oleo violaceo, moſcho.&c.

SI EX ARIDITATE SOLA.

℞. Medullæ crucis vaccini, adipis

gallinæ.an.℥.ß.stactes.ʒ.2. cum lana confice pessos, quibus potes addere olei amygdal.dulciũ.℥.4.&.immittere aut iniicere.

INIICIENDA PER METRANCHYTUM.

SI EX BILI FLAVA.

℞. Rerũ in pesso pro cholericis descriptorum .℥.1. aquæ rosarum, & olei rosacei.an ℥.3.misceãtur & iniiciantur.

SVFFITVS.

SI EX PITVITA.

℞. Pilulorũ cypressi, mastiches, thuris, ladani, myrrhæ, chalbanes, baccarum lauri, bdellii, styracis, stactes. an.℈.2.ambaris.ʒ.ß.frangãtur, & his mistis ad cubile per infundibulum mulier suffiatur. Vel, ℞. Ladani

puri.℥.1.styrac.℥.ß. caryophyllorum, agallochi, sabinæ siccæ.an.ʒ.1.ß.ambaris.ʒ.ß.moschi,grana.4.cũ pistello calido fiat pastilli ex quibus vnus in prunas ardentes iniectus, per infundibulum suffiatur mulier.

Si diues sit. ℞. styrac.gabalites. ℥.ß.agallochi, ambaris.an.ʒ.2.balsami.ʒ.1.moschi.℈.1. digere in pastillos,& suffiatur mulier,orbiculo vno in carbones candentes iniecto.

Vel, ℞. rosarum rub.thuris, mastiches,myrrhæ,sanguinis drac.glebæ armeniacæ, fructuum myrti.an.ʒ.2. styracis.℥.1.ladani.℥.ß.ambaris,moschi, agallochi, caryophyllorum,balsami, spicænardi.an.ʒ.ß.terentur in pollinem tenuissimum terenda, & cum pistello calido digere in pastillos, quorum vno in carbones iniecto suffiatur sterilis, post suffitum

rosaceâ (in qua maceratum sit moschum) os vteri illine, subinde fu-tuat. Vel, ℞.agallochi. cinnamomi.an.ʒ.1.ß.caryophyllorum, cyperi zingiberis, nucis moschatæ. an.ʒ.1.rad.bistortæ, gallarum, aluminis rochæ.an.℥.2.moschi.℈,ß.confringantur,& inde fiat suffitus. Sagzenea sine opio Auicennæ, aut serapionis accommodatur, si ex ea fiat suffitus. Alipta item moschata. Gallia moschata.

SI EX BILE.

℞. omnium santalorum.an.℥.1.rosarum rub.florum nymphææ & violarum. an.℥.1.styra[illegible]s.℈.2. Ambaris. ℈.1.terantur, & rosaceâ excepta in pastillos digerantur pro suffitu.

EMPLASTRA ET cataplaſmata.

Extra balneum aſſiduè deferat hoc emplaſtrum pubi admotum. quod ℞. Emplaſtri ceronei. ℥. 2. ladani puri. ℥. 1. ß. galliæ moſchatæ, aliptæ moſchatæ. an. ℥. ß. excipiantur omnia oleo nardino, & inde concinnetur emplaſtrum rotundum. Vel, ℞. Ladani puri. ℥. 1. thuris, maſtiches. an. ʒ. 2. ſpicæ nardi, caryophyllorum, ambaris. an. grana. 15. cera excipiantur ſufficienti & oleo nardino in emplaſtrum, quod extẽſum in panno ſerico rub. epigaſtrio imponatur, locellos enim confortat, & eos conceptui parat.

Cataplaſmate mederi expedit harum rerum quæ bonum emittunt odoris fluxum, vnicuique pectinen,

Conducit non minus Polyarchium epithema.

Frictio porrò pectinis atque coxendicum nulli quouis alii medicamento bonitatis honore & vtilitate cedit.

CONCEPTIO, FOEtus generatio, impregnatio.

Conceptio est attracti à locellis seminis cõmistio, in sanguinis méstrui puriori parte, in quam locellorũ calor natiuus ita agit, quòd viuificato seminis genitalis calore, demũ fœtus generatio sequitur.

Fœtus generatio, est virilis seminis cum menstruo sanguine tam diuturna actio, quo ad materia illa formã recipiat humanam.

Ita auidè iniectum semen vterus retinet, vt os ipsius internum ita ad-

ſtringitur, quod nec minimũ quidẽ ſeminis aut ſanguinis menſtrui exire poteſt.

Sex primis diebus lactis ſimilitudinem ſemen vtero detentum refert, nouem diebus ſequentibus in ſanguinem vertitur.

Duodecim aliis diebus caro efficitur. Decem tandem & octo diebus reliquis membra omnia formantur.

Sex in lacte dies, tres ſunt in ſanguine terni.

Aegidii verſus.

Biſſeni carnem, ter ſeni membra figurant. Vel, Iniectum ſemẽ ſex primis certè diebus. Quaſi lac, reliquis nouẽ fit ſanguis, ac inde Solidat duodenus dies; bis nonáque demum Effugiat; tẽpúſque ſequens producit ad ortum.

Formato fœtu (inquit Auicenna) duplicato tempore mouetur, & subinde duplicato tempore motus, fœtus ad ortum venit.

Auicenna libro nono de Animalibus, impręgnationis tẽpus in septem æquales partes diuidit: Prima quarum formationi, duæ motui, & quatuor aliæ partui correspondent, Tempus enim motus contra tempus informationis prorsus cõdistinctum ei duplũ fit, verbi gratia: Si in 30. die fœtus formatus sit, eo duplicato. 60. continuè, cui si triginta addideris. 90. habebis, quibus. 90. diebus tres perficiuntur menses, & tũc fœtus moueri incipit, deinde duplicato motus tempore, quod. 60. constat diebus, seorsum à formationis tempore si sumas, dies. 120. erũt, qui menses quatuor constituunt, & his

præcedentibus additis,fœtus ad ortum veniet. Ex quibus sequitur in 30.die formatus in.7. mense nasci, pari modo de aliis dicendum. Ex dictis sequitur naturalem partum decimo aut vndecimo mense sæpe fieri posse.

Astrologi moram fœtus in vtero aliter scrutati sũt authore Ptolemeo in centiloquii propositione.51. Locus(inquit)lunæ in natiuitate ipsius gradus ascẽdẽtis est hora casus spermatis,& locus lunæ in hora,in qua cecidit semẽ est gradus ascendentis in hora natiuitatis: & quia tempus inclusum inter ascendentem natiuitatis,& lunæ,casus seminis,horam & locum lunæ, hora natiuitatis variationem quandã recipit.3. in vtero moras fœtus distinctas inuenerũt

prædictis temporibus menſuratas, maiorem ſcilicet, mediam & minorem. Maior ſiquidem dierum.288. exiſtit, qui menſes nouem, & dies 18.conſtituunt. Media dierum.273. exiſtit, quibus perficiuntur menſes nouem, & dies.3. Minor dierum eſt. 258.menſes.8.& dies.18. perficientium. Cognita hora infuſionis ſeminis genitalis in vtero, natiuitatis hora cognoſcitur.

Aſtrologorũ ſomniis ne ſis plusquàm par ſit intentus, nam eorum ſententia ſequeretur ſeptimi, octaui & vndecimi menſis partum præter naturam exiſtere ſicque natum non viuere, quoniam talis partus ſit influxa ſuper cæleſti obuiante, qui(vt notum eſt) tanquam vniuerſale agens plus in cauſatũ, quàm

in particularia agentia influit.

Octauo mense natus aliquando vixit autore Aristotele lib.historiarũ animalium.2.Fœtus formationes peculiares ita partiuntur Astrologi.

Quanquam Saturno totum tribuant imperium secũdum materiæ diuersam dispositionem,planetas tamen ad talem actionem concurrere affirmant,nam(ut dictum est)in cõceptione materia simul adimatur, cõstánsque fiat oportet, talis operatio Saturno tribuitur,cuius est siccitate & frigiditate materiam cogere, coactãque cõstãtẽ facere,hócque ita protẽditur,quoadusq; à locellorũ calore,seminis genitalis calor valẽs in generationis agat materiã. 2.operatio Ioui attribuitur, cuius est mediãte spiritu hominẽ viuificare.3.Marti, cuius caliditate & siccitate mem-

brorum vires roborantur, præſertim materiam illam firmat, qua tria mẽbra principalia gignuntur in ſecunda, & hæc operatio. 7. diedus deſinit. Subinde ſol inſtuit in illam materiam, vt fœtus ad locum conceptionis materiam illam talem ac tantam attrahat, quantum ſatis ſit ad principum membrorum augmentationem, & inde animam recipere valeat, quod in triduo perficitur.

Veneri operationem quintam adſcribunt, cuius eſt, externa membra formare, quæ lunæ influxu variè diſponuntur, & hæc operatio diebus nouem perficitur. 6. Mercurius proinde oculos, aures, nares, & vocis inſtrumenta procreandi facultatem miniſtrat, túncque caput & in ipſo capite contenta finguntur, & ſenſus inſtrumenta recto ſituantur

ordine, caput ab humeris ſeparatur, & hæc omnia dies expetunt duodecim. 7.Luna que humidis præeſt, talem inſtuit facultatem, vt ad conceptionis locum humiditas tanta trahi poſſit, quòd mẽbra omnia formam debitam recipiant, huius operatione fœtus completur. Hæc diffuſius ſcripta offendes in aſtrologorum libris.

A caſu ſeminis in vterum, vſque ad fœtus ortum, planetæ in hunc ab aſtrologis aliter influere dicuntur, quum quilibet peculiari dominetur menſi, quemadmodum & plantis. Primum menſem Saturno tribuunt, & ſeriatim reliquis planetis menſes ſequentes dicant. Saturnus enim frigore & humore peculiari materiam cogendo conſtantem facit, naturãque tribuit vegetatiuam.

Concreta coactáque materia, à Ioue, cuius est viuificare omnes spiritus, formandi membra vigorem recipit, & hoc secundo mense. Tertius Marti, qui tria principalia membra suo calore formando, caput à cæteris separat membris, brachia quoque & crura formando, ab inuicem diuidit quum in ipsis adhuc nullus (vt volunt physici) existat vitalis spiritus.

Spiritus vitalis à Sole in cor defluit, cor autem aliis membris vitæ spiritum ministrat, sicque fœtus mouetur sentítque. In quinto mense veneris virtute membrorum externorum lineamenta quædam perficiuntur ac formantur, puta, nares, os virorum mulierúmve pudenda, pedum mauúmque & digitorum secretio. Sextus mensis Mercurio dicatus est, qui facultatem habet fa-

bricandi vocis instrumenta, supercilia & oculos, augendíque capillos & vngues. 7. Luna præest, quæ innata humiditate, corporis fœtus vacua replet loca, túncque perfectus est fœtus. 8. Mensi dominatur Saturnus, qui hoc mense natos interimit fætus: nam quidam planetæ secundum ambas qualitates vitam amicabiliter largiuntur, vti Venus & Iuppiter. Quidam secundum vnam tãtum, vt luna, Mars. Et quidam vtraque qualitate vitæ contradicunt, vt Saturnus. Si tamen fœtus natura fortis valentísque virtutis fuerit, matre etiam viribus valente (autore Arist. histor. amimalium lib. 8.) in octauo natus viuet. Nono mensi Iuppiter præest iterum, qui vtraque qualitate vitæ amicus, fœtum viuificat, ipsiúsque vitæ princi-

pia fouendo, vitalem auget ſpiritum, quamobrem partus ille laudatiſſimus cenſetur. Mars decimo dominatur vna qualitate amicus vitæ, natus igitur in hoc mẽſe puer ĩterdũ viuit. Sol vndecimo præeſt, vitã nato influit, ſicque in ipſo natus viuit.

Si ad duodecimum menſem pueri natiuitas protendatur (quanquam rara ſit auis, nec vnquam vidi, neque legi) viuet puer, cum tũc venus vitæ amica dominium reſumpſerit.

Docere cupio, quid Pythagoras de numero dierum ad partus pertinentium ſenſerit. Primum generaliter eſſe partus omnino duos dixit: Alterum minorem, quẽ vocant ſeptimeſtrem, qui ducenteſimo & decimo die poſt conceptionem exeat ab vtero. Alterum maiorem deci-

Cẽſorinus de dienatali c.12. ex Pithago.

mestrem, qui edatur die. 274. Quorum prior ac minor senario maximè continetur numero. Nam quod ex semine cōceptum est, sex (vt ait) primis diebus humor est lacteus: deinde proximis octo sanguineus. Qui octo quũ ad primos sex accesserunt, faciunt primã symphoniam, Diatessaron. Tertio gradu nouem dies accedunt, iam carnem facientes. Hi cum sex illis primis collati, sescuplam faciunt rationem, & secundam symphoniam diapẽte tum deinceps sequẽtibus duodecim diebus fit corpus iam formatum. Horum quoque ad eosdem sex collatio tertiam diapason reddit symphoniam duplici ratione subiectã. Ii quatuor numeri. 6. 8. 9. 12. coniuncti faciunt dies. 35. Nec immerito senarius fundamentum gignendi est.

Nam eum τέλειον græci, nos autem perfectum vocamus: quòd eius partes.3, ſexta & tertia & dimidia, id eſt vnus, duo, &.3. eundem ipſum perficiunt: Sed vt initia ſeminis & lacteum illud conceptionis fundamentum, quod eſt quinque & triginta dierum, ſexies ductum, cum ad diem.210.peruenerint, maturum procreatur. Alter autem ille partus qui maior eſt, maiore numero continetur, ſeptenario ſcilicet, quo rota humana finitur: & vt Solon ſcribit, & Iudæi in dierum omnium numeris ſequuntur, & Hetruſcorum libri Rituales videntur indicare. Hippocrates quoque aliíque medici in corporum valetudinibus non aliud oſtendũt, nam ſeptimum quemque diem criſimon obſeruant. Itaque vt alterius partus origo in ſex eſt diebus,

post quos semen in sanguinem vertitur, ita huius in septem: & vt ibi quinque & triginta diebus infans membratur, ita hic proportio est diebus fere. 40. Quare in Græcia dies habent quadragesimos insignes: nãque prægnans ante diem. 40. nom procedit in fanum, & post partum 40. diebus pleræque fœtæ grauiores sunt, nec sanguinẽ interdum continent, & paruuli ferme per hos fere morbidi sine risu nec sine periculo sunt, ob quam causam cum is dies præteriit, diem festum solent agitare, quod tempus appellãt τεσσεράκοσον. Ii igitur dies. 40. per. 7. illos initiales multiplicati fiunt dies. 280. id est, hebdomades. 40. Sed quoniã vltimæ illius hebdomadis primo die æditur partus, sex dies decedũt, & 274. obseruantur. Qui numerus

dierum ad tetragonum illum Chaldæorum conſpectum ſubtiliter congruit. Nam quũ ſigniferum orbem diebus.365.& aliquot horis ſol circumeat, quarta neceſſe eſt parte dempta, id eſt diebus. 72. aliquótque horis.3.quadras reliquis diebus .274.non plenis percurrat, vſque dum perueniat ad id loci, vnde conceptionis initium quadratus aſpiciat. Vnde autem mens humana dies iſtos commutationis ſpeculari, & arcana naturæ rimari potuerit, nemo miretur. Hæc enim frequens medicatorum experientia peruenit: Qui quũ multos animaduerterent ſemen non retinere conceptum, cõpertum habuerunt, id quod intra ſex dies ſeptémve eiiciebatur eſſe lacteum, & vocari ἄκρυον, quod poſtea autem, ſanguineum, idque

ἔκτρομος appellatur. Qui verò ambo partus videntur paribus dierum numeris contineri, Pythagoras imparem laudat, tamen à secta non discrepat. Duos enim impares. 209. dicit expleri, ad quorum consummationem aliquid ex sequentibus accedere, quod tamen diem solidum nō afferat, cuius exemplum videmus tam in anni quàm mensis spatio, seruasse numerum, quū & anni imparem dierum. 365. numerum aliquanto cumulauerit, & mensi lunari ad dies vndetriginta āliquid addiderit. Nec verò incredibile est ad nostros natales musicam pertinere.

Gal. lib. defi. Non est pars parentis fœtus ipse. Nam hoc pereunte necesse esset illum quoque emori, vel edito, functionum offensam capere tanquam deficiente aliquando parte, suo cor-

pore priuata.

Nutritur fœtus in locis comprehensus & inuolutus, atque coactus, Nutrimentum numquam per os, sed per vmbilicum capit. Quidam autem animal, alii autem minimè dixerunt. Qui animal esse dixerunt, ex motu ipso ita esse coniectarunt: nam mouetur fœtus, & delectari videtur, quum mater gaudio afficitur, eadémque affecta, contrahitur tristitiâ, & cogitur vt animal sensibile. Hæc enim sensibilitas cui alteri est quàm animali. Alii autem nō animal esse dixerunt: nutriri verò & augeri volunt vt stirpes, aut arbores, neque aut motum voluntarium, aut inuoluntarium habere, quemadmodum animalia. Non enim suapte voluntate mouetur, sed vt arbores & plantæ. His autem motus causa

ſanguinis expers eſt,fœtibus autem ibi contenta humiditas, & lapſus, atque figura vuluæ.Quum enim plena eſt,rotundæ inſtar pilæ agglobatur, rotunda quidem ad omnẽ motum nata & idonea,ſtare neſciens. Aſclepiades autem neque animal, neque non animal eſſe, factum in vtero matris declarat,ſed dormientibus ac ſopitis ſimile.Quemadmodum hi ſenſus habent,ſed non vtũtur,ſic qui in vtero ſunt. Gignitur quidem maſculus ſecundum aliquos, quũ id quod ex dextra quidem parte auulſum ſemen eſt deſcendit in vuluã aut locos: fœmina verò quum id quod à ſiniſtra. Alii autem dixerunt propter propriam ſeminis commiſtionẽ, vel propter caliditatem,aut frigiditatem gigni. Calidius enim ſemen marẽ progi-

gnit, frigidius verò fœminam. Gemelli, & tergemini ſecundũ aliquos propter calidũ ſemen in locos contractum, atque ibidem deciſum, ſic enim gemellos & tergeminos fieri aiunt. Alii autem comprehenſiones cauſátur, nos verò dicimus, quòd ſi deciſum ſperma defluxerit in locos binos, tũc gemellos, ſi in.3. tunc tergeminos. Sed qui ſeptimo menſe nati ſunt fœtus, viuunt, octauo nequaquam. Octo, numerus recens eſt coniunctus, non autẽ iudicatorius, Septem, numerus ſuperſtuus, & non coniunctus, ſed iudicatorius.

CAVSAE CONCEPtionis.

Cauſæ conceptionis eſt, moderata locorum caliditas, necnõ recens menſtruorũ purgatio, & appetitus Gal. lib. defi.

libidinis: quum enim hæc concurrunt, ſemen continetur.

5. apho. 40. Gal. in comentario prædictæ ſententiæ. Fœtus, mares quidē in dextris, fœminæ verò in ſiniſtris magis, Quod propter temperaturā, quæ ſtatim ab initio calidior exiſtit, fœtus maſculus generatur, in cōmentariis de ſemine eſt demonſtratū: calidior verò tēperatura fœtibus aduenit nō minimè ob locum qui eſt dextra vteri pars. Hic autem ipſe calidior exiſtit, propter hepatis vicinitatē: confert autem aliquid ad conceptus caliditatem & muliebre ſemen, profuſum quidem ex propriis teſticulis per vtrumque corniculum, pars vna in dextrum vteri ſinum, pars altera in ſiniſtrū, diſſimiles autem ambæ, vt & hoc ipſum oſtendimus. Siquidem ſeroſior eſt atque frigidior quæ in ſiniſtro teſticulo continetur, & iux-

ta hoc cõceptus in læua partæ vteri constitutus, non absque ratione esset frigidior

NOTAE.

Si mulieri cessent purgationes, neque febris, neque rigor superuenient & fastidia incidant, iudica ipsam in vtero habere. 5.Aph.61

A conceptu decimo die, dolores capitis, oculorum vertigines tenebræque, fastidium in cibis, redundatio stomachi indices sunt hominis inchoati. Melior color marem ferenti, & facilior partus, motus in vtero 40. die. Contraria omnia in altero sexu, Ingestabile onus, crurum & inguinum leuis tumor. Primus autem 90. die motus, sed plurimũ languoris in vtroque sexu, capillũ germinante partu, & in plenilunio, quod tẽpus ædi.os quoque infantes præ- Pli.libro 7.c.6.

cipuè infeſtat, adeóque inceſſus, at que omne quicquid dici poteſt in grauida, refert: vt ſalſioribus cibis vſæ, carentem vnguiculis partum ædant.

Aegineta Fœminas vtero gentes eiuſmodi magma ex parte caſus affligunt corporis ferè totius redundantiarũ moles, iugis vomitus, ſputatio, eroſiones ſtomachi, & horror denique cibi.

Si in fututione vterus ſuggendo, glandem valenter traxerit, vir muliérque ſimul ſemen emiſerint, nec mulier quomodo viri ſemen abiecerit, ſed intra locellorum aliquem ſinum detinuerit, indica hãc vtero gerere, proinde ſi pigra ſemiſopitáque ſit mulier, dolorẽ item ſi ſẽtiat inter vmbilicũ & fœmur, paruoque horrore afficiatur, hæc vtero

gerit. Procedente tempore futuere renuit, vel non ita libenter rem colit veneream, à futuitione paucum ſentit in epigaſtrio dolorem, neque ſemen emittit, menſes ſtatuto tempore non deſtuunt, adeſt vertigo, & viſus hæbetudo, palpitatio ac tremor cordis, pica, vomitio, nonnunquam color mutatur, panni & lentigines in vultu, & aliæ cutis defœdationes ſequuntur, palpebræ molleſcunt, oculi cõcaui, pupillæ attenuantur, coniunctiua oculi augetur, quamobrem atrocibus oculis cernere dicuntur, dorſum quandoque & ilia dolore afficiũtur, prædicta ſymptomata mulieres ad quartum vſque menſem torquent, ſubinde ſenſim minuũtur. Si velis noſcere an conceperit mulier, quũ dormitura eſt, ei aquam mulſam potan 5.aph.41.

dam da, & si alui tormina patie-
tur, concepit, si minus, non cõcepit.
Gal. in commentario. Tormina fiunt quidem & propter
mordacitatem, fiunt autem & prop-
ter spiritum flatuosum, qui facilem
nõ habet exitum, quæ etiam tormi-
na fieri nũc est arbitrandum in mu-
lieribus quæ conceperunt, propter
eam quæ fit ex vtero ãgustationem,
Dat autem aquam mulsam mulieri
dormituræ, crudam videlicet, quo-
niam qualitas flatuosa si noscere vo
lumus, est necessaria, volẽs & quies-
cere simul & plenam esse cibis mu-
lierem. Hec enim ambo conferent
ad torminum generationem.

Auic. Misc. igitur ℥ 2. mellis æquæ por
tioni aquæ cælestis, & potui dato,
tunc enim si matrix fœtu plena, in-
testina compressa tenet, dolore pun-
gente mulieris aluus afficitur.

Vt certò ſcias an vtero gerat, an maſculũ aut fœminã cõceperit, Sumito vrinã mulieris collectã in vaſe mundo obturato, ne aër ſubintret triduum, deinde pãno lineo mundo hãc traiice, ſiquidẽ in panno inſecta quædã pediculorũ quantitate appareãt, cõcepit, ſi inſecta rubeſcãt maſculũ peperit, ſi albeſcant fœminam. Acus polita madeat noctu in mulieris lotio in æneo vaſe, ſi maculis variiſque coloribus tingatur acus, peperit mulier, maſculũ ſi maculæ rubeſcẽt, quód ſi non vtero gerat, acus nigra æruginoſáque eſt.

Mola & fœtus geſtatio talibus diſcernuntur notis. Menſibus ordinatè fluentibus conceptio fit, mola non ita. Mola ante menſem tertium mouetur, in conceptione nunquam. In mola ſtatim aluus tu-

meſcit, contrà in vtero gerentibus. Fœtus ſæpiſſime à loco in locum mouetur, at mola ſine cõpreſſione, aut mulieris motu non mouetur, aut rarò. Manus compreſſione violenta mouetur mola, deinde ad propriam tendit ſedem: ſed fœtus ex tali cõpreſſione aliquando mouetur & aliquando non. Aluus durior eſt in mola, quàm in fœtus geſtatione. Velocior eſt vtero gerens quàm molâ vexata. Et ſi aluus in mola tumeſcat, mãmæ tamen gracileſcunt molleſcúntque, contrà in prægnante.

Mola aliquando in vtero manet vſque ad annum quartum, at vtero gerens parit, ſaltem in vndecimo. Sunt qui dicant nihil de vteri geſtatione ex lotio cognoſci poſſe.

NOTAE CONCEPTIO-nis ex lotio.

Auicenna tradit vrinam in impręgnationis principio citrinam esse ac subalbescentem, in cuius medico floci cotti quasi residere videntur. Vrinam puram limpidámque ac subtilem, in cuius summo nubes persistit, cum athomis ascendentibus & descendentibus, vtero gerere mulierem scrib. Auicenna significare. Refert item quòd moto vase si turbetur vrina, impręgnationis finem notat, contrà principium. In fine conceptionis rubor ibi apparet, vbi primùm albedo inerat.

Alii asserunt vrinam vtero gerẽtium tribus primis mensibus sanguinis colorem referre, & in se quasi quasdam nebulas, & sedimentũ album habere. Cæterum in quarto

mēſes & deinceps viridis ac cereæ eſſe coloris cum liuenti ſedimento.

NOTAE EX PVLSV.

Prægnātis pulſus arteriæ in principio validus ac magnus erit, authore Cōſtantino, ſed circa finem pariens ac ſpiſſus tactu percipitur.

NOTAE SEXVS.

Si mulier maſculum gerat coloratior eſt, ac moderati vultus, læta quoque, agilis, velox, ſine ciborū, vt plurimum, faſtidio, & reliqua vtero gerentium minima adſunt, ſi ſtans ambulare velit primo dextrum pedem mouet, oculus quoque eius dexter lætus magis, ac motus eſt velocioris ſiniſtro, aluus rotunda eſt, mamma dextra tumidior, cuius papilla boni eſt coloris à qua lac defluit. Si in ſole lac dictæ papillæ ſpeculo aut rei bene politæ imponatur, rotundum

cernitur margaritarũ aut argẽti viui modo, quod iniiciatur lac ipſum in aquam, aut in ipſius mulieris vrinam fundum petet, grauedo pōdúſque ſentitur à muliere in latere dextro, in quo & ſæpiſſime mouetur.

Contraria accidunt, ſi mulier fœminam vtero gerat.

Nati venam vmbilicalẽ inſpice, quot enim rugæ ſeu nodi in ea fuerint, tot iterum fœtus mulier cōcipiet, & ſi nulla nullũ. Quòd ſi rugarũ vna ab alia diſtãs multũ fuerit, inter illos fœtus naſcituros longa erit tẽporis itercapedo, ſi vicinæ ſit, citò vtero geret. Rugæ item nigræ aut rubræ maſculos, albæ fœminas arguũt. Auic. 2 r. 3. 2. c. de cauſis ge minorũ.

PREDICTIONES. 4. aph. 1.

Vtero gerentes ſunt medicandæ, ſi materia turget, quarto menſe, & vſque ad ſeptimum, ſed has minus.

Gal.in commen tario.

Inuiora autem & seniora vereri oportet. Ad vteros fœtuum connexus eandem habent proportionem, quam fructus ad plantas. Hi siquidem in prima generatione debilioribus capitulis continentur, & ideo facilè decidunt, quando vehementior ventus ipsos concusserit, post hac aucti difficilem habent à plãtis dissolutionem, sicuti rursus quũ perfecti sunt, sponte sua sine vi extrinseca decidunt. Eodẽ modo & cõceptus, in primo quidem tempore seminis iniectionis, si aliquando saltare contigerit mulierem, aut in lubrico cadere, siue quouis alio modo, vel secundum animam, vel secundum corpus moueri vehementius, facillimè disrumpuntur: sic quando & iam perfecti sunt. Tempore verò intermedio firmiorẽ habent coalitũ,

quare mulier vtero gerēs poteſt for tiores motus ſuſtinere, ſine fœtus of fenſione. Quæ omnia Hippocrates noſcens, rectè inquit: Vtero gerētes ſunt medicandæ, ſi materia turget quarto menſe vſque ad ſeptimum, quod eſt in medio tempore fœtatio nis, quum fœtus vtero firmiter alligatur. Non tamen omnes quæ hoc tempore indigēt purgatione, permittit purgari: ſed ſi materia turget, inquit, hoc eſt cogat accellerare, tractum enim vocabulum ab animalibus ad coitum concitatis, quum ſuperabundantes humores mouētur, & per totū corpus deferuntur, nondum in aliqua parte firmati, tunc ad eos expellendos natura incitatur, & aliquo indiget manum porrigēte, & hunc humorum motum ad aluum deducente. &c.

Certo tempore mulier concipit, aut incipiente ſanguine, aut deficiẽte. Saltus in primis, 7. diebus perimit ſemem in locellis & eiicit. Infans niſi latũ locum habeat, quo nutriatur, agitetur, creſcat, macilentũ fieri neceſſe eſt, vt pote qui ſatis amplum locum ad incrementum non habeat. Eadem ratio eſt, cur modo parui modo magni naſcantnr infantes. Semper fere ſani & integri ex mutilis generantur. Quemadmodum cucumeres & arbores, & alia quædam germina, ſi comprimantur, & in auguſtis creuerint locis, partim mutilæ, partim tortuoſæ proueniũt. Ita & fœtus in vtero, iuxta ea quæ matri cõtingũt, vel mutilatur, vel nõ recte creſcit. Mulier quũ concepit, ſemen extra locellos non exilit. Fœmina quum conceperit,

Seranus. Hipp. lib. de fœtu.

Hipp. lib. de natura pueri.

menſes non defluunt, ſiquidem fœtus ſanus futurus eſt, præter quod puſillum quibuſdam primo menſe.

Mulierem vtero gerentem capi ab aliquo morbo acuto, letale eſt. 5.aph.30. Galenus.

In hoc enim duplex eſt periculũ: Vnum quidem proprer febrem ipſam fœtum occidentem: Alterum verò quòd ex longo interuallo cibum dantes ex alimenti defectu fœtum deſtruemus, ſi verò vt ſeruemus hunc non verebimur crebro cibum exhibere, febres cõtinuas victu intempeſtiuo augentes, mulierẽ grauidã occidemus, ſic & ſi abſque febre aliquis alius morbus acutus fiat veluti morbus comitialis, morbus attonitus, conuulſio, diſtentio, propter magnitudinem morbi & acutiem impoſſibile eſt laborantem euadere.

5.aph.3.1 Gal. Mulier vtero gerens ſanguine miſſo é vena abortit, & magis ſi fœtus ſit maior. Ex defectu alimenti fœtus deſtruitur, non modò miſſo ſanguine é vena, ſed etiam ex lõgiori inædia. Non abſque ratione autem & maior fœtus magis deſtruitur miſſo ſanguine ex vena mulieris, quia plurimo indiget alimento. Mulieri vtero gerenti ſi aluus

5.aph.34 plurimùm profluat, periculum eſt ne abortiat.

Mulieri vtero gerenti ſi mammæ

5.aph.37 Gal. graciles repente fiant, abortit. Hic pariter aphoriſmus ex illorum numero eſt, quos diximus defectum alimẽti fœtui ſignificare. Cõmunes enim quædam venæ ſunt mãmis ac vteris, quæ vbi parum habuerint ſanguinis, graciles quidem mammas oſtẽdunt, inædia verò nonnũ-

quam fœtum perimunt, nõnumquã verò ad excretionem excitant, illam ob causam quam ipse in libro de natura fœtus per hæc verba explicat. Alimentũ atque auctio à matre veniẽs, non adhuc est sufficiens infanti, quando decem menses præterierint, & fœtus auctus fuerit: trahit enim à sanguine ad se id quod dulcissimum, simul autẽ & lactis parte aliqua fruitur. Vbi verò hæc illi rariora fuerint, & iam infans molem corporis habet, plus cibi requirens quã illud quod adest, calcitrat & membranas disrumpit. Liquet igitur, quòd & ante decem menses fœtus est indigens alimento, & calcitrans, & membranas disrumpans, initium partus matri affert.

Mulieri vtero gerenti si altera mamma gracilis fiat, geminos habẽ 5.aph.38.

ti alterum abortit, & siquidem mã-
ma dextra gracilis fiat, marẽ: si ve-
rò sinistra, fœminam.

Mulier si marem concepit, bene
5.aph. 43 colorata est: si verò fœminam, malè
Gal. colorata. Vt ad seipsam muliere
collata videlz, non autem ad alterã,
dictum est ab Hipp. indicium, quod
ex bono colore ac malo sumitur.
Nam quæ fœminã concepit, minus
seipsa colorata apparet, quoniam fri
gidior est fœmina mare: nunquam
verò talem concepisset, nisi viri se-
men, vel vterus mulieris frigidior
eo tempore fuisset, in quo concepit:
quare quod dicitur, ex eorum nu-
mero est quæ sæpius eueniunt.
Contingit enim ita omnia rectè age
re mulierem post tempus conceptio
nis, quòd bene colorata fiet. Liquet
autem, & quód alia signa sunt marẽ

esse cõceptũ, sicut ipsius conceptus plurimæ ac validæ motiones quæ nequæ ipsæ signa perpetua sunt. Cõtingit enim aliquãdo licet sit rarum, quòd cõcepta fœmina sit mare robustior, & multis ac validis motibus moueatur, & aliquãdo mas sit debilior fœmina, ac paucioribus debilioribúsque motibus cieatur. Si mulieri grauidæ in vtero sit erisipelas, letale. 5.aph. 43

Quæcunque præter naturam tenues existentes vtero gerunt, abortiũt priusquam crassescant. 5.aph. 44

Quæcunque mediocriter corpora habentes abortiunt secundo aut 5.aph. 45 3. mense sine occasione manifesta, his acetabula vteri plena muccoris sunt, & non possunt ex pondere fœtum continere, sed disrumpuntur.

Sine manifesta occasione ait febre vehemente, & alii fluxu, vel proflu- Gal.

uio ſanguinis, vel oryſipelate in ipſo vtero conſtituto, vel ſaltu grauidæ mulieris vehementiore, vel clamore, vel ira, vel timore, vel victu parciore, vel tali aliquo actu, ſeu paſſione. Fit enim veriſimile in his eſſe plena muccore ora vaſorum venientium ad vterum, ex quibus ſecundæ patent: quæ ora acetabula nominauit, non ſicuti quidam arbitrãtur adnatas ipſis carnes adenoſas.

Nam vti ipſe inquit in primo lib. de paſſionibus muliebribus: Si acetabula plena fuerint pituita, menſtrua fiunt pauciora. & Praxagoras in primo de naturalibus: Acetabula autẽ ſunt ora venarum & arteriarũ, quæ ferunt ad vterum.

Quæ vtero gerunt, his vteri os cõprimitur. Maximum hoc eſt mulieris quæ concepit indicium, ſi obſte-

trix potuerit immisso digito os vterorum tangere. Statim enim quum semen intra seipsos acceperint, totũ sui interius contrahunt spacium & claudunt os. Videtur autem & propter durum tumorem & inflammationem os vteri comprimi. Distinguitur autem ab eo qui in grauidis ex duritie vteri.

5.aph.52

Mulieri vtero gerenti, si lac multum è mammis effluat, fœtum imbecillem significat: si verò mãmæ solidæ fuerint, fœtum significant saniorem. Quæ corrupturæ sunt fœtus, his mãmæ extenuantur.

Si verò rursus duræ fiant, dolor aut mãmas, aut coxas, aut oculos, aut genua infestabit, & non corrumpent.

Vide commentarios Gale.

5.aph.55.

Quæcumque vtero gerentes à febribus corripiuntur & fortiter cale-

fiunt ſine occaſione manifeſta, diffi- culter pariunt, & cum periculo, aut abortum facientes periclitantur.

Gal. Accidit quibuſdam grandis in quibus vitioſi humores priuſquam conceperint ſunt acertuati, nonnũquam à febribus vehemẽtibus corripi, ita quòd ex neceſſitate abortiũt nonnumquam verò mediocribus. ſi Sed quum non purgentur ſufficiẽter, aliquid ſupereſt reliquiarũ humorum in corpore vitiorũ, ex quibus febres ſunt conſtitutæ, vt pote nõ potentibus medicis mulieri grauidæ aliquod forte auxiliũ adhibere, neque exquiſita victus ratione in ipſis vti. Ob hanc igitur cauſam febris in ipſis frequenter reuertitur, & magna temporis pare grauiter ſe habent. Non ſine ratione igitur fœtus aliquando nequit obſiſtere, ſed

ex febre, & vitio humorum corrumpitur, nonnũquã verò perdurat quidem vſque ad tempus partus. Sed quum & ipſe valetudinarius ſit, vt qui longo tempore laborauerit, & quum matrem habeat imbecillem, non ſine periculo paritur. Nam ad bonum partum, duorum corporum vigore eſt opus, & grauidæ mulieris & infantis. Si mulieri vtero gerẽti purgationes eant, impoſſibile eſt fœtum eſſe ſanum. 5.aph.60

Mulieri vtero gerenti, ſi tentio ſuperuenerit, facit abortum. Circa inteſtinũ quod rectum nominatur tentio fit, eandem habens cauſam ac diſpoſitionem, quam in difficultatibus inteſtinorũ ſuſcipit aliquod ex his quæ ſuperiùs iacet inteſtina. 7.aph. 27. Gal.

Hæc autem paſſio nomen accepit, vt inquiunt, ab illa quæ fit in ea ten

tione, ob quam quum cacare vehementer appetant, continuè exurgũt. Ob talem igitur tentionẽ atque molestiam, & totum aliud corpus laborat, sed præ cæteris vterus qui cognatus est recto intestino. Nihil autem mirum, si propter vehementes atque frequẽtes exurrectiones ac tẽtiones conceptus abortitur, quando & ex aliis omnibus fortibus motibus atque doloribus mulieres grauidæ solent abortire.

Infans in vtero sic continetur. Summa pars clunibus continuatur, genua oculis sunt apposita: vnde & concaui exeunt, & genæ dicuntur.

ABORTVM FAcientia.

3.aph.13. Si hyemis australis & pluuiosa &

ſerena fuerit, ver autem ſiccum & aquilonium, mulieres quibus partus ad ver ineſt, ex quacunque occa ſione abortiunt. Quæ verò parient, imbecilles & morbidos infantes pariunt: quare vel ſtatim intereunt, vel tenues & valetudinarii viuunt. Gal.

Corpora ſiquidẽ humida, ac mollia & laxa facta, hyeme ſerena ad intimas ſui partes aëris ambientis frigiditatem facilè admittũt. Ita quod quicunque infantes longo tempore calori ſunt aſſueti, percuſſi vehemẽter à frigore, non abſque cauſa, hi quidem iam mortui in ipſo vtero ſunt, hi verò in ipſo partu morientur. Qui verò viui in lucem eduntur, non ferentes ſubitam ad contrarium tranſmutationem, vel breui poſt tempore moriuntur, vel exiles, atque inſalubres creati, vix in

vita perdurant.

Aborsus triplex est causa, aut moles nimia, aut pondus aliquod, aut morsus. Moles, vbi amplius distendi vterus non tolerat, pondus, quũ supra vires eius sit quod continet. Morsus, vbi vel humores qui prius in membranis continebantur, his ruptis in ipsum vterum sunt effusi, vel etiam totus partus corruptus & putris, ac in noxiam saniem dissolutus, vteri tunicam eius occasione irritat, ac mordet.

Gal.lib.3 de naturalibus a facultatibus.

SIMPLICIA ABORtum facienti a Ex plinio.

Elaterium grauidis abortum facit, Plinius.lib.20.c.2. Olympias thebana, maluas abortiuas esse cum adipe anseris, Plinius.lib.20.c.21.

Cypero fœtas fœminas quidem

abortus facere nõ dubitat Apollodorus.lib.21,c.13. Polio abortum fieri poto.lib.21.c.20. Portentum eſt quod tradunt cedri ſucco abortiuũ fieri in venere ante perfuſa virilitate. lib.24.c.5. Tantum ineſt ſemini dracunculi virus, vt olfactum grauidis abortum inferat.lib.24 c.16. Prægnans ſi edat onoſma, aut ſupergrediatur, abortum facere dicitur.lib.27.c.12. Viperam mulier prægnans ſi tranſcenderit, abortum faciet.lib.30.c.13. Si caſtoreum fibrúmve ſupergrediatur grauida, abortum facere dicitur & periclitari partus ſi ſuperferatur.lib.32.c.10.

Si prægnans radicem cyclamini tranſgrediatur, abortũ fieri tradunt. lib.25.c.9. Neutra filicum danda fœminis, quoniam grauidis abortũ, cæteris ſterilitatem facit. Plinius

lib. 87. c. 9.

NVTRICATVS QVO alendæ ſunt grauidæ.

Paulus. lib. 1. c. 1. Vtantur itaque præſenti commoditate, in ambulationibus, alimentíſque haud magnam partem ſuauibus, rufi coloris falerno, quod pariter & ab odore cõmendetur, in primis autem luſtrico: cæterum potationi perpetuó non niſi mediocri indulgeant. Quippe hæc omnia tum ſuperfluitatum ſaburram, tum crebram quoque vomitionem non dico compeſcere, ſed arcere etiam cõſueuerunt. At qui medicamentorũ in eadem affectione prouinciã pulchrè ſubeũt, ſanguinalis herba, quæ πολύγανον græcè vocatur, aqua elixa & epota: pariter & anethum,

radixque pontica, vernaculo ab indigenis gentis suæ vocabulo Rha appellata, hæc indiscriminatim tam anté, quàm à cibo, cum prima tum secunda mensa, sumi vtiliter possũt.

Aërem vtero gerens colat temperatum, pauco tribus primis mensibus vtatur exercitio, somno indulgeat modesto, aluus sit probè cita.

CLYSTER.

Si oletula non exeant, iniice clysterem pulli iure medullâ cassiarum saccharo & oleo concinnatum.

PVRGATIO.

A' quarto mẽse vsque ad septimũ si materia turgeat, authore Hippocrate, medicamento non violento purgetur, verbi caussa, cassiæ fistularis medulla, pulli decocto macerata, aut manna. Vel ex his addito sac-

charo & auro bucellatum catharcti-cum conficere potes.

VENAE SECTIO.

Quanquam Hippocrates Galenū́que dixerint abortum pati mulieres vtero gerentes, si sanguinem è vena miserint, passim tamen video medicos, quarto, quinto & sexto mense axillarem venam, interdum medianam, & quam saluatellam vocant audacissimè incidẽtes his quibus opus est, nec propterea perit fœtus.

CATAPLASMATA & emplastra.

Aegineta Forinsecus autem præcordiis ænanthen, sylvestris punice florem, balaustium, trifolii (quod cytison vocant) ac smyrnii coman, fœniculique semen, cataplasmatis mod-

applicare expedit. Neque vel tantillum intereſt vtrumque miſceas, cũ palmuliſve, an vino veteri, modo loco prædicto imponas. Hoſtioli præterea ventriculi lancinationibus (quos καρδιωμους græci nuncupant) aquæ calidæ potio, deambulationes tranquillæ, præcordiorúmque quod è molliori lana conficitur, ſceparnon, ſæpe numero ſucurrunt. Si ex debilitate renum & ligaminum abortum metuas, poſt inunctiones ceratum iſtud deferat, quod. ℞. Maſtiches ℥. ß. ladani. ʒ. ʒ. ceræ citrinæ. ʒ. 2. biſtortæ, galbulorum cypreſſi, hypocyſtidis, acaciæ, ſanguinis drac. terræ lemniæ, roſarum rub. glebæ armeniacæ. an. ʒ. 1. ß. concinna ceratum oleo myrthino & terebinthina exceptum, corio imponatur.

Cæterum ſi renes viribus ex frigore deſtituantur, loco prædicti cerati ſequens admoue, ℞. Maſtiches.ʒ. 6.ladani.ʒ.3.ß. ceræ citrinæ, colophoniæ, picis naualis, ſtyracis. an.ʒ.1.ß. galbulorum cypreſſi, menthæ,galãgæ,galliæ moſchatæ,thuris chalbanes, commi, myrrhæ,an.ʒ.1.ß.fiat ceratum, addendo vbi opus eſt terebinthinæ quantum ſit ſatis.

PICAE SEV MALAtiæ & faſtidii cura.

Faſtidioſas & ab eduliis appetitus auerſione laborantes, diuerſi generis dapibus veſci, amilo arido, hoc eſt placentis, aut aliis nonnullis ex tritico eſculentis, genióque liberiùs indulgere hortando, reſtitues. Peculiariter verò & magnificè hæc grauidis conferunt, quæ tellu-

ris glebam deglutire gestiũt, quemadmodum in malatia, quam græci κίττην id est pican indigitant, quæ circa tertium à conceptu mensem ideo plærumque ingruit, quod nequeat tum partus ob imbecillitatē, omne quod à locellis nutrimenti causa recipitur, neque conficere, neque consumere superuacanea, ob eam causam, ac varia in stomacho retrimenta (quibus περιττώματα græcè nomen est inditũ) veluti strues congeruntur: vnde tam diuersarum, tanquam portentosarum rerũ nascitur prægnantibus appetitus: Verbi gratia, carbonum extinctorum, cretæ cymoleæ, & id genus innumerosorum ferme: ex qua ratione nomenclaturam hanc id malum inuenit, ob picturatam illam scilicet eius auis varietatem, vel quod isti- Aegineta

usmodi affectus illam subinde auē impetat. Aescæ porrò desiderium, exercitationes, & longiusculæ peregrè profectiones restituunt. Quòd si qua prægnans mulier genialiter vi-ctitare, lautiúsque cuticulam curare assueuerit, hæc subitas nulla commoditate subibit motiones. Datur præterea cibum abhorrentibus non nunquā potus acrimonia quadā im butos, præsertim sinapi degustare.

Gal. lib. 1 de sympt. causis.

Prauas qualitates appetūt. 2. quibus ventriculi tunicæ prauo aliquo excremento sunt imbutæ. Atque cō sueuit huiusmodi affectus mulieres vitiosis humoribus refertas infestare, idque quum vtero gestant, vocatur pathos ipsum Citta (id est pica, siue Malatia) appetunt autem maximè per hunc affectum & acida & acerba, nonnunquam acria quo-

que. Interdũ vel cimoliã terram, vel teſtas, vel extinctos carbones, aut alios huiuſmodi cibos abſurdos. Atque cõplures earũ huiuſmodi vitio laborant vſque ad ſecũdũ ac tertiũ mẽſem. In quarto verò quieſcunt, partim quòd vomitione vitiati humores expurgantur, partim quòd concoquũtur, vt pote exiguum cibi, tum ſumente muliere ob faſtidium, partim etiam quòd multitudo vacuatione ſit immunita. Quippe primis duobus menſibus fœtus paucum ad ſe ſanguinem attrahit, eo quòd parum adhuc auctus ſit adeo vt ne fœtus quidem nominari tum debeat, ſed cyema potius (id eſt conceptus) Vbi verò iam increuit, tum plurimo indiget alimento, atque tum nõ id quod optimum eſt è venis, allicit: verumetiam quia maiorem alimẽ-

tũ copiam requirit, aliquid vitiosi simul attrahit. Ita fit, vt vniuersũ corpus & plethoricon (id est plenum) esse desinat, & minori humorũ vitio crucietur. At fœtus ipse excrementa quæ ab attracto redundant alimẽto, ad duas reponit mẽbranas. Quò fit vt ipse quoque & maiori humorũ vitio, & maiori intemperie infestetur, quandoquidẽ à vitioso sanguine alimentũ sumit, nisi grauida mulier residuo, quo vterum gerit tempore, optimis vtatur cibis. Malacia viris etiã nõnunquã accidit, quando ipsis quoque vitiati humores ad ventriculi osculũ defluunt. Huiusmodi symptomata circa alimenti appetentiã euenire solent. Fit fastidiũ eadẽ, qua pica, ratione, læso ore ventriculi in mulieribus grauidis. Cõtingit autẽ propter vitiosos humores totũ cor

pus occupātes tale aliquid accidere: verùm hoc cū horrore & febre patiuntur, & his diſtingũtur à grauidis. Hæc Gal. in commētario. 61. ſententiæ quintæ ſectionis. Si mulieri ceſſent purgationes, neque febris. &c.

VNGVENTA.

Ventriculi os in malatia ante prandium hoc inungito vnguine, pannũ calidum ſuperponendo. ℞. Olei ſpicati. ℥. 1. maſtichini, olei ex cotoneis. an. ℥. ß. friamētorũ corallii rub. caryophyllorũ, mentæ ſiccæ, calami odorati, galliæ moſchatæ. an. ʒ. ß. cera excipiantur in vng. ʒ. Si diſcutere cupis flatus, ilia & aluum inunge oleo lilino compoſito. Si renes ex calore debiles fuerint, ℞. Olei myrthini. ℥. 1. ß. olei. roſacei, olei maſtich. ſucci plantag. aut ſedi. an. ℥. ß. friamenti glebæ armeniacæ, terræ

lēniæ, hordei vſti, ſantalorū rub. acaciæ, fructuum myrti, hypocyſtidis, fructus oxyacanthæ. an. ʒ. ß. cera excipiantur in vnguētum, addito pauco aceto.

ECLEGMATA ET pulueres.

Diamargariton vtraque cōfectio. ℞. Conſeruæ roſ. cōſeruæ vtriuſque bugloſſi. an. ℥. ß. diamargariton. ℥. 4. margaritarum. ʒ. 2. fragmentorū lapillorū precioſorū cōmuniū. ʒ. 1. corallii rub. ℈. 2. trita ſubtiliſſimè miſc. & cum ſerapio roſaceo addito auro fiat confectio, dato cochlear.

Si adſunt flatus. ℞. Cinnamomi electi. ℥. 1. caryophyll, nucis moſchatæ, cardamomi. an. ʒ. 2. zingiberis. ℥. ß. piperis. ʒ. 1. croci. ʒ. ß. friato, & friamento; ſaccharo miſto vtitor cū cochleare.

VICTVS.

Arnaldus nouauillanus hanc vini confectionem pro fœctu retinendo in vtero deſcripſit. ℞. Zingiber. caryophill. an. ʒ. 1. ſpiced. piperis albi. an. ʒ. ß. galangæ, aniſi, carei. an. ʒ. 2. fiat vinũ aromaticum addito ſaccharo, quod diluatur aqua decoctionis vuarũ paſſarũ aut glicyrhizæ.

Caueat vtero gerens à labore, exercitio vehementi, ſaltu, tuſſi, coitu, balneo, frigore externo, ira, triſtitia, timore, vomitione forti, rebus acutis & amaris, vt ſunt cappares & oliuæ acerbæ, ab his quæ menſes cient, & abortum faciunt.

Si aliquid tamen ardenter deſideret, id non eſt prorſus denegandum, & ſi non conueniat.

Cibi boni ſucci exhibeantur, Vinum propinetur odoratum, ma-

turum, non album, sed parum tendens ad fuscum.

Vtatur fructibus maturis abstringentibus, cuiusmodi sunt cotonea, & pira, mala punica, nuces ponticæ tostæ, castaneæ, limonium pomum, malum aureum quod arangiam vocant Galli.

Vitet porrum, allium, cepas, sinapi, cicera arietina, petroselinum.

Deforat preciosos lapillos.

Verbi gratia, sapphyrum, hyacinthum, corallium, corneliam, adamãtem, turseciam. &c.

CONTRA PEDVM tumores prægnantium.

Aegineta Aduersus pedum tumores, præsentissima cum vtilitate, solastrum, quam authyllidem vocant, in aceto maceratũ, & brassicæ latioris folia,

nec non & creta cymolea ex aceto illita, alumen pariter ex aceto, adhibentur. Proſunt item mala medica ſiue citrea, in aqua lauandis pedibus elixa. Braſſicas in æquali vini & aceti quãtitate coquito, & eo pedes tumentes foueto, aut emplaſtri modo imponito, vel cymoleam fabrorum ferrariorum aqua macerato, addito pauco aceto, & illinito. Arabes.
Vel roſaceo, aceto & cymolea ſimul confuſis pedes illine.
Papyrus aceto ſoluta imponatur.

Dracuntii folia etiam admota vtilia ſunt. Vel foueantur pedes decocto ramenti cornu cerui aceto & vino macerat.

DIFFICVLTAS partus, Avsoniæ. CAVSAE.

Gal. lib. defi. medi.

Partuum difficultates tribus modis eueniunt, in prægnante, in fœtu, & in exterioribus. In prægnante, quum irascitur, zelotypia laborat, vel molestiis, vel alio affectu. Si meatum plus iustò angustiorem habet, aut pinguiorem, tum primũ parit, aut minimè amplam habet vuluam cõparatione partus. In pariẽte, quãdo abortũ parit, aut gemellos, aut mẽstruosũ quippiã, extrinsecus hyeme aut æstate supra modum vehementi, torrentive pariendi difficultas nascitur, vel culpa parentis, vel culpa fœtus, vel chorii vitio.

Aegineta

(Est autem chorion inuolucrum, quo partus in vulua parentis inuoluitur) vel per ea quæ foris accidunt.

Gignentis quidem culpa, aut propter craßitiem & pinguedinem, aut ob arctam & exiguam matricẽ vni-

uersam, aut dolorem immensum, aut dilam vlcus, aut ob animum pusillum, aut inflammationem matricem occupantem, aut aliud membrum, aut quocumque alio morbo affectam, aut suapte natura valetudinariam, vel viribus destitutã, extrudere fœtum non valentem, aut ante legitimum parturitionis punctũ parientẽ. Itẽ si os ceruicis uteri obliquũ fuerit, aut eidẽ caro aliqua ob vlcus quod præcessit adnata sit. Arab. Vel quia puella citius quàm par sit parit, aut non cõsueuit vtero gerere, vel quia annosa annúsve est: nã annis confectæ difficillimè pariunt.

Culpa verò fœtus, vel quum supra modum ingens est, aut nimium pusillus, & nec magnopere ponderosus, aut amplissimi capitis, aut mõstrum: verbi causa, biceps, aut mor- Aegineta

tuus, aut viuens quidem, ſed imbecillis, neque potens in lucem progredi, aut quòd complures partus ſortita ſit: quinque namque ſimul in vtero haberi poſſe aſſerit Herophilus, & repente omnes ſimul collo vteri impingantur, aut quòd non naturaliter diſpoſitus ſit, neque ad exitum quadrans corporis figura, ſeu habitus. Eſt enimuero naturale fœtus in lucem edendi ſchema. Primũ quidẽ & præcipuũ ẽbrii ſchema in caput manibus in fœmora diſpoſitis, porrectis & extẽſis, & ne paululũ quidẽ perperã declinãs, rectà os verſum caput porrigens.

Secunda verò fœtus forma, rectà in pedes, ne tantillum quidem ab eo tramite declinans probatur.

Præter hæc duo, omnia cætera in lucem edendi partus præter na-

turam, ne monſtroſa dicam, exiſtũt ſchemata, vt ſi caput in dextram aut ſiniſtram vteri partem inclinat, vel ſi altera, aut vtraque manus exeritur, cruráque interiùs à ſe inuicem diducuntur, aut ſi fœtus altero pede prodit, altero interius retento: aut ſi duplicatus alicui vteri parti innittitur.

Vitio autem membranæ chorii puerperii difficultas fit, vel quum non auellitur propter craſſitiem, vel quum antequam conueniat auellitur, ob tenuitatem & macilentiam: humore ſiquidem qui in vtero collectus fuit, vacuato, ægerrimè delabetur embryon propter ariditatem.

Si quæ extrinſecus occurſant, in cauſa ægræ parturitionis ſunt, ſiue frigore condenſante, ſiue calore immodico diſiiciente potentiã, aut alio

quopiam euentu incursante.

Causæ externæ ex parientis & assistentium sermonibus cognoscuntur.

NOTAE.

Debilitas quoque parientis, veluti etiam pinguedo, ex habitu corporis deprehenditur. Ex morbis etiam præcedētibus facilè in imbecillitatis cognitionem veniemus. Fœtus imbecillitas ex debili ac tarda motione cognoscitur, qui si mortuus fuerit, à motu prorsus cessat, ventris frigiditas adest, atque dolor iuxta vmbilicum grauis, spiritus exhalatur fœtidus, faciei color prauus. Magnitudo fœtus ex parentum corporis constitutione, ac ventris pariē tis mole coniicitur. Crassities secundæ inde colligi potest, quod præ dictorum signorũ nullũ adsit, & par-

Fuchs. ex philonio.

turiens robuſta, faciliſque fœtus motus ſit.

PRAESAGIA.

Vide prædictiones in capite de conceptione fœtus præſcriptas. Mulier poſt annũ quintũ & vigeſimum primò cõcipiẽs, difficulter pariet. Pinguis mulier ſicut difficile concipit, ita & ægerrimè parit. Si dolor vẽtris imas partes tẽtat, cũ pariẽtis virium robore, & nulla adſit anhælandi difficultas, in muliere tẽperaturæ & ætatis mediocris, bono eſt. Si dolor ad ilia & os ſacrũ tendit, difficillimè pariet.

Mulieri quæ vterinis moleſtatur, aut difficulter parit, ſuperueniens ſternutatio, bonum.

Quæcũque vtero gerentes à febribus corripiuntur. &c. 5. aph. 35.

Vide in. c. de conceptione.

Mulieres quæ in nauibus pariunt, mutos edunt. Primiparæ, & quæ rarius pariũt, plurimũ in partu & puerperio laborãt, quæ verò cræbrius pariunt, minus. Oſcitatio in enixu letalis eſt. Plinius lib. 7. c. 6.

PARIENDI RATIO.

Aegineta Obæſam mulierẽ in lectulo pronã, hoc eſt in caput propendẽtẽ, & vultu in terrã deiecto figurare oportet, flectentẽ inclinãtẽve genua ad fœmora, quo vterus ad abdomen tendẽs, è directo oris ſit. Digitis verò pinguedinibus, verbi gratia, butyro, oleo, axũgia anatis, gallinæ & ſimiliũ, delinire os oportet, & ſenſim dilatare. Quod ſi igitur aſtrictioni aut denſitati quaſique cuneationi difficultatis pariendi culpa imputatur, laxatione primitus ſuccurrito,

infundens iugiter oleum dulce, & calidum, & elixationem fœnigræci, aut maluæ, aut ſeminis lini, aut etiã oua, laboris mitigandi gratia.

Deinde pubem cum epigaſtrio & lumbis cataplaſmatis modo illinito cum ſemine lini, aut melicrato, aut hydrælæo, encathiſmatis præterea cõſimilibus: Inſuper calamos id eſt laxationes balneis aquarum dulcium moliri oportet, præterquã ſi febris, aut alia quæpiam prohibeat occaſio. Mouetóque parietem lectica ſelláve, in aëre temperatè calido. Nonnulli verò concuſſionibus vehementibus ac violẽtis vtuntur, Sternutamenta adhibent, atque animo pauido exiſtentem, quaſique detrectantem, concitant quidem & exhortantur. Sed inexpertem dolores partus admonere expedit, vt cõ-

&

ſtanter ceu operæprecium ſpiritum
contineat, & validiore niſu concep-
Syncope. tionem ad os vteri protrudat. Atqui
ſenſum non tentãtibus odoramen-
tis animo deficiens recuperanda &
recreanda eſt, refocillata verò me-
diocriter nutrienda eſt alimento
haud multo.

Quod ſi Inflammatio, aut alius
quiſpiam morbus vterum infeſtarit,
huic etiã ex propriis capitibus ſuc-
currendum, ac proſpiciendum erit.
Vbi infans præmagnus fuerit, ea ad
hibenda quæ dilatare & laxare os
vteri poſſunt. Vbi autẽ præter na-
turam conformatum embryon eſt,
ſchematiſmum naturalem reddito:
nunc quidem impellendo, nunc ve
rò adducendo, nũc flectendo, nunc
verò dirigendo, Et ſiquidem manũ
prætendit, aut pedem, nulli membro

apprehenſum arripere: magis nãque obſtruitur, aut debilitatis artubus impotens euadit, aut etiam frangitur interdum. Sed digitos ad humorum aut coxendicum fœtus trahendo, denuo prominẽtem infantulum in iocum ſuum reducito.

Porrò ſi cum oris vteri compreſſione, totius infantis indecora fuerit figura, rurſum ab ore vteri in ſuperiora quamprimum eundem attollito: deinde comprehenſum denuo in os ipſum dirigito.

Si autem gemini aut terni, pluréſve fuerint, ac ceruicem vteri obſederint, reliquos propellere ad fundum vteri oportet, & eum qui magis paratus videbitur, prius educere, verùm cũcta paulatim, & abſque partus ruptura facito, oleo perfundens locos. Opportunum porrò tem

pus in ſedis lecticam eſt, vbi matricis oſtium apertum ſubcidit digito, inclinátque pro ruptura.

Fuchſius Porrò ſi fœtus tunica, ſeu ſecunda craſſior fuerit, ac ſolidior quàm vt rumpi poſſit, diſſecanda erit. Quibus autem humor in tunicis contentus, ante congruum tempus effluxerit, ita aut loca exaruerint, ouorum albuminibus cum maluæ aut fœnigræci decocto excolato, aut ptiſanæ cremore tepido perfundemus.

Aeg. lib. 6. Aetius lib. 16. Verùm ſi non procedat, quòd infans mortuus ſit, aut caput nimis magnũ, vel etiã aliã ob cauſã ad fœtus extractionẽ ſeu ſectionẽ, quam græci ἐμβρυοέλκίαν appellant, veniendum eſt.

PARTVS IVVANtia ex Plinio

Partus putant ſemine cucumeris ſylueſtris iuuari, ſi in arietis lana alligatum inſcientis lumbis fuerit, ita vt protinus ab ea eximatur & rapiatur extra domum ipſam. lib. 20. c. 1. Bulbi hortenſii partum accelerant cum ſapa, aut paſſo ſumpti, lib. 20. c. 9. Secundos partus ciet apii ſemen, lib. 20. c. 11. Seſeleos folia vtilia ſunt, vt quæ partus adiuuent etiam quadrupedum. lib. 24. c. 5. Suffitu allii ſecundos partus euocari exiſtimauit Hippocrates, lib. 20. c. 6. Cunilago mollis montana ſerpillo ſimilis purgat à partu mulieres, lib. 20. c. 16. Dalion herbarius parturientibus ex aniſo cataplaſmata ĩpoſuit cũ opio, lid. 20. c. 17. Parere quoque facilius aniſum olfactantes, & ſtatim à partu dandum potui polenta aſperſa, ibidem. Conſtat parturientes fo-

hiis maluarũ ſubſtratis celerius ſolui, protinus à partu reuocanda, ne vulua ſequatur. Dãt & ſuccum maluæ bibendum, parturientibus ieiunis, in vino decocta hemina, lib. 20. c. 21. Caulis & folia ænanthes herbæ cum melle ac vino nigro pota, facilitatem pariẽdi præſtant, ſecundáſque purgant, lib. 21. c. 24. Sonchi ſuccus trium cyathorum mẽſura, in vino albo & oleo calefactus, adiuuat partus, ita vt à partu ambulent grauidæ, lib. 22. c. 22. Palma ſuffitu partus extrahit, lib. 23. c. 5. Sunt qui celeritati partus multùm conferre putent, radice lauri acetabuli menſura pota in aqua, efficatius recentem quàm aridam, lib. 23. c. 8.

Laurus Alexandrina ſiue Idæa, partus celeres facit, radice pota triũ denariorum pondere, in vini dulcis

cyathis tribus, ſecundas etiam pellit, ibidem. Galbanum bibitur & in difficili partu fabæ magnitudine in vini cyatho, vuluáſque cõuerſas corrigit, lib. 24. c. 5. Chamædaphne partus difficiles cit in lana appoſita, lib. 24. c. 15. Lingua herba quæ naſcitur circa fontes, cribro in limite abiecto herbæ intus extantes decerptæ adalligatǽque grauidis, partus accelerant, lib. 24. c. 19. Diocles difficilè parientibus ſemen fœnigræci debet acetabuli menſura tritum in nouem cyathis ſapæ, ad tertias partes bibere, vt qui biberint in calida lauarentur. Et in balneo ſudantibus dimidium ex relicto iterum dedit, mox à balneo reliquum, pro ſummo auxilio, lib. 24. c. 19. Betonica drachma bibitur in vini cyathis tribus contra omnia vuluarum

vitia, aut quæ à partu fiunt, secundas morantes, vel partus emortuos, radices panacis appositæ extrahunt, Polemonia pota ex vino secundas pellit. Centaurii maioris radix derasa & apposita extrahit partus emortuos. Præcipua dictamo vis est, partus emortuos vel transuersos eiicit, Bibitur ex aqua foliorum obolo, adeo ad hæc efficax, vt ne in cubiculum quidem prægnãtium inferatur: nec potu tantum, sed & illitu & suffitu valet, pluribus autem modis & aristolochia prodest: nam & menses & secundas cit, & emortuos partus extrahit, myrrha & pipere additis, pota vel subdita, Secundas pota cissanthemos pellit, Mandragoræ succus appositus menses cit, & emortuos partus. Daucum & menses & secũdas, potũ facillimè pellit, Emor-

tua ſcammonium pellit, potum vel appoſitum. Radix è geranio, peculiariter ſecũdis inſtammationibúſque vuluarum conueniens, Artemiſiæ radix pota intantum purgat, vt partus eueᶜtos extrahat, Menſes & ſecundas cit ramorum artemiſiæ decoctum inſidentibus, Item folia pota dragma. Ad eadem omnia proſunt vel impoſita ventri imo cum farina hordeacea. Anthyllides duæ vuluis vtiliſſimæ, torminibúſque & ſecundarum moræ, in vino potæ. Radix verbenacæ pota ex aqua, ad omnia in partu, aut ex partu mala, præſtantiſſima eſt, partus accelerat ſcordotis pota, drachma ſucci in aqua mulſa cyathis quatuor. Dictami folia præclarè dantur ex aqua, conſtat vnius oboli pondere, vel ſi mortui ſint in vtero infantes, protinus

reddi ſine vexatione puerperæ, Similiter prodeſt pſeudodictamũ, ſed tardius, cyclaminos adalligata, ciſſanthemos pota. Item betonicæ farina ex aqua mulſa Plinius, lib.26.c.25. Anagyri, quam aliqui acopon vocant, folia difficulter parientibus adalligãtur, ita vt à partu ſtatim auferantur quòd ſi emortuus hæreat, & ſecundæ menſéſque morentur, drachmæ pondere bibantur in paſſo folia, lib.27.c.4. Poſtilli ex periclymeno reſoluti dati in vini albĩ cyathis tribus, partum iuuant, ſecundáſque pellunt, lib.27.c.12. Smyrnii radix partus adiuuat, & ſecundas pellit, lib.27.c.13. Axũgia è Sue quæ non peperit, ſyncera partus in abortum vergẽtes nutrit, collyrii modo ſublita, lib.28.c.9. Tradunt ceruas cũ ſenſerint ſe gra-

uidas lapillum deuorare: quem in excrementis repertum, aut in vulua (nam & ibi inuenitur) custodire partus adalligatum: Inueniuntur & ossicula in corde & vulua perquam vtilia grauidis parturientibúsque, lib.28.c.19. Tota oua adiuuant partum, cum ruta & anetho & cymio pota ex vino, lib.29.c.3. Partus euocat membrana è canum secundis, si terram non attigerit, cinis herinaceorum cum oleo perunctarum custodit partus, cõtrà abortus. Facilius euittantur, quæ fimum ãnserinum cum aquæ cyathis duobus sorbuêre, aut ex vtriculo mustelino per genitale effluentes aquas. Vermes terreni grauidis secundas pellunt in passo poti. Inueniuntur & in gramine vermiculi, qui adalligati collo, continent partum, Detrahuntur au-

tem ſub partu, aliâs enitti non patiuntur. Cauendum etiam ne in terram ponantur. Cochleæ in cibo ſumptæ accelerant partum, Amphisbæna viua in pixide, etiam ſi mortua ſit, atque aſſeruata, partus faciles præſtat, Anguium ſenectus adalligata lumbis, faciliores partus facit, protinus à puerperio remouenda. Dant & in vino bibendam cum thure, aliter ſumpta, abortum facit, Baculus quo angui rana excuſſa ſit, parturiẽtes adiuuat. Lapis aëtites in aquilæ repertus nido, cuſtodit partus cõtra omnes partuum inſidias. Penna vulturina ſubiecta pedibus adiuuat parturientes, Ouum cerui grauidis cauendum conſtat, quoniam tranſgreſſus abortus aſperos facit, lib. 30. c. 13. Cancri fluuiatiles ſi partus ſtranguletur, poti ex aqua auxilian-

tur. Eoſdem recentes vel aridos bibunt ad partus cõtinendos. Hippocrates ad purgationes mortuóſque partus vtitur illis cum quinis lapathi radicibus, cum ruta & fuligine tritis, & in mulſo datis potui. Ad ſecundas vti caſtoreo prodeſt, cum panace in quatuor cyathis vini. Mirũ & quod de torpedine inuenio: Si capiatur cum luna in libra fuerit, triduóque aſſeruetur ſub diuo, faciles partus facere, poſtea quoties inferatur adiuuare. Et paſtinacæ radius adalligatus vmbilico exiſtimatur idem facere. A viuenti ablatus ſit ipſâque denuo in mare dimiſſa, Plinius lib. 32. c. 10. Crudus braſſicæ caulis ſi edatur, partus quoque emortuos pelli. lib. 20. c. 9. Cichorium mulierum purgationibus quidem decoctum in aqua adeo pro

deſt, vt emortuos partus trahat, lib. 20.c.8. Ruta ſyluestris fœminarum etiam purgationes, ſecũdáſque etiam emortuos partus, vt Hippocrati videtur, ex vino dulci nigro pota, lib.20.c.13. Mentaſtrum potum fœminas purgat à partu, ſed partus necat, lib.20.c. 14. Pulegium ſecundas & defunctos partus eiicit, lib.20. c. 12. Si ſymbrium non edendũ grauidis, niſi mortuo conceptu, lib. 20.c.22. quippe impoſitum etiam eiicit. Si emortui ſint in vtero partus, thymi decoctum in aqua ad tertias, lib.21.c.21. Anthemis pellit mortuos partus, lib.22.c.21. Silphii folia ad expurgandas vuluas pollendóſque emortuos partus decoquuntur in vino albo odorato vt bibatur menſura acetabuli à balneis, lib. 22.c.23. Noſtri herbarii partus

emortuos ſaluia appoſita extrahunt, lib.22.c.25. Vino cognata res ſapa eſt, muſto decocto donec tertia pars ſuperſit, Ex albo hoc melius, ſecundas, partúſque emortuos trahit cũ bulbis potum, lib.32.c.2. Galbanum abortus non exeuntes trahit appoſitu vel ſuffitu, lib.24.c.5.
Chamæpitys mortuos partus, ex aceto cocta potáque eiicere protinus dicitur, lib.24.c.6. Herba ſabina partus emortuos appoſita extrahit & ſuffitu, lib.24.c.11. Aron partus omnium ãnimalium extrahit, lib. 24.c.16 Leporis iecur illitum cum croco & porri ſucco, vellere appoſitũ, abortus mortuos expellit, lib.28.c.19.
Si mortuus partus ſentiatur, equiliẽ ex aqua dulci potus eiicit, lib.28.c.19. Succida lana compoſita ſubditáque mortuos partus euocat, libro

29.C.2.

EX MONVMENTIS Arabum.

Eligatur obſtetrix habens digitos protenſos graciléſque, quibus oleo lilino illitis in debitum ſchema fœtus exitui paratus reponatur. Vtero gerens aliquot diebus ante partum crebriori exercitio vtatur, aliquando gradus deſcendat aſcendátque, ſaltationes ante cœnā colat, deinde ieiuna tali luatur encathyſmate.

INSESSVS.

℞. Althææ cum rad. m. 6. maluæ, chamæmeli, ſertulæ campanæ, apii. ā. m. 4. foliorum lauri, lauēdulæ. an. m. 2. ſeminis lini, fœnigræci, an, lib. 2. coquātur, decocto quotidie dimi-

dia hora huic decocto insideat mulier.

VNGVENTVM.

A balneo aut insessu epigastrium & os sacrum tali inungito vnguento. ℞. Olei amygdal.dulc.℥.1. pinguedinis gallinæ, olei lilini, mucrorii althææ.an.℥.ß. cera alba excipiātur in vnguentum.

POTVS.

Ab inunctione duo ouorum lutea speciebus aromaticis sequentibus conspersa calidè potui dentur. Sunt item qui vinum aromaticum partui proximis propinant.

SPECIES AROMAticæ.

R. Cinnamomi.℥.ß. casiæ, aut

croci, cortic. caſſiæ, fiſtularis. an. ʒ. I. ſabinæ, betonicæ, adianti, dictami, fœnigræci, baccarum lauri, mentæ an. ʒ. ß. oſſis ex corde cerui. ℈. ß. ſacchari. ℥. I. ß. in pollinem omnia reducito.

ECLEGMA.

℞. Pharmacorum in ſpeciebus deſcriptorum & friatorum. ʒ. I. ſacchari lib. ß. ſaccharum artemiſiæ, apiaſtri ſucco, aut liquore ſtillatitio liquetur, & inde quadras pond. ℥. ß. confice, dato quotidie quadram ieiunæ, ſubinde decocti præſcripti, aut vini aromatici cyathum dimidiatum propinato.

IN HORA PARTVritionis quid faciendum.

Aër parientis esto calidus & humidus, pira domo (si quæ fuerint) abiiciantur. Lapillos preciosos portet, quibus vis inest iuuandi parientes, puta Aëtites sinistro lateri adalligatus, Magnes in sinistra manu detentus.

Sortilegæ cacodæmonibus deuotæ ablegantur.

Partum accelerant dolorémque mitigant, Iapsis, Smaragdus, Corallium, Styrax tritus & lana subactus, & pessi modo immissus, cor gallinæ adhuc ipsa palpitante impositum, radix ocymi simul cum penna hyrundinis, radix cyclamini, artemisia, Dracuntium genibus alligatum, penna sinistra aquilæ seu tota ala, aut penna vulturis parituræ pedibus imposita, vnguis milui sub laborantis interula portata.

Ex roſtro porcino ſertum capiti imponitur. Quum dolores vehemẽtiſſimos cum graui pubis pondere paritura crudeliter ſenſerit, retentum ſpiritum ſæpe inferiùs deprimat.

CATAPLASMATA & emplaſtra.

Pedes cum contrito polypodio emplaſtrandi ſunt, venter totus artemiſia emplaſtrandus. Farctum internum colocynthidis ſucco rutæ, & momẽto myrrhæ exceptum toti aluo emplaſtri modo imponatur. Auic.

PER METRANCHYtum iniicienda.

Chorio rupto ſæpe humores qui partum ad exitum iuuant, defluunt,

partu in locellis ſiccis remanente, tunc iniice decoctum ſequens. ℞. Althææ cum rad.m.2.artemiſiæ. m.1.fœnigræci, ſeminis lini.an.℥.3. decem ficus ſiccas, coquantur. decocti.℥. 4. adde, olei lilini.℥. 2. moſchi granum vnum.

POTVS.

Potui dato colamentum aquæ in qua hirundinis nidus maceratus ſit, Berbenacam cum aqua frigida, Adiantum cum vino, aut ſyrupo roſaceo, Mentam betonicam, chamæmelum cum aqua & melle, Ramentum nucleorum dactylorũ, Fimum anſeris, falconis, aut accipitris cum dulci vino. Vel ℞. Corptic. caſſiæ fiſtularum.ʒ. 1. aut.2. pulueris dictami, cũ ſeminis lini decocto, quibus nonnihil cinnamomi

ſemper adde. Medicamẽtum verò quod in vniuerſum omnes difficulter parientes iuuat, eſt hoc. ℞. cinnamomi electi.ʒ.2.myrrhæ, caſiæ an.℈.1.ſuccini albi. ʒ.1 f.vnà friato, de quo friamento in potu cum vino aromatico potui dato.ʒ.1.

CATAPOTIA, ET orbiculi.

Globulos ſequentes ex eorũ quæ partus accellerãt decocto potui dabis.ʒ.2.℞. Sabinæ.ʒ.2.rutæ.℈.4. rutæ ſylueſtris.ʒ.1.laſerpicii, ammoniaci, rubiæ paſſiuæ.an ℈.2. rutæ ſucco excepta digere in catapotia. Vel ℞. Ariſtolochiæ longæ, piperis, myrrhæ, æquas partes rutæ ſucco excipe in orbiculos.

ECLEGMATA.

℞. Myrrhæ, castorii, styracis.an.℥.ß.cinnamomi & sabinæ.an.ʒ.2.melle despumato excipiantur, & cochlear vnum cum seminis lini & iuniperi decocto ex vino calidè dato.

Sternutamenta prosunt.

SECVNDAE RE-tentio.

Secunda siue chorion est membrana totum fœtum inuoluens, venis & arteriis contexta, duas habēs tunicas, vel, vt alii volunt, tres, matricis venis arteriisque cohærens, per venas etenim illas sanguinem quo fœtus alitur, attrahit, per venā vmbilicalem ipsum administrando, per arterias item vmbilicales ad cor fœtus refrigerandum aërem transmittit. Mediante enim radice, & qui

Gal. lib. de semine genitali.

ab ea oriuntur villis capillaribus, plã ta ſolo connectitur, à quo alimentũ
Arabes. per ipſos villos ſibi trahit, pari ratione fœtus per venulas in ſecũda ſparſas & arterias, quibus locellis hæret, ſuctu ſibi alimentum fœtus capit. Eſt & ſecunda membranula à filio Aboali Arabe bilex dictus. Itẽ ab vmbilicali vena ac vaſe quodã, per quod ſibi fœtus vrinam mãdat, ortum trahit, quod plicas (rugatæ veſtis figura) plurimas habẽs, ac anfractus, in quibus vrina fœtus ad ipſum miſſa reconditur, ab vmbilico infra, fœtum ipſum totum inuoluit. Eſt & membrana tertia tenuiſſima, quæ fœtui proximior prorſus ipſum circũdat, & intra ſe vniuerſum fœtus ſudorẽ receptũ ſeruat. Prima igitur mẽbrana & extima humores in locellis collectos à conceptione, qui

neque auctioni, neque nutritioni fœtus, ne fœtui noceant, arcet, sed inter locellos & hanc membranā ad partum vsque seruantur, & hæc secunda, siue chorion dicitur, quæ natura aut obstetricis digitis horâ partus disrumpitur. Secunda mēbrana biles dicitur, quâ ab vmbilico partes fœtus inferiores teguntur, rugosa est, cauitates receptaculáque habens, quibus detinetur humor erodens & asper: verbi causa, lotium, sudor, quādiu enim fœtus in matris vtero est, vrinam emittit per venam ab vmbilico, pertingentem dictam membranam, & nō per vrinæ meatus assuetos siue naturales. Tertia membrana vniuersum fœtum tegit, & vrinam in bile mēbrana contentā, ne pusioni noceat, arcet, mollior quàm secūda mēbrana est, ne detri- Euchari-us. rodio.

mentum fœtui inferat: hanc obstetrices pueri armaturam, Auicenna abgas vocant.

SECVNDAM EXTRAhendi modus.

Fuchs. Porrò fœtu excusso frequẽter accidit, vt secũda in vtero firmiter adhærescat, quod vbi euenit, tum interdum os vteri apertum, interdum clausum reperitur, secundináque ipsa nonnumquam vteri fundo adhuc coniuncta, nonnũquam seiuncta est. Si itaque os vteri diductum fuerit, & secunda quæ inibi relicta est, alicui parti vteri orbiculatim ac pilæ modo conuoluta inhæserit, facilè educitur, manu siquidem sinistra calida pinguíque illita in fundũ demissa, secundam sublabentem extrahere oportet. Si autem fundo vteri sit cõnexa, demissa simili modo manu ca

lida, & pingui inuncta apprehensam secundam trahemus, non tamen in rectum, ne vterus procidat, neque violenter admodum, sed leniter ac placidè primum in obliquum diducemus, huc atque illuc circumagentes: deinde paulò validius attrahemus, hoc enim pacto obsequuntur, & à connexu soluũtur. Quòd si vuluæ os clausum fuerit, perfusionibus vtemur, & sinistræ manus digitis leniter aperire & paulatim dilatare conabimur. Quod si non successerit, mulieris pubi fomenta, perfusiones, vnguentáque emollientia & relaxantia adhibere conuenit. Si robusta fuerit, eo tempore etiam sternutamenta ex castorio, pippere & similibus confecta naribus admouēda sunt. Hinc est quod Hippocrates. 5. aph. 49. sic scriptum reliquerit.

Vt ſecunda procidat, ſternutatoria apponito, & nares & os apprehendito.

ECLEGMATA QVAE cerebrum & cor confortant exhibeto: verbi cauſa, diamargariton. Dianthu, Pliris cum moſcho, potio moſchata.

ENCHATISMATA.

Inſeſſus ſunto ex foliis & ſurculis allii. Aut ex chamæmelo & chamæacte.

LINIMENTA, INVNctiones, & portanda vide in capite difficultatis partus..

Os vteri illinitur croco & leporis coagulo. Inungatur vterus oleo lilino, aut ſambucino calido. Aegra cingatur ſenecta anguium, Coxæ adalligabis artemiſiam aut abſinthium tritum.

POTIONES.

Potiones denique aliquæ earum quæ menſes prouocant propinandæ. Quæ quidem omnia primo, aut altero die peragenda ſunt. Vide potiones ſcriptas in capite de difficili partu, & de ſuppreſſis menſibus.

Bibendæ item decoctiones roſarum recentium, allii, artemiſiæ, faſeolorum rub. praſſii, abrotoni, althææ, pulegii, dauci, mentaſtri, petroſelini, polytrichi, mercurialis, rubiæ qua tingitur, potui dētur dictami, artemiſiæ, polytrichi, petroſelini, marrubii mercurialis, abſinthii, pulegii, verbenæ, porri, rutæ, hyperici.

Ad ſecundas, & partus emortuos extrahendum. Ex Haly. abbate. ℞. Sabinæ, ariſtolochiæ, perpenſæ, acori partes æquas, friata melle exci-

pito, portio esto.1.ʒ.2.ex lupinorum. mentastri & sabinæ decocto.

Vel, ℞. opopanacis, galbani, fellis bouis.an.ʒ. 2.castorii. ʒ.1. detur potui cum maratri & sabinæ decocto. Vir colem iuniperi lachryma inungat & futuat, exibit enim statim fœtus & secunda. ℞.Sabinæ, lupinorum. an.ʒ.1.myrrhæ,opopanacis.an.ʒ.ß.castorii.℈.ß.in tenuissimum pollinem redacta potui dato cum brassicæ & pulegii decocto.

Haly.

SVFFITVS.

Fuchs.

Præterea suffitu vtendum, decoctis in olla artemisii, iride, sabina, pulegio, calamintha & similibus, olla sellæ supposita, cui mulier vestimentis vndiquaque circunsepta insideat. Quia veró grauitate odoris

& caput replet,& ſtomachum euertit, odoramenta iugiter ſuffienda ſunt,quæ poſſint his malis aduerſari,& ſecundam ſubducere. Ad quos vſus excellunt cardamomum,bdellium cum ſabina, thus, ſtyrax,ladanum, agallochum & huiuſmodi.

Vel ſuffiatur ægra vngulis equi, aſinæ, capræ, ſtercore bouis, equi, columbarum fimo & aquilæ, porri ſemine, allio, picea, veratro candido, nigella, ariſtolochia longa.

Vel Rutam, praſſium & abrotonum, trita parum dilue oleo lilino, ferueat paululum, & mulier pannis Auic. tecta vaporetur.

PESSI.

Peſſos concinato ex allio, aſphalto, laſere, balſamo, ſtercore accipitris, galbano, gentiana, ſagapeno,

ſcammonio, bryonia, iride, nitro, dictanno, excipiendo ſucco artemiſiæ.
℞. Ariſtolochiæ vtriuſque, ſabinæ, naſturtii partes æquas trita in pollinem bouis felle excipe in peſſos.

At ſi ſecunda non obediat, dilaceranda non eſt, haud multis enim poſtea diebus putrefacta, & in ſaniem ſoluta excidet.

PVERPERAE CVRA.

Si peperit maſculum, triginta diebus lecto iacet: Si fœminam. 40.

Nonnullæ tamen ſtatim à partu reſurgũt. Cuius enim crudelis partus eſt, & cubilis exitus tardus, in primis tenuem victum huic exhibere oportet. Symptomata à partu mulierem torquent, quæ proueniunt ex ſãguinis ſuppreſſione, aut ipſius flu-

xu nimio, aut adſunt vlcera ex liga mentis ruptis. Ex ſanguine retento ſequuntur vertigines, animi deliquia, febres, & tandem omnes morbi, qui ſupreſſos comitantur mẽſes. Si prædicta puerperam torquent, tũc ſtatim à partu ſaphena vena ſecãda eſt, modò vires adſint minimè ficulneæ. Sanguinis fluor ſiſtendus vti dictum eſt, in mẽſium nimio fluxu, febres profligãdæ his quæ de febribus libro peculiari dicẽtur. Dolores ſedandi ſunt à copis, anodinis, cataplaſmatibus, inunctionibus. Danda etiam potui triphara magna cum opio ex vino: Si crudeliſſimo tentetur affectu, ſequentis eclegmatis.ʒ.ß.aut.ʒ.i. potui dato cum artemiſiæ decocto ex vino calido, nam ſtatim dolorem ſedat. ℞. Piperis longi, ſeminis herbæ apollinaris cã-

didæ.an.ʒ.5.opii thebaici,croci.an. ʒ.2.ß. pyrethri, castorii.an.ʒ.ß. ammeos, baccarum lauri, cymini,fol. rutæ sic.calamenti.an.ʒ.1.ß. margarit.hyacinthi.an.ʒ.ß.moschi electi.ʒ ß. excipiantur melle despumato in eclegma, & seruetur sex mensibus antequam quicquam detur.

MONSTRA.

Monstra,vt aliquibus placet,fiũt propter inclinationem vuluæ, semẽ enim effusum inequaliter, monstra facit: sic & plumbum calefactum, posteaquam inæqualiter fusum est, inæqualia facit simulacea. Monstra autem defecta fiunt quædam magnitudine, vt quæ magno sunt capite prædita: Alia paruitate, vt quæ parua habent capita: Nonnulla abundantia, vt quæ sex digitos in altera manu habent.

Gal.lib. de finitionum.

Vidimus aliquando(inquit Marcellus)ex gallia in italiam aduectũ hominis in natura monſtrum, quod per vrbes ad ſpectaculum quæſtus cauſa à plæriſque circumferebatur. Id puer nondum plenæ pubertatis erat,cui ab ãteriore parte inter imũ pectus & vmbilicum eiuſdem ſexus paulominus quàm integer alius perdebat homo alterius illius & integri,ex quo pẽdebat tertia fere pars, Caput illi tantum & ſuperiores humerorum partes deerant,quæ veluti inſitione quadam in integro illo latentes,tam apta quo diximus loco coaluerant , vt ſine labore vitæque tedio duo ſimul paulominus quàm tota corpora in vno homine viuerent . Brachia incepta illi tantum videbantur, reliquum vndique integrum corpus erat , quod ad al-

Marcel. Virgili. in dioſc. lib. 4. c. 142. in lauro Alexadri.

tertius sensus necessitatésque omnes etiam moueretur. hactenus Marcellus: Hoc etiam vidi in pandocheo quodam in opido castauariensi pictonum, quum tertiũ decimũ ætatis annum agerem, anno à christo nato, aut passo. 1516.

Octauo die februarii anni domini. 1541. in castro diui Amãdi alliferi in solo borbonico ex iuuẽcula quadam mihi notissima natum est monstrum hominis effigiem à capite ad vmbilicum vsque referens, ab vmbilico infra, crurum pedûmque ac digitorum pedis loco substituta erat cauda syrenum modo, pyramidali figura, in latum tamen pedis magnitudine desinebat. Tinctum fuit hoc monstrum christianorum lauacro, horaníque à partu duntaxat vixit.

Vidimus(inquit Alexander) mulierem ſine brachiis natam, pedes pro manibus, adnendi ſuendíque artem habuiſſe. Eãdem vidimus in caſtro Amãdino allifero anno christi.1540. nentem,ſuentem, pedibus manuum vice cyathum vini apprehendentem,& cultello panem ſcindentem, & bellantium more pedibus arreptis baculis tympanum bellicum pulſantem. Alex.be. in anato, me.

Ferunt ab orientis parte intima gentes eſſe ſine naribus, æquali totius oris planicie, Alias ſuperiore labro orbas,Alias ſine linguis, pars etiam ore concreto & naribus carens, viuo tantum foramine ſpirat, poútmque calamis hauenæ & grana eiuſdem hauenæ ſponte prouenientis ad veſcendum, Quibuſdam pro ſermone nutus motùſque membro- Pli.lib. 6.c.30

rum eſſe, Quibuſdam ante Ptolemæum lathyrum regem Aegypti ignotus fuit vſus igniũ. Quidam & Pigmæorum gentes prodiderunt ante paludes, ex quibus Nilus oritur, Nomades cynocephalorũ lacte viuentes, Olabi, Styrbotæ, qui octonũ cubitorum eſſe dicuntur, Cinamolgi caninis capitibus.

Pli. lib. 7 c. 1. Iam in facie vultúque noſtro, cum ſint decem, aut paulò plura mẽbra, nullas duas in tot millibus hominum indiſcretas effigies exiſtere quod ars nulla in paucis numero præſtet affectando.

Iuxta eos, qui ſunt ad ſeptentrionẽ verſi, haud procul ab ipſo Aquilonis exortu, ſpecúque eius dicto, quem locum Geſglitron appellant, produntur Arimaſpi, vno oculo in fronte media inſignes, quibus aſſi-

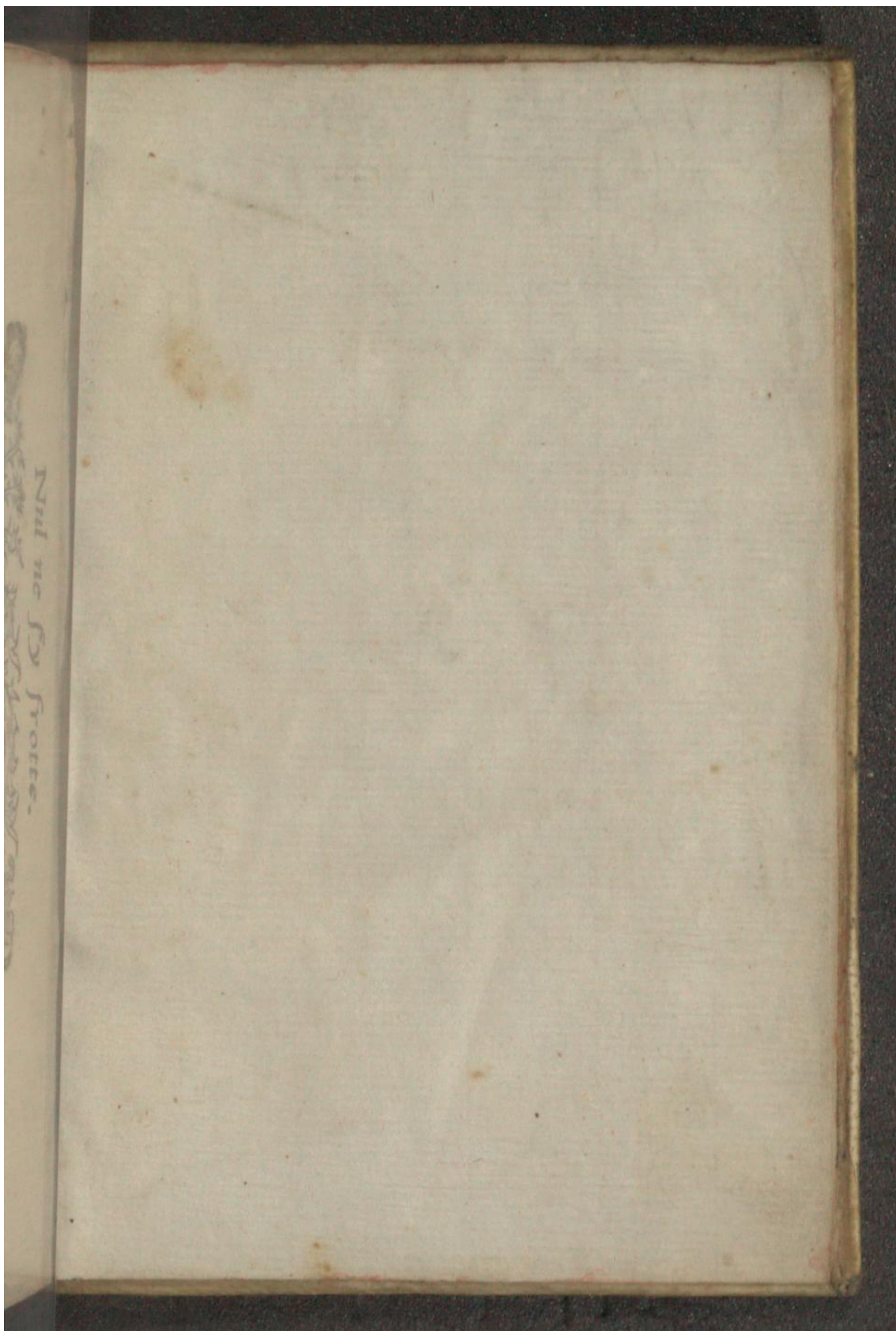
duè bellum esse circa metalla cum gryphis, ferarum uolucri genere, quale vulgó traditur, eruente ex cuniculis aurũ mira cupiditate, & feris custodientibus, & Arimaspis rapientibus, multi, sed maximè illustres Herodotus & Aristeas Proconensius scribunt, vide cætera apud Plinium. lib. 7. c. 2. Perlege librum cui titulus in est, Omnium gentium mores. &c.

FINIS.

Nul ne ſy frotte.

Patere aut abſtine.

Nul ne s'y frotte.

